

**Quæstionum Canoniarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Quæstio XXXIII. In Tit. XXXIII. De Privilegiis Et Excessibus Privilegiatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

QUÆSTIO XXIII.

IN TIT. XXXIII. DE PRIVILEGIIS ET EXCESSIBUS PRIVILEGIATORUM.

1162

Ualibet gratia, beneficium, favor, prerogativa, exemptio, indulgentia, & facultas, alicui specialiter concessa, privilegium dicitur; & quia ejusmodi gratia specialis, per rescriptum Principis, diploma, seu Bullam Pontificis, concedi solent, etiam rescriptum tale, privilegium appellatur; non, quod sit *privilegium*, seu gratia; sed quia continet gratiam concessam c. *cum dilecta*, 4. de confirm. util. vel inur. c. *ex parte* h. t.

ARTICULUS I.

Quid sit Privilegium?

1163

Privilegium sumi potest late, vel strictè: late sumptum, dicitur *lex privata*, *specialem aliquem favorem, vel beneficium continens*; ut habetur c. *privilegia*, dist. 3. c. *cum in his sunt*, c. *Abbate*, & c. *olim*, de verb. signific. Dicitur *lex*, non tamen proprie. 1. quia privilegium sæpe non est perpetuum, sed solum ad tempus. 2. Quod habenti non imponat necessitatem utendi eo favore, ut fit, cum aliquid conceditur in favorem personæ private; quia nemo beneficio uti cogitur, reg. 7. ff. de reg. Juris: est tamen *lex*, quia quamdiu durat, aliis necessitatem imponit, ne utentem in usu sui privilegii impediatur. Dicitur *lex privata*, 1. quia regulariter personæ, vel communitati conceditur. 2. maxime, quia privatam, seu singulare, vel speciale aliquid per illam privilegiato conceditur, saltem præter, seu ultra jus commune; si enim nihil speciale concederet, sed tantum id, quod aliunde jam licet, frustra concederetur, c. *in his*, 30. h. t. ibi: *in his, qua ad cultum divinum facere dignoscuntur, non maligna, sed benigna est potius interpretatio facienda*. Et ideo Honorius III. privilegium Prædicatoribus, & minoribus à se conce-

sum, ut, *ubicunque fuerint, sine paræcialis juris præjudicio cum Altari valeant viatico celebrare*, reprobavit interpretationem, quæ dicebat, debere illos hoc facere *cum aliorum Prælatorum assensu, quod alias nullam ex indulgentia Papali gratiam essent consecuti*. & c. *Abbate*, 25. de V. S. ibi: *cum privilegium sit lex privata, nec esset privata, nisi aliquid specialiter indulgeret* & c. Hoc autem intelligi debet de *privilegio concessivo*: nam quando à Principe conceduntur illa, quæ aliunde jure communi concessa sunt, non tam est privilegium proprie *concessivum*, quàm solum *declarativum*, quia declarat, quod fortè illis erat dubium, & obscurum; & hæc declaratio ex eo meretur dici privilegium, quia creat securitatem, & certitudinem in operante, Sic Azor p. 1. l. 5. c. 23. q. 3. Quando autem per aliquam concessionem non solum securitas, & certitudo conceditur, sed etiam licentia, & facultas aliquid faciendi, vel omittendi; quin possit ab aliquo inferiori Prælate impediri, tunc est propriissime privilegium, & ideo in concessione privilegii, de *concessivo* est intelligendum, quoad fieri potest. Sic Felinus in c. 1. de rescript.

Ex hoc colliges 1. privilegium concessivum Episcopo, vel Clerico, ut possit testari, non intelligi de bonis patrimonialibus (hoc enim aliunde potest) sed acquisitis ratione Ecclesiæ, cui præest, sic Azor cit. q. 3. Deinde, si privilegium alicui concedatur, ut in aliqua causa procedat, *appellatione remotâ*, non intelligitur de injusta appellatione, sed justa. Quia procedere rejectâ injustâ, & frivola appellatione, quilibet Judex potest. Sic Emman. Rodriq. tom. 1. quæst. Regular. q. 18. a. 13. Cæterum Privilegium, strictè sumptum, est alicujus rei, vel juris concessio specialis, contra jus commune, facta ex benevolentia Principis. Sic Gloss. in c. 1. de constitut. in 6. V. *Noceatur*. Idem tenet Alviset, de privil. Regul.

Regul. sect. r. c. 1. n. 2. Privilegium tamen h. t. n. 2. censet, non requiri ad privilegium, ut aliquid *contra jus commune* concedat, sed sufficere, si concedat aliquid *contra*, vel *præter jus commune*, v. g. quod quidem jure communi concessum non est, sed nec prohibitum; id quod rectè procedit *de privilegio latè sumpto*; quod P. Josephus Gibalinus de Scientia Canonica, l. 7. c. 7. q. 2. n. 1. sic describit: *Privilegium, est concessio stabilis, & permanens alicujus specialis licentia, circa jus commune, ratione rei, vel personæ, ab eo solo, qui legem, aut jus commune condere potest, facta subdito, aut aliâ ratione inferiori; vel consuetudine parâ; ubi nota particulam circa jus commune; sic enim omnia privilegia comprehendit, sive sint præter, sive contra jus commune.*

1165 Quæres: an ad substantiam privilegii pertineat, quod sit scriptum? R. negativè, constat ex c. *Institutionis*, 25. q. 2. junct. Gloss. V. *Præsentia* Clem. 2. §. *nos etenim*, de sepulturis, ibi: univèrsa privilegia, gratias, indulgentias, *verbo*, seu *scripto*, concessa. Sic Azor p. 1. l. 5. c. 23. q. 11. Ejusmodi autem privilegia, non in scripto sed verbo concessa, seu vivâ voce à Pontifice, vocari solent *oracula viva vocis*. Et si autem *ad substantiam* privilegii, seu ad valorem non requiratur scriptura, requiritur tamen interdum *ad probationem privilegii*, ac ejus firmitatem, ut colligitur ex c. *porro*, 7. h. t. ubi dicitur: *inspicienda esse privilegia, ut eorum tenor servetur, & c. contra morem*, 8. dist. 100. ibi: *aut ex scriptis privilegii se veri.*

1166 Privilegium autem differt. 1. à lege in communi, quia hæc respicit jus commune, privilegium est contra, vel præter jus, & est jus speciale. 2. Lex stringit eos, ad quos fertur; privilegium autem privilegium eximit à Legis observatione. 3. Lex quandoque imponit poenam transgressoribus, non item privilegium ei, cui conceditur. Differt 2. à dispensatione; quia latius patet, quàm dispensatio; hæc enim semper est contra legem; illud interdum etiam præter legem: Dispensatio regulariter est ad unum duntaxat actum v. g. ad tollendam unicam excommunicationem, irregularitatem, vel impedimentum matrimonii; & ideo est transiens; privilegium autem est aliquo modo permanens, & stabile. Differt à gratiâ, & beneficio Principis, tanquam

inferius à Superiore; omne enim privilegium est gratia, & beneficium; sed non omnis gratia, & beneficium est privilegium. Differt 3. à *rescripto*; hoc enim, attento nomine, est responsum Principis scriptum, continens vel causam justitiæ, vel gratiæ. Hinc rescriptum justitiæ est rescriptum, ut jus alicui servetur; privilegium autem, continet gratiam, non justitiam, & rescriptum gratiæ est regulariter ad unum solum actum, v. g. ad dispensationem in impedimento; privilegium autem continet plures actus. & c.

ARTICULUS II.

Quotplex sit Privilegium?

Privilegium est multiplex; nam aliud est *concessivum*, aliud *declarativum*, ut diximus; aliud *reale*, aliud *personale*; aliud *remuneratorium*, aliud *gratis*; aliud *purum*, aliud *sub conditione*; aliud *ob bonum commune*, aliud *ob privatum*; aliud *scriptum*, aliud *non scriptum*; aliud *temporale*, aliud *perpetuum*. Quibus positis, quæstio est, i. quando privilegium censetur *personale*; quando *reale*? R. Privilegium *personale* esse, quando personæ ratione ipsius directè conceditur; *reale* autem, quod indirectè personæ conceditur, nimirum ratione alicujus rei ab ipsa distinctæ, v. g. ratione Religionis, civitatis, dignitatis, aut personæ fictæ, ut notat Gibalinus cit. q. 6. n. 1. vel quando datur certo generi personarum, v. g. maritis, uxoribus, Clericis. Hinc licet privilegium semper concedatur personæ (quia sola illa capax est beneficii, & favoris) sed aliquando *ratione personæ*, aliquando *ratione alicujus rei*. Hæc distinctio est in hac materia maximæ considerationis, propter diversos effectus privilegii *realis*, & *personalis*; nam privilegium *personale* personam sequitur, & cum ea extinguitur, ut dicitur, reg. *Privilegium*, de regul. Jur. in 6. & L. *unica*, §. *ne autem*, C. de caducis tollendis: privilegium autem *reale* durat toto eo tempore, quo durat res, cui annectitur, L. *Imperatores* ff. de publicanis. Res autem, quibus annecti solet privilegium, sunt in duplici differentia, nimirum aliquæ corporales, ut Ecclesiæ, Monasteria, alteria, agri, domus; aliquæ incorporales, ut Episcopatus, Clericatus, Doctoratus, officium, status & c. *personæ* autem, quibus annecti solent

solent privilegia, sunt vel personæ particulares, vel certum genus personarum, quo casu descendit ad singulas personas sub tali genere, non ratione communitatis, aut corporis mystici (quod constituit) sed ratione sui, & prout in uno quoque ex causâ concernente ipsas personas, ut notat Zoësius hic n. 5. Ex hoc colliges, privilegium concessum Religioni, Universitari, Civitati vel Collegio, ut eo utatur, quatenus communitas est, esse reale; quia tunc non descendit ad singulas personas, ratione sui, sed ratione communitatis. Et eo casu privilegium (sicut ipsa communitas) est perpetuum. L. *proponatur*, ff. de iudiciis, L. *forma*, §. *quonquam*, ff. de censibus. Quare Castropalastr. 3. D. 4. de privileg. p. 2. §. 1. n. 2. censet, etiam privilegium respiciens singulas personas non secundum se, & quâ tales sunt, sed ratione qualitatis in illis coherentis, esse reale, ut est privilegium concessum filiis-familias, ne ratione mutui possint obligari, aut foeminas, ne per fideiussionem obligentur; sic etiam Azor cit. L. 5. c. 22. à quæst. 2. esto Zoësius hic n. 5. velit esse personale.

1168 Difficultas est, an privilegium censendum sit personale, an reale, quando alicui personæ conceditur, ob aliquam illius excellentiam? v.g. ob partam insignem in bello victoriam, ob singularem scientiam, vel ob merita in Ecclesiam, &c. 32. si propter materiam incapacitatem, privilegium transire non potest ad ejus, cui concessum est, hæredes, censendum esse personale, licet aliud verbis exprimat; quia verba rebus accommodari debent; ita Suarez l. 8. de legib. c. 3. n. 13. Si autem transire potest ad hæredes, judicandum esse ex verbis de intentione concedentis, cui compertæ standum est. Colligitur autem ejus intentio ex verbis, si attendas, ad quem ea verba dirigantur; nam si dirigantur ad aliquam personam exprimendo *eius dignitatem, officium, munus, &c.* quod ad alios transire potest, colligendum est, privilegium dirigi in personam ratione rei, atque adeo reale esse, nisi addatur aliqua circumstantia, ratione cujus intelligitur dirigi ad personam ratione personæ, ut si dicitur, concedo Episcopo Secoviensi facultatem dispensandi *in his casibus*, idque ratione singularis prudentiæ, sanctitatis, &c. tunc enim privilegium personale foret.

1169 Similiter privilegium erit personale, Tom. V.

si verba communicationis dirigantur ad personam, non exprimendo ejus officium, vel dignitatem, sed nomen v.g. *tibi Petro, tibi Paulo*; nisi simul addantur alia verba, quæ denotent perpetuitatem, & transmissionem ad posteros; ut, si dicatur, *tibi & successoribus tuis*, vel *tibi in perpetuum*; aliàs enim *ly in perpetuum* frustra ponetur, quod in legibus, & privilegiis omnino vitandum est, c. *Si Papa*, de Privilegiis in 6. ibi: *cum verba aliquid operari debeant*, & L. 3. ff. de iurejurando; unde nec syllaba debet esse sine effectu. Cujus ratio ulterior est (ut rectè observat Castropalastr. cit. n. 4.) quia privilegium concessum sine ulla temporis restrictione, intelligitur accipienti concessum ad dies vitæ; ergo *ly in perpetuum* extendi debet, ut intelligatur concessum etiam Successoribus; ne alioquin effectu suo careat, vel non plus operetur, quàm concessio non restricta ad tempus. Si in privilegio exprimat & nomen personæ, & officium, ex quo dubitetur, an concessio sit realis, an personalis? dicendum est reale, cum aliquid concedit, quod nec juri communi, nec juri tertii præjudicat; Sic Castropal. cit. n. 6. cum Thoma Sanchez l. 8. de dispensat. D. 1. n. 1. & 4. Nam aliàs in tali casu expressio dignitatis, vel officii, & muneris, caret effectu, afficiente dignitatem &c.

Quæres, 2. quando privilegium censetur perpetuum, quando temporale? 32. privilegium censeri perpetuum, quod de se potest perpetuò durare, nisi à concedente revocetur; temporale verò, quod conceditur ad certum tempus v.g. ad decem annos; quod tripliciter fit, 1. ex parte ejus, cui conceditur, ut si concedatur solum personæ, quo casu privilegium est personale singulare. 2. ex parte concedentis, ut si hic illud expressè limitet v.g. *ad beneplacitum suum*, vel *ad dies vitæ suæ*. 3. ex parte ipsius privilegii, ut si concedatur sub conditione, vel potius usque ad certi temporis adventum ut *donec messis veniat*. Privilegium perpetuum, semper esse reale docet Castropal. cit. §. 2. n. 1. & hoc solum contingit, quando adhæret rei, de se perpetuæ, concediturque absque temporis limitatione. Tale privilegium est, quod conceditur monasterio, Ecclesiæ, vel loco pio, c. *quæ semel*, 19. q. 3. item, quod conceditur dignitati, officio, & muneri, quod transit in alios; quia sic successione

Kk ipsa

ipsâ perpetuatur. Quæ autem certo hominum generi conceduntur (quæ supra diximus esse realia) Pirhing hic n. 6. vocat *mixta*; quia conceduntur personis sic, ut multum de natura realium participant. Tale est privilegium ex Senatus Conf. Vellejano, concessum foeminis; ne ex sua fideiussione obligentur, vel ex S. C. Macedoniano concessum filiisfamilias; ne ex mutuo sine consensu Patris accepto obligentur. Sed cum concedantur potissimum ratione rei v. g. sexûs, ætatis, status, rectius realia dicuntur.

1171 Quæres 3. quale privilegium censeatur *gratiosum*, vel *remuneratorium*? Ante resolut. not. quod concedens privilegium, in eo concedendo possit se dupliciter gerere. 1. *cum respectu ad merita*, tanquam merita, seu tanquam pretium sic, ut in eorum quasi compensationem & satisfactionem privilegium concedat. 2. *merè gratiosè*, sic, ut licet consideratione meritorum impellatur ad concedendum, concessio tamen fiat merè liberaliter liberalitate excludente non tantum obligationem concedendi; sed etiam redditionem meriti, pro eo, quod conceditur. Privilegium primo modo concessum dicitur *remuneratorium*; secundo modo, *merè gratiosum*. Illud hic nota, in literis revocatoris, vel derogatoriis privilegiorum sub clausula generali: *non obstantibus privilegiis*, non tolli privilegia, quæ oneroso titulo comparata sunt. Sic Barb. de clausulis usu frequent. clausul. 83. n. 9. Sanchez de matrim. l. 8. D. 33. n. 3. privilegium autem remuneratorium censeri inter comparata titulo oneroso. Utrumque autem privilegium indifferens est, ut sit personale, vel reale; nec ex eo rectè personale dicitur, quia merita sunt *personæ*; hæc enim non sunt immediatum, seu directum subjectum concessionis, sed quandoque tota familia, Religio &c. quo casu privilegium, quantumvis remuneratorium, erit reale, ut rectè docet Gibalinus cit. q. 6. n. 2. ex Suarez l. 8. de legibus, c. 4. n. 8.

1172 Quæres 4. quale privilegium sit *conventionale*, vel *purum*? R. Conventionalis privilegium esse, quod ex conventionione, & pacto conceditur: quod sine his, dicitur *purum*, ut purum opponitur conventioni, & pacto. Nec privilegio nocet, esse *debitum ex pacto*, sed solum, esse *debitum disponente jure*; in dubio autem, an privilegium conventionale sit reale, vel

personale, regulariter censendum est reale, cum fortiatur rationem contractus; remuneratorium autem personale, cum ut plurimum merita, in quibus fundatur, sint personalia; quod tamen intellige juxta num. præced.

Quæres 5. quid sit privilegium *affirmativum*, quid *negativum*? R. quando privilegium concedit facultatem ad aliquid faciendum, *affirmativum* dici, ad aliquid autem omittendum, *negativum*. Inter hæc discrimen est, quod privilegium *affirmativum* aliquando sit contra jus commune (ut est facultas ingrediendi monasteria Monialium) aliquando præter jus commune, seu ab illo non concessum, ut est facultas eligendi confessarium; lucrandi indulgentias: negativum autem semper est contra jus certum, vel dubium, ut includatur æque privilegium declarativum, ac concessivum, ut supra dixi.

Quæres 6. quid sit privilegium *commune*, quid *singulare*? R. privilegium *commune* dici, quod ob finem boni communis *immediatè* conceditur; quod autem ob bonum alicujus singularis *immediatè* conceditur, esse *singulare*. Dixi *immediatè*, nam mediatè, seu ultimè utrumque respicit bonum commune, etiam illud, quod singulari personæ, vel loco conceditur, nec ob id est privilegium commune. Cæterum privilegium commune, juxta datam definitionem, per se *immediatè* conceditur communitati, & inde ad singulos derivatur, non quia singuli sunt, sed quia partes sunt illius communitatis, quale est *privilegium fori*, concessum Clericis, ne ad tribunal seculare trahantur. Et ideo privilegio communi nemo particularis potest renuntiare ex c. *si diligenti*, de foro competente, ibi: *manifestè patet, quod non solum in viti, sed etiam voluntarii pacisci non possint, ut (Clerici) secularia iudicia subeant; cum non sit hoc beneficium personale, cui renuntiare valeat; sed potius toti Collegio Ecclesiastico sit publicè indultum, cui privatorum pacto derogari non potest, &c. contingit, 36. de sent. excomm. ibi: cum ille canon non tam in favorem Clerici ordinati, quam in favorem ordinis Clericalis fuerit promulgatus; ideo, & volumus, & mandamus, ut id de cætero prohibeas attentari, nimirum subjectionem Clerici in percussione etiam non violentam, quo alteri offenso satisfiat juxta morem illius patriæ. Privilegio autem singu-*

singulari, seu in commodum personæ particularis concessio cadere quivis potest, L. *si quis in conscribendo*, C. de pactis. Excipe, nisi privilegium concessum in gratiam unius, etiam alterius commodum, vel pœnam respiciat; quia tunc requiritur utriusque consensus, ut patet ex præmissis, & c. *Ad Apostolicam*, l. 6. de Regularibus, ubi dicitur: quòd, licet professioni religiosæ præmitti debeat annus probationis, idque *in favorem non solum Conversi, sed etiam Monasterii*, ut & ille asperitates istius; & istud mores illius valeat experiri, si tamen ante tempus probationis regulariter prænitum, *is, qui converti desiderat*, habitum recipit, & professionem emittit, *Abbate per se, vel per alium professionem recipiente monasticam, & monachalem habitum concedente, videri utrumque renuntiare*, quod pro se noscitur introductum, verumque Monachum esse censendum. Et ideo uxor, sine consensu viri sui, non potest renuntiare privilegio S. C. Vellejani; quia concessum est in favorem utriusque.

1175 Quæres 7. quid sit privilegium *favorabile*, quid *odiosum*? R. privilegium *favorabile* juxta communem censeri, quod sic favorem continet, ut licet juri communi opponatur, nulli tamen alteri incommodum afferat; *odiosum* autem, quod ita favor privilegiato, ut simul alteri noceat. Exemplum privilegii favorabilis est, privilegium audiendi Missam tempore interdicti, vescendi carnibus in quadragesima: e contra exemptio à solutione decimarum, facultas habendi simul plura beneficia; rescriptum ad lites, præsertim cum potestate procedendi *remota appellatione*, sunt privilegia odiosa. Sic Panormit. in c. *quia*, de privil. & c. *olim*, de V. S. Azor l. 5. c. 23. q. 2.

1176 Quæres 8. quid sit privilegium *scriptum*, quid *non scriptum*? R. illud esse, quod per scripturam conceditur, *non scriptum*, quod verbo Principis est concessum, vel consuetudine introductum. Ad hoc autem, ut privilegium scriptum in foro externo probet, seu fidem faciat, requiritur, quòd sit authenticum, & ob signatum Principis sigillo; ut verò quis ex authentico deducat transumptum, requiritur citatio partis, cujus interest; alias transumptum non faciet fidem. Si autem nulli specialiter opponatur privilegium, sufficit edictum generale, ut, si quis fortè sit, cui tale privilegium opponitur, com-

Tom. V.

pareat ad contradicendum, ut colligitur ex c. *Albericus*; de Testib. sed hæc de Jure antiquo. Nam ex constitutione Clementis V. jam in omnibus privilegiis, præsertim concessis Religionibus, apponitur clausula: *ut transumptis, etiam impressis habeatur integra fides*, modò sint manu Notarii publici subscripta, & sigillo personæ in dignitate constitutæ munita. Imò, ut notat Emmanuel Rodriq. tom. 1. Quæst. Regul. q. 8. a. 16. ex constitut. Jul. II. sufficit *alterutrum*, scilicet, vel subscriptio Notarii publici, vel sigillum personæ in dignitate constitutæ. Hoc autem privilegium non censetur revocatum, etiam si subsequentes Pontifices utrumque ad faciendam fidem exigant; quia subintelligitur, nisi aliud sit specialiter concessum, sic Emmanuel cit.

Advertendum præterea, etiam con- 1177
suetudine privilegium comparari posse, ut docet Communis apud Castropal. cit. §. 5. n. 2. nam legis abrogatio est verè privilegium: Consuetudo autem legalis vim habet abrogandi legem, si de communitate procedat. Nec obest ad omne privilegium requiri favorem, seu consensum Principis. Nam ad hoc sufficit consensus expressus in Lege, *de quibus*, ff. de Legibus, & c. *ult.* de consuet. ubi exprimitur casus prædictam vim tribuens consuetudini, ad quam ex communi sufficit legalis consensus Principis, de quo V. l. 1. tit. de Consuetud. Talia porò privilegia, quæ consuetudine acquisita sunt, non censentur revocata, revocatione privilegiorum; cum enim ea revocatio sit odiosa, restringi, & intelligi debet de privilegiis specialiter à Principe concessis. Ita Suarez l. 8. de Legibus, c. 7. n. 10. & 15.

Quæres 9. quid sit privilegium datum 1178
pro foro conscientia tantum, & datum pro foro fori? R. privilegium, datum pro foro poli, seu conscientia tantum, id habere, ut vi ejus privilegiatus pro alio, quam foro interno, nihil possit operari, sed exterius se gerere debeat, ac si nullo privilegio gauderet: quod autem etiam in foro externo operatur, seu securum reddit operantem juxta illud, esse datum pro foro externo. Si petas, *an privilegium datum pro foro conscientia, intelligi debeat, tanquam datum pro foro Sacramentali*? Ante resolutionem nota, triplex forum communiter distingui ab Authoribus. 1. contentiosum; 2. pœnitentiæ; 3. quasi pœnitentiæ,

Kk 2

tix,

ria, seu forum conscientia. Sic Præpositus in c. *præterea*, & c. 2. de sponsalib. n. 5. *Forum contentiosum* est, in quo etiam contra invitum proceditur judicialiter, recipiendo probationes, testes, &c. *Forum penitentia* (licet includat etiam forum *Sacramentale*, seu *Confessionis*) ad hoc tamen non restringitur unice; sed etiam includit actus poenitentia Ecclesiastica, cum poena Ecclesiastica, & absolutio ab illa sæpe datur extra confessionem, & forum *Sacramentale*. *Forum autem conscientia* importat solum occultum usum, non deservientem foro judiciali; quibus positis, ad quaestionem propositam. & negativè. Sic Thomas Sanchez de matr. l. 8. D. 34. n. 29. Nam *forum conscientia*, & *forum Sacramentale* non sunt idem; cum quis plura possit exercere in occulto de Principis licentia & gratia, quin ullus actus *Sacramentalis* interveniat; ergo privilegium datum pro *foro conscientia* non rectè restringitur ad *forum Sacramentale*.

1179 Si autem quæras, an privilegium datum pro *foro penitentia*; necessario intelligatur pro *foro sacramentali*? &c. quod affirmet Sanchez cit. Præpositus cit. Rodriq. tom. 1. quæst. Regul. q. 61. a. 10. Sed rectius negatur cum Castropal. cit. de privileg. tr. 3. D. 4. p. 2. §. 5. n. 6. *forum enim penitentia*, & *forum Sacramentale* non dicuntur convertibiliter, ut conitar ex num. præced. Nam poenitentia Ecclesiastica sæpe extra confessionem *Sacramentalem* imponitur, ut cum aliquis ab excommunicatione solenniter absolvitur. Talis enim absolutio poenitentialis est, & in foro poenitentia datur, & tamen non datur in foro *Sacramentali*.

1180 Dices: hoc modo forum poenitentia, à foro conscientia non differre. &c. N. illatum; quia forum *conscientia* comprehendit, quidquid ad conscientiam pertinet, quod non solum importat remotionem cujuscunque mali, vel peccati; sed etiam concessionem boni, & favorum, quorum capax est: forum autem *penitentia* comprehendit solum culpam, vel malum aliquod, & vinculum, pro quo tollendo poenitentia facienda est. Cum autem hoc vinculum, & malum sæpe tolli possit extra *Sacramentum poenitentia*, clarum fit, privilegium concessum pro *foro penitentia*, non semper importare forum *Sacramentale*, nisi quando malum tale est,

ut tolli non possit, nisi confessione *Sacramentali*, quod malum solum est peccatum, non autem censura, & poena. Ex hoc colliges, quod, etiamsi privilegium, seu indultum committatur *Sacerdoti Confessori*, vel qui audit confessiones, non debeat ob id intelligi illius usum necessario debere exerceri in *Sacramento penitentia*. Nam per illa verba solum indicatur *qualitas persone eligende* ad usum illius indulti; non autem *actualis usus confessionis*, ita Suarez l. 8. de legib. c. 6. n. 15. Sanchez de matrim. l. 8. D. 34. n. 29. Colliges 2. quando in Trid. Sess. 24. c. 6. de Reform. Episcopis conceditur potestas absolvendi in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, & quibuscunque casibus occultis in *foro conscientia*, inuncta salutaris poenitentia, hoc non necessario intelligi de foro *sacramentali*, sed etiam extra *Sacramentum* imponi posse illam poenitentiam, & illius absolutionis executionem; patet ex dictis. Ita Castropal. cit. p. 2. §. 5. n. 5. in fine.

Quæres 10. quid sit privilegium concessum ad instantiam parisi? quid motu proprio? &c. quando ad instantiam ipsius privilegiati, vel alterius, ratione ipsius petentis, Princeps concedit privilegium, aliàs non concessurus, dici ad *instantiam parisi*; quando autem concedit non motus ab alio, sed à se ipso, quin ad hoc moveatur ex aliquo alterius intercessione, dici concessum *motu proprio*. Unde *motui proprio* non obstat, quod vel ipse privilegiatus, vel alius pro ipso tale privilegium petierit. Nam adhuc stat quod Princeps petitem privilegium concedat, non quia petitem est, sed quia sibi sic visum est concedere, sicut petitem est. Ita Menochius l. 2. de arbitrar. centur. 3. casu 201. n. 97. Thom. Sanchez l. 8. de dispensat. d. 1. n. 6. Suarez cit. c. 12. à n. 6. Nunquam autem censetur privilegium *motu proprio* concessum, nisi hoc ipsum Princeps exprimat in concessione, ut deciditur in c. *si motu proprio*, de præbend. in 6. ibi: *motu quoque proprio tunc solum gratia fieri censetur, cum hoc expresse cautum fuerit in eadem*, quia aliàs constare non potest hæc universalis negativa: à nullo *veri Principem in concessione*. Si tamen semel Princeps expressit, se concedere *motu proprio*, bene probari potest per testes, qui vel ipsum verbum Principis audierunt, vel in scripto legerunt, etiamsi tale scriptum postea casu fortuito perierit.

Not.

1182

Not. autem concessionem factam à Principe, posse quandoque laborare vitio, ratione cuius sit invalida, & nulla; hoc contingit, cum in supplicatione committitur vel vitium subreptionis (hoc est, cum intervenit taciturnitas veritatis necessàriò exprimentæ) vel vitium obreptionis, hoc est, cum in supplicatione exprimitur falsum. Si quis quædam Papæ supplicet pro concessione beneficii, exprimens esse beneficium *simplex*, cum tamen sit *curatum*, committitur obreptio; similiter si petens jam habeat aliquod beneficium, & in supplicatione id non exprimat, committitur subreptio, quia in primo narratur falsum, in secundo taceatur verum, quod erat necessàriò exprimentum. Unde quæstio est, an clausula *motus proprii*; apposta concessioni privilegiorum, habeat vim sanandi dictum vitium, seu impediendi nullitatem alias subintratam? R. quòd (licet ex professo jam egerim de hac quæstione l. 1. decretalium tit. 3. de rescriptis) per dictam clausulam tollatur vitium *subreptionis*, ita communis, & constat ex c. *si motu*, de præbend. in 6. ibi: *si motu proprio alicui aliquod beneficium obtinenti conferamus aliud, de illo non habitâ mentione, gratiam huiusmodi, quæ de nostra mera liberalitate processit, non ob hoc invalidam volumus reputari.* Idem dicitur in Clem. *Si Romanus*, de præbend. quæ sic loquitur: *Si Romanus Pontifex de beneficio alicui, motu proprio, provideat, de beneficiis, quæ obtinet, non habitâ mentione, provisionem seu gratiam huiusmodi fore validam declaramus, qualiacunque fuerint beneficia, dignitates, aut personatus, cum cura, & sine cura, & in numero quocunque, quæ is habebat, cum sibi provisio facta fuit.* Cæterum dicta clausula *motus proprii* non sanat vitium *obreptionis*; ita Pirhing de rescript. n. 111. quia sic narrata continent positivum errorem, atque adeo in concedente arguitur defectus consensus; nam *errantis non est consensus*, ut dicitur l. *non idcirco*, C. de juris & facti ignorantia, V. Barbol. de claus. usufreq. claus. 79. n. 23. Advertendum tamen, quòd, licet *motus proprius* à concessione tollat vitium *subreptionis*, & consequenter eo titulo ejusmodi concessio non irritetur; tamen ex aliis causis, & vitiis, quæ *motus proprius* non tollit, irrita esse possit, v. g. ex inhabilitate personæ, &c. Unde etiam non operatur in præjudicium tertii, ut constat

ex Barbosa cit. ibidem plurimos hujus clausulæ effectus referente.

Quæres 11. quid sit privilegium *con-* 1183
cessum absolutè, vel *sub conditione*, aut *modo*? R. quando privilegium conceditur sine ullo onere accipientis, vel eventu, a quo concedentis voluntas pendeat, dici concessum absolutè: si autem cum aliquo ejus onere ab ipso præstando, vel ejusmodi eventu, concessum dici sub conditione, vel modo; sed difficultas est, an ommissio talis operis præstandi, usum privilegii, sub onere talis operis concessi, reddat irritum? R. vel exigitur, ut opus illud præstetur *ante usum* privilegii, vel sufficit, *si fiat post*? si primum? communis opinio tenet, illum usum privilegii esse irritum, quia tunc concedens censetur concedere sub conditione illius operis, quo non posito deficit consensus concedentis, atque adeo privilegium non operatur effectum. Ita Suarez l. 3. c. 13. à n. 4. Si autem secundum? usum valere; excipe, nisi opus postulatum jure insit privilegio, & petatur à jure, tanquam forma actus, non ut merum accidens; quia sic jam supponitur usus legitimus, cum non petat opus illud fieri *ante usum* privilegii. Sic tempore Jubilæi absolutus, validè absolutus est, licet postea non præstet opera reliqua in Jubilæo præscripta, & absolutus à reservatis cum onere se sistendi manet absolutus, licet postea se sistere omitat, quamvis peccet, &, ut ab hoc se liberet, se sistere debeat. Hinc si alicui detur privilegium v. g. dispensandi, vel absolvendi aliquem, *cum consilio alicujus*, & is omitat ante dispensationem, vel absolutionem petere consilium, dispensatio, vel absolutio sic facta est nulla; quia *consilium petere*, naturâ suâ antecedit actum, ex c. *cum in veteri*, 52. de elect. ibi: *si in tractatu electionis non fuisset illorum consilium requisitum, nec etiam expectatum responsum eorum, quod de ipso factum fuerat, tanquam invalidum irritarent.* Ex hoc autem, quòd quis teneatur consilium petere, ut validè tunc agat, non sequitur, quòd debeat illud sequi; nam hoc non est inclusum in illo. Sic Gloss. in cit. c. 52. Secus tamen est, si detur privilegium aliquid agendi, *cum: vel de consensu alterius*; tunc enim ad valorem operis necessàriò sequi debet ejus beneplacitum; alias enim opus non fieret *de illius consensu*, sed potius cum dissensu vel non consensu, Gloss. in c. *si*

Kk 3

pro

pro se, de rescript. in 6. V. *assensu*; & in c. *ex parte*, de constitut.

1184 Quæres 12. quid sit privilegium *ad instar*? R. esse privilegium, quod datur respectivè, & ad imitationem alterius; quibus vocibus non significatur *similitudinarium* duntaxat, & *fictum privilegium*, & quod jus duntaxat fictum conferat: est enim verum privilegium, quod ad perfectam quandam alterius imitationem confertur; verumque jus, quod ipsius exemptoris loco habet; quanquam, quia aliquando in exemplari, ad cuius instar aliud datur, est naturalis aliqua conditio, aut proprietas, vel ex origine, vel ex antiquo, & ordinario jure, quæ non est in exemplato, nisi ex privilegio; tunc privilegium *ad instar* dicitur constituere aliquid in privilegiato *fictione juris*, ad instar sui exemptoris; quomodo privilegium legitimationis dicitur ad instar legitimorum: non facit autem legitimum privilegiatum nisi fictione juris, quod tamen accipe juxta lib. 4. tit. 17.

Hac ratione intelligendus est Pius V. in Bulla, *dum indefesse*, qua concedit privilegia Ordinum Mendicantium Societati JESU, *non solum ad illorum instar, sed ferme pariter, & aequè principaliter*: quia cum jam declarasset Societatem esse Mendicantem, ne quis existimaret, illam tantum hoc habere ex fictione juris, & privilegio, atque idcirco concedi illi Mendicantium privilegia, solum ad similitudinem, & instar verarum Mendicantium Religionum, expressit se ea privilegia juri conformiter, & *aquè principaliter*, & absque ulla differentia concedere. Loquimur autem de privilegio *ad instar* in ordine ad jus, quod confert; quod verum, & non tantum similitudinarium esse dicimus, illisque verbis nihil aliud præter perfectam, & adæquatam imitationem indicari.

Ex dict. sequitur 1. quod aucto exemplari, non augeatur privilegium *ad instar*; quia fuit concessum ad instar alterius privilegii, *tunc existentis*; non autem, *futuri*: neque enim imitatio est rei nondum existentis, sed extitæ; nisi exprimat, ita concedi *ad instar*, ut semper & ubique inter ejusmodi privilegiatos futura sit in privilegiis similitudo & æqualitas; Sequitur 2. aucto privilegio *ad instar*, non augeri privilegium exemplare; quia sunt simpliciter diversa, & sola similitudo rationis ad extendenda privilegia non valet. Quare

licet exemplatum ad futura quædam extendatur, non tamen exemplari; & destructo, revocato, aut quomodolibet amisso exemplari, non perit aut revocatur exemplatum, seu *ad instar*, quia diversa sunt, neque exemplatum pendet in conservari ab exemplari, neque etiam confirmato exemplari confirmatur *ad instar*, aut per communicationem, nisi communicatio sit de privilegiis concessis, aut *concedendis*. Fusè Suarez l. 8. de legib. c. 19. à n. 8.

Sequitur 3. quod, si nullum sit privilegium, *ad cuius instar* aliud fuit concessum, si exemplatum sit tantum expressum generale, nullum esse; quia habetur tunc concessio duntaxat generalis, quæ ad nulla particularia determinari debet, ac proinde ad actiones morales, & humanas inutilis est. Si autem in illa concessione exprimantur singillatim favores & gratiæ, quæ conferuntur, sicut aliàs concessa sunt aliis, & *ad instar* eorum, valebit quoad ea, quæ exprimuntur; quia particula *sicut*, vel *ad instar*, non conditionalis, sed exemplificativa, & demonstrativa est. Cum itaque voluntas concedentis absoluta sit, & non conditionata, ac proinde non pendeat ab exemplari, & aliunde sit determinata concessio, non est, ut annulletur privilegium illud, etsi exemplar quod ad majorem duntaxat exemplificationem, aut ne nova videatur concessio, non reperitur.

Quæres 13. quid sit privilegium *per viam communicationis*? R. sæpè fieri, quod communicetur alicui privilegium alteri concessum, & hoc contingere tripliciter. 1. per extensionem subiecti, cui concessum est, v. g. si augeatur numerus earum personarum, quibus privilegium primitus concessum est. 2. Per extensionem subiecti non principaliter, sed secundariò; qualiter privilegium concessum viris Religiosis, extenditur ad Moniales, & concessum Domino, extenditur ad eius servos, saltem accessoriè, non tamen æquè principaliter. 3. Denum, quando alicui conceditur, ut gaudeat eodem privilegio, quod habet alter. Et hæc communicatio postrema vix differt à privilegio *ad instar*. Quod igitur alicui hac ratione indulgetur, dicitur concessum *viâ communicationis*.

Ubi tamen not. 1. quod, quando una Religio in privilegiis cum altera communicat, non tamen communicet nisi in privilegio illius Religionis, ex quo propria obier-

observantia Regularis non minuitur; ita Suarez lib. 8. cap. 17. à n. 3. non enim debet esse in detrimentum, quod in favorem conceditur. Not. 2. quando in privilegiis, uni Religioni concessis, *specialiter cavetur*, ne hoc, vel illud censeatur alteri communicatum, eo ipso non communicari alteri, aliàs in privilegiis cum ea Religione communicanti, nisi expressè illi prohibitioni derogetur; ita Suar. cit. n. 6. Quia tunc in concedente deficit voluntas respectu exeludendorum. Not. 3. Privilegium, viâ communicationis alteri concessum, debere intelligi secundum statum, quem habuit tempore communicationis, nisi addatur clausula, extendente privilegium communicationis, non solum ad concessa, sed etiam *in futurum concedenda*; uti fecit Pius V. in bulla *cum indefesse*, ubi Societati nostræ concessit, non solum omnia privilegia aliis Religionibus concessa, *sed & concedenda*.

1186 Quæres 14. Quid sit privilegium concessum *in forma communi*, vel *ex certa scientia*? Hoc contingit solum in privilegiis, jam concessis, confirmatione, quam facit Princeps dupliciter. 1. exprimendo in confirmatione privilegii, *se id facere ex certa scientia* (nimirum cognoscendo qualitatem & circumstantias privilegii, quod confirmat) vel id non exprimendo; si confirmet; primo modo dicitur *ex certa scientia*; si secundo, dicitur *in forma communi*. Dixi exprimendo, *se id facere ex certa scientia*, nimirum his ipsis verbis: *ex certa scientia*, vel saltem æquivalentibus; qualia sunt hæc: *non obstante qualibet aliâ lege contrariâ, vel de plenitudine potestatis*; vel denique, si confirmationi inseratur ipse tenor privilegii, quod confirmatur; sic gloss. in c. *Venerabilis* de confirmat. utili: Bartol. in L. *privilegia*, C. de sacrosanctis Eccles. Suarez lib. 8. delegib. c. 18. à n. 5. Per confirmationem autem *in forma communi* privilegium solum approbatur, prout tunc est; sic, ut si nullum sit, etiam confirmatio nulla sit; & si valet, id solum habeat, quod habet, adeoque nihil novi juris tribuat, nihil revalidet, & relinquat rem, prout eam invenit.

1187 Si petas, quam vim habeat clausula *ex certa scientia*? R. quod Barbosa de clausulisusu frequentatis, clausulâ 59. satis multos illi effectus attribuat. Dicit enim, quod renovet privilegium jam amissum; actum nullum, & invalidum confirmet, & idem

operetur, quod clausula *de plenitudine potestatis*; & idem, quod clausula *pro expressis habentes*. Item, quod operetur quoque in tollendo jus alteri quæsitum; si præjudicium non sit magnum, & præcessit causæ cognitio, & tertius fuit citatus; quod contraria censeantur oblata, etiam absque clausula derogante, 3. quod concessio Principis non extinguatur morte concedentis. 4. Quod cum hac clausula de plenitudine potestatis operetur validitatem, & sanationem, etiam circa defectum intrinsicum. 5. Quod tollat omne juris obstaculum. 6. Quod apposita confirmationi privilegii, præstet novam concessionem. 7. Quod nullus audiatur, contra factum Principis *ex certa scientia*. 8. Quod tollat omnem erroris præsumptionem.

Limitat tamen prædicta 1. quod clausula *ex certa scientia* nihil operetur, quando nulla præcessit causæ cognitio 2. quod non operetur in his, quæ in facto consistunt, de quibus Princeps præsumitur nullam habuisse notitiam 3. quod nihil operetur in his, in quibus in Principe deficit potestas; nec ubi adest duplex defectus; nec in his, quæ sunt contra æquitatem naturalem; nec ubi constat de errore, nec quando constat rem aliter se habere 4. quod prædicta clausula non suppleat erroneam, & falsam informationem, nec purget falsitatem narratorum; nec suppleat defectus substantiales, saltem juris naturalis; nec operetur in præjudicium concedentis, quoad non expressa 5. nec, quando Princeps non informatus processit, tollat vitium subreptionis, nec operetur in dispensationibus sine causa factis, nec demum in illicitis, cum hæc confirmari non possint sic Barbosa. cit. à n. 29.

Circa dictos effectus mihi dicendum videtur, quando privilegium laborat de 1188 fectu, supplebili per potestatem ejus, à quo vel confertur, vel confirmatur, aut, quantum opus est innovatur cum clausula *ex certa scientia*, per talem concessionem omnino suppleri ejusmodi defectum ab illo supplebilem, quo ceteroquin stante, spectato jure communi nullum foret. Cum enim hæc clausula significet, concedentem procedere in concessione, confirmatione, vel innovatione *ex certa scientia*, seu notitia omnium eorum, quæ jure communi necessaria sunt, ut ejusmodi concessio valeat, ac licitum ejus usum obtineat (hoc enim concedens per verbum

bum *ex certa scientia* significat) &, quod exprimit, efficaciter concessum velit, eo ipso tollit omnem obicem à se tollibilem, qui alioquin de jure communi valori concessionis obesse posset. Dico 1. *de jure communi*. Nam quæ pendent à statutis locorum, aut particulari consuetudine, scire non præsumitur; Dico 2. *nisi casus esset alio jure exceptus*. Nam etsi verum sit, quod motus proprius sanet vitium *subreptionis*, quando Pontifex aliquid in *causis beneficialibus* concedit ex sua liberalitate, excipitur tamen concessio *ad instantiam* ut expresse dicitur in c. *Si motu*, 23. de præbend. in 6. ibi: *secus, si ad petitionem illius, vel alterius pro eod. oblatam gratiam hujusmodi facimus, tunc enim quantumcunque modicum beneficium taceatur, in ea, ipsam veluti surreptionem vires obtinere nolumus.*

1189 Ex hoc colliges, privilegium, si fortè usu, vel aliâ viâ sit amissum, confirmatum à Principe cum clausula *ex certa scientia*, rursus innovari, ita Castropalaus p. 1. d. 4. p. 2. §. 10. n. 3. Cum enim cognoscat defectum, & nullitatem privilegii confirmandi (hoc enim significat per illam clausulam) &, hoc non obstante, tamen confirmet, hæc confirmatio utique novæ concessioni debet æquivalere; cum possit, & intendat illi dare firmitatem quoad possit, aliàs intenderet facere actum superfluum, inutilem, & frustraneum. Hoc tamen juxta Suarez l. 8. c. 19. n. 4. non procedit, si ei per privilegiatum sit *renunciatum*, vel si *specialiter sit revocatum*, nisi exprimat renuntiatio facta, vel mentio fiat talis revocationis, quia, cum hi actus sint res specialis pertinens ad factum, censentur non esse cogniti, sed ignorati Confirmanti per c. 1. de constitut. in 6. Verùm cum Suarez c. 18. n. 5. dicat, responsionem principio datam procedere etiam in hoc casu, modò confirmans addat clausulam, *non obstantibus &c.* vel *de plenitudine potestatis*: videtur probabilius illud dicendum, etiam in casu prioris clausulæ. Nam hæc clausula illi æquivalere secundum multos, & quod contra hoc ponit Suarez, etiam reperitur appositis illis clausulis, ut patet consideranti. Utrobique autem significat, *se velle efficacem concessionem ejus, quod confirmat*, quo tacitè innuit, se tollere omnem defectum, quoad potest, qui obstareret valori. Et ideo à fortiori, privilegia prius concessa, & postea generali revoca-

tione sublata, per posteriorem Pontificem, secutà rursus eorum confirmatione *ex certa scientia* per successorem reviviscunt, vel potius de novo conceduntur.

Si autem privilegium foret revocatum à Concilio generali, non innovari ea per confirmationem *ex certa scientia*, nisi expresse derogatio hujus revocationis addatur, docet Castropal. cit. n. 4. citans pro eodem P. Suarez l. 8. de legib. c. 19. n. 3. &c. eo quod majori revocatione indigeat, quod majori auctoritate est firmatum: Sed hoc complures negant, ut ostendimus l. 1. de constit. qui docent, ut per constitutiones Apostolicas derogetur decretis Concilii generalis, etiam Tridentini, non esse necessariam derogationem *cum expressa mentione talis Concilii*; sufficereque clausulam generalem: *non obstantibus constitutionibus Apostolicis*, cum ipsum Tridentinum Sessione 25. de reform. c. 21. *in omnibus decretis voluerit, salvam semper esse Sedis Apostolicæ auctoritatem*, de quo videri potest Barbof. in cit. c. 2. plures pro hac sententia adducens.

Si quæras, an privilegium in re invalidum, quod confirmandum proponitur, innovetur, vel evadat validum secutà illius confirmatione *ex certa scientia*? 2. distinguendum, an in principio fuerit validum, & vel postea invalidum, vel sublatum uno ex prædictis modo? vel etiam irritum, & nullum in principio factæ confirmationis? in primo casu affirmandum est juxta dicta à n. 1188. in secundo autem casu negativam sequitur Castropal. cit. n. 4. si nullitas ortum habeat ex falsa causa, nisi confirmans adderet expresse, *non obstante subreptione priori*, id, quod in tali casu rectè dicitur, quia non potest præsumi, Princeps velle dare firmitatem privilegio impenetrato ex falsa causa; seu, quod idem est, ex causa nulla, & prius nunquam concessa: secus tamen foret, si nullitas privilegii semel concessi facti, aliunde proveniret, ex vitio non redundante in actum confirmationis, sicut fieret, si falleretur in causa motiva, & finali.

Notandum præterea 1. quòd, quando privilegium confirmandum inferitur confirmationi, cum clausula *ex certa scientia*, confirmatio probabilius valeat in vim novæ concessionis, nisi privilegium prius nullum sit; ita Castropalaus cit. n. 5. Not. 2. quod clausula: *ut omnes defectus juris, & facti*

facti suppleantur, æqualeat clausula ex certa scientia. Sic Castropal. cit. n. 6. Not. 3. ex Alviset. de privil. sect. 1. c. 4. n. 9. omnia privilegia Regularium, esse à Summis Pontificibus confirmata *motu proprio*, & sub aliis clausulis efficacioribus; & cum ab Urbano VIII. an. 1633. confirmarentur, hæc addita fuisse verba: *quatenus sunt in usu, & non adversantur Tridentino, & Sacris canonibus*. Circa quæ Not. 4. ut aliquod privilegium dicatur *in usu*, non requiri, quòd sit in usu in omnibus ordinibus, seu ordinum Monasteriis; Sed sufficere, si in aliquo; Sic Alviset. cit. n. 13. Not. 5. per illam clausulam: *modo non sint contraria Tridentino*, eo ipso significari, quòd privilegia aliis Conciliis contraria, vi dictæ confirmationis, factæ ab Urbano VIII. *motu proprio*, & ex certa scientia, sint specialiter confirmata; & si prius fuissent antiquata, fuisset rursus innovata. Not. 6. quantum ad ipsum Tridentinum, hanc clausulam privilegii Regularium non officere in illisteris, & provinciis, in quibus non fuit receptum; quia illa exceptio, apposita in confirmatione privilegiorum fuit, ad Concilium, & decretorum ejus manutentionem; manuteneri autem non potest, quòd non extat. Addit Alviset. cit. n. 16. licet in aliqua diocesi Episcopus, aut Abbas, conetur introducere tridentinum, & se illius dispositionibus conformare, adhuc prædictam limitationem nihil obfuturam; quia privata voluntas particularis non facit Concilium esse receptum. Not. 7. illam clausulam: *modo non sint contraria sacris canonibus*, non referri ad sacros canones in corpore juris Canonici, sed ad clausulam præcedentem de Tridentino, ut sensus sit: *modo non sint contraria Tridentino, & sacris Canonibus ejusdem Concilii*.

ARTICULUS. III.

De Conditionibus Privilegiorum.

1191 **Q**UAMVIS ad valorem privilegii in foro conscientie non requiratur Scriptura, ut diximus supra; (unde, cum dicitur, *ante literarum expeditionem, privilegium, seu gratiam esse informem, & imperfectam*, intelligitur in ordine ad iudicium; non in ordine ad forum conscientie. Sic Castropal. cit. de privileg. tr. 3. D. 4. p. 3. §. 1. n. 2.) requiri tamen scripturam in beneficiis collatis, confirmatis, vel unitis à Sede

Tom. V.

Apostolica, ut eorum possessio capiatur, dicitur Extravag. *Incurristi* de Elect. junct. constit. Pauli III. incipiente, *cum nobis*, & Julii II. incip. *Romani Pontificis*. 2. in facultate non residendi in beneficiis curam animarum habentibus per Trident. Sess. 25. c. 5. de reform. 3. in facultate ingrediendi septa Monasterii per idem Trident. cit. c. 1. 4. In Judicibus signatis à Pontifice, & ad iudicandum electis, &c. V. Azorp. 1. 1. 5. c. 2.

Secundò, ad privilegium, in quantum 1192 alios obligat, ne impediatur privilegium in ejus usu, requiritur promulgatio; nam respectu horum habet vim legis, ut diximus l. 1. tit. 2. de constitut. Sufficit autem pro foro conscientie ea manifestatio, quæ virum prudentem, de illius concessione certum reddat; pro foro autem externo, quæ fiat in instrumento publico. Suarez l. 8. de legibus c. 24. Tertio requiritur potestas legitima in concedente. Unde privilegia dispensativa legis, seu contra jus, concedi solum possunt à legislatore, neque alijs nisi subditis; si autem sint concessiva facultatis, etiam non subditis. Ad privilegii *licitam* concessionem semper aliqua causa requiritur; secus ad valorem, scilicet in his, quæ pendent ab ejus voluntate; aliud tamen est in indulgentiarum concessione; quia sic disponit nomine Christi, de meritis ejus, ac aliorum Sanctorum, cui Christus sine rationabili causa non præsumitur consentire.

Si petas 1. an privilegium valeat pro 1193 omni loco concedentis? R. affirmative, nisi ab hoc limitetur ad certum duntaxat locum: si autem privilegium sit dispensativum alicujus impedimenti, privilegium reddit habilem pro omni loco, ac si impedimentum non fuisset; hinc etiam sequitur, quòd, si usus privilegii, tibi concessi, non sit extra territorium concedentis prohibitus jure communi, vel speciali constitutione illius loci, etiam in hoc illo poteris uti; secus est, si obstat legibus & constitutionibus, quæ contractum respiciunt, vel commune bonum talis loci, nam etiam peregrini ligantur his legibus juxta dicta l. 1. tit. 2. de constitut. Si petas 2. an, si quis habeat privilegium, ab Episcopo concessum, eo uti possit, si adversetur specialibus constitutionibus loci, per quem privilegiatus transit? R. esse probabilius quòd non; secus, si communibus. Nam

LI

Nam

Nam virtute privilegii ab obligationibus communibus exemptus est. Sic Castropal. de privilegiis, tr. 3. D. 4. p. 6. n. 6.

1194 Si petas 3. an quis teneatur uti suo speciali privilegio? videtur negandum ex c. *si de terra*, de privileg. quia, quod in alicujus favorem factum est, non debet in ejus odium, vel damnum retorqueri, ut dicitur regul. 61. de reg. juris in 6. Sed hanc universalem doctrinam limitant aliqui, ut non procedat in casu quo quis factus sibi privilegio subicitur legi, cui prius subiectus non erat. Nam tempore interdicti excusatur quis à lege audiendi missam; si tamen quis per privilegium solvatur ab interdicto, tenetur audire; Sic Bonac. d. 1. q. 2. p. 4. Similiter conjunx, qui cum voto simplici castitatis, illicitè, validè tamen, contraxit matrimonium, innocenti petenti debitum licitè reddit; Si tamen hic adulteretur, ille per privilegium tali casu concessum liberatur ab onere reddendi, & tenetur non reddere, adeoque privilegio uti; ita Sanch. l. 9. de matrim. d. 6. n. 15. Verùm hæc instantiæ non evincunt, quòd quis teneatur uti privilegio sibi specialiter concessio. Nam quòd in dato casu conjunx, qui cum voto castitatis contraxit matrimonium, teneatur non reddere debitum alteri petenti, postquam hic commisit adulterium, non est obligatio ex vi privilegii, sed voti, quod obligat, quoties servari potest, ut contingit in dato casu. Similiter in altero casu nascitur obligatio audiendi missam, non vi privilegii, quo solveris ab interdicto; sed vi præcepti quo teneris ad audiendum sacrum, quando citra grave damnum potes.

1195 Si petas 4. an habens privilegium (v. g. *ne solvat decimas*) eo uti poterit adversus pariter privilegiatum, tum in eadem re (ut si etiam habet privilegium non solvendi decimas) tum etiam in re diversa, ut si habeat privilegium exigendi decimas à quolibet intra suum territorium existente, quin per hoc specialiter derogetur illius privilegio; nam in concessione generali, excepti censentur privilegiati. Et in privilegiis sibi contrariis, ubi non apparet via, ea in concordiam reducendi, videndum quod sit antiquius, vel à majori Prælato concessum? & illud prævaliturum. Ita Suarez l. 8. de legib. c. 23. à n. 5.

ARTICULUS IV.

De Interpretatione Privilegii.

PRivilegium claris verbis concessum, in interpretatione non indiget; in dubio autem, menti, ac intentioni potius, quàm verbis inhærendum est, & concessio ex supplicatione colligenda c. *in his* de verbor. Signif. ibi: *non sermoni res, sed rei est sermo subiectus, & non intentio verbis, sed verba intentioni servare debent.* Ubi autem verba sunt obscura, & incerta, tunc supplicatio attenditur; nam Princeps precibus sibi factis se accommodare solet ex L. *si preces* ff. de legit. & c. *inter dilectos* §. *ca. scri*, de fide instrument. Attendi quoque debet initium indulti, seu privilegii; quia juxta illud reliqua solent adjungi L. *ult.* C. de hæred. instit. Præterea ex materia (circa quam versatur supplicatio, & concessio) optimè investigatur mens Principis. Denique potest etiam colligi ex privilegio simili. Privilegium derogans juri communi, vel alteri nocens, secundum hanc partem est odiosum; & quia frequenter, quod uni odiosum, alteri favet, privilegium tale mixtum erit juxta nonnullos; in re tamen simpliciter favorabile, si directè intendat favere accipienti; vel simpliciter odiosum, si gravare, punire, ut diximus à n. 724. & 735.

Etiam in privilegiorum interpretatio. In ne servanda est verborum proprietas, quæ desumenda est ex usu, & stylo concedentis. Hinc privilegium minuendi numerum Ministrorum Ecclesiæ *ob penuriam*, non intelligitur concessum, ad eum augendum, etiam si reditus crescant, quia *minuere* non significat propriè *augere*. Similiter privilegium dans facultatem ascendendi, ad *majorem dignitatem*, non intelligitur ad *accipiendam æqualem* c. *licet* de Translat. Episcopi, & privilegium datum Regularibus, ut possint transire ad *arbitrariam Religionem*, non intelligitur de *aguiatæ* c. *licet*, de Regularibus. Sic privilegium *accipiendi primam præbendam*, quæ vacabit per *decessum*, seu *mortem* obtinentis eam præbendam, non intelligitur concessum ad præbendam vacaturam *renuntiatione*, vel *cessione præbendarii*. Nam *vacare per decessum*, & *vacare per renuntiationem*, sunt distincta c. *susceptum*. de præbend. in 6.

Non tamen facienda est adeo stricta interpretatio.

interpretatio, ut privilegium reddatur inutile, & careat effectu. *L. non dubium. C. de legib. & ideo*, si alicui concessum sit privilegium, *faciendi aliquid*, quod eiantè non licebat, interpretatio extendi debet, ut hunc effectum obrineat; nec restringi, ut dicatur solum confirmare, quod aliàs privilegiato licebat, nisi ad hoc manifesta ratio cogat. Ex hoc fit, quòd, licet *dispensatio* aliàs odiosa sit, & restringenda; tamen extendi debeat ad necessariò connexa, & sine quibus illa suum effectum habere non potest; sic dispensatus ad plura beneficia, residentiam exigentia, simul dispensatus est in utriusque residentia. Similiter illegitimus, vel irregularis, dispensatus ad omnes sacros Ordines, eo ipso est dispensatus ad beneficium simplex; quia sine hoc non potest ordinari per se loquendo; nam titulus patrimonii, vel pensionis per se non sufficit, nisi simul adsit necessitas, vel utilitas Ecclesiæ, ut dicitur in Trident. Sess. 21. de Reform. V. quæ lib. 1. diximus de legis interpretat. his præmissis:

1199 Quæres 1. quale privilegium latè, vel strictè sit interpretandum? *lata interpretatio est*, quæ accipit privilegii concessionem pro quolibet, tam quoad rem concessam, quam quoad personas, quantum verba patiuntur, seu de quo verba concessionis verificari possunt in sua significatione naturali, usuali & juridica: quæ verò restringit quantum fieri potest, nimirum ad solam significationem naturalem presè, & non ultra sumptum, est *interpretatio stricta*, hoc est, ut, quoad fieri potest salvo verborum sensu, minimum noceatur alteri. *c. cum dilect. de consuet.* Hinc dicendum 1. privilegium, quod in nullius præjudicium cedit, latè interpretandum esse, *c. olim. de V. S.* quia sic est purum beneficium Principis, quod latam admittit interpretationem; *L. beneficium ff. de constit. Princip.* Nec obstat huic regula, nullum privilegium esse adeo favorabile, quin aliis præjudicet, 1. Principi, qui ejus concessione privatur potestate, id ipsum aliis donandi. 2. aliis, propter suam singularitatem & exceptionem. Nam præjudicium concedentis est ab ipso concedente intentum; singularitas autem, nascens ex justa causa, non nocet aliis, sed potius illis prodest; cum hac ratione magis incitentur ad simile privilegium merendum. Suarez l. 8. de legib. c. 27. n. 3.

1200 Dicendum 2. privilegium, derogans

Tom. V.

juri communi, *regulariter* esse strictè interpretandum *c. sanè. c. porro*, de privileg. nam quæ parte derogat juri communi, includit dispensationem, quæ strictè interpretanda est, ut aliàs dixi. Deinde in dubio bonum commune particulari prævalet, ac proinde in casu dubio præsumendum est pro jure communi, non privilegio; ita Thom. Sanch. l. 8. d. 1. n. 1. & 5. Ex hoc inferes, quando alicui *illegitimo* conceditur privilegium ad *Ordines*, restringi concessionem ad solos minores; quia tale privilegium est contra jus commune; excipe, nisi privilegium illud concederetur jam habenti minores ordines; tum enim de majoribus debet intelligi, ne privilegium redderetur inutile. Hæc regula extenditur etiam ad casum, quo privilegium est contra statutum, vel consuetudinem specialem, non contrariam juri communi; sic enim tale statutum, & consuetudo, est instar juris communis, adeoque in dubio præfertur juri speciali privilegii: secus est, si statutum, vel consuetudo contrarietur juri communi; tum enim privilegium contra statutum, vel consuetudinem talem, favet juri communi, cum per ipsum ad jus commune redeatur, adeoque est interpretationis lata.

Dixi, *regulariter*; nam ea regula fallit 1201

1. principaliter, quando tale privilegium cedit in favorem Religionis, vel causæ piæ; nam tali casu habet latam interpretationem, quia summum jus est, quod pro Religione facit. *L. sunt persone. ff. de Relig. & sumptibus funerum.* Tale privilegium est, quod conceditur militibus, & Religiosis, aliisque similibus, cum plurimum profit bono communi, Reipublicæ ac Religioni, talibus personis favere; cum hoc ipso bono sufficienter compensetur vulneratio juris communis dispensatione inducta. Ex quo vides, quòd ea Regula fallat 2. & locum non habeat, quando privilegium cedit in favorem boni communis. Fallit 3. quando privilegium est insertum juri communi, quia sic constituit jus commune; & ideo illa regula procedit solum de privilegiis non insertis juri communi. Fallit 4. in privilegio concessio *motu proprio*, vel *ex certa scientia*; hoc enim latam recipit interpretationem; cum sit proprium beneficium Principis, cujus liberalitatem talis interpretatio docet.

Ex hoc colliges, omnia privilegia Regularibus concessa in perpetuum esse latè

Ll 2

in-

interpretanda; tum, quia favent Religioni ut diximus; tum quia ob suam perpetuitatem perinde se habent, ac si forent juri communi inserta. Ita Sanchez. cit. d. 13. Colliges 2. privilegia super materia juris communis, esse latè interpretanda, quia sic secundum jus intelligi debent; ita Sanchez cit. n. 8. Ex dictis sequitur 1. dispensationem concessam in tertio consanguinitatis gradu, extendi ad secundum cum tertio, quia est conforme juri communi, ut gradus desumatur ab eo, qui à stipite remotior est, juxta *c. fin.* de consang. Sequitur 2. licentiam testandi concessam Episcopo, prodesse, ut testamentum, antè illam factum, valeat; quia juxta jus commune valet testamentum, si tempore mortis facultas testandi existat. *L. si quis filio exheredato. §. irritum.* ff. de injustit. rpto testam.

1203 Dicendum 3. privilegium derogans juri alterius, restringendum esse, quantum patitur proprietatis verborum; quia non præsumitur Princeps velle derogare juri alterius, nisi id expresserit, prout habetur *L. 2. §. 1. V. merito.* ff. ne quid in loco publico *L. nec avus.* C. de emancipat. liberor. *c. licet in corrigendis* 12. de officio Ordinarii ibi: *quia tamen intentionis nostræ (per mandatum Parisiensi Episcopo datum) nec fuit, nec esse debuit, jurisdictioni tuæ per mandatum hujusmodi derogare &c.* Sic Innocentius III. ad Archiepiscopum Senonensem. *c. ex Tuarum,* de usu, & author. pallii, ubi, cum Pontifex Archiepiscopo Compostellano ex speciali gratia indulset, ut, cum ad Ecclesiam sibi subjectam forsitan accedere non posset, pro suis suffraganeis consecrandis, vel Clericis Ordinandis, in aliena Ecclesia uti possit pallio, statim addit: *demmodo is, ad quem Ecclesia pertinet, permittat.*

1204 Si petas an, ut privilegium deroget juri communi, indigeat expressa clausula derogante? R. quòd non; quia non præsumitur Princeps ignorare jus commune, sed potius illud scire, ut dicitur in *c. 1. de constit.* in 6. adeoque dans privilegium contra jus commune, præsumi velle illi derogare, ne præsumatur nihil velle concedere; nisi jus commune privilegiis resistat expressè derogando. Rationem dant aliqui; quia eo casu Princeps non præsumitur velle illi derogare, etiamsi apponat clausulam derogantem expressè, sed potius velle satisfacere importunitati peten-

tium. Verum ubi Princeps illi derogationi sibi notæ nihilominus per contrariam concessionem derogat, oppositum dicendum est, cum ponatur concessionem suam velle efficaciam obtinere. Ut autem derogat juri speciali aliorum, statuto, vel consuetudini, omnino requiritur clausula derogans; quia jura specialia aliorum, vel statuta, & consuetudines particularium locorum Princeps non præsumitur scire, ut dicitur *c. 1. de constit.* in 6.

Si quæris, an privilegium, seu potestatis dispensandi, vel absolvendi à reservatis, sit latè, vel strictè interpretanda? R. distinguendum, ac dicendum affirmativè, si concedatur *non expressis personis dispensandis*, vel absolvendis, esse latè interpretandum, quia nulli juri contraria est ejusmodi potestas, cum sit delegata, & nullus Juxta ordinarius prohibetur potestatem suam ordinariam delegare. V. Castropal. de privil. tr. 3. d. 4. p. 11. à n. 1. si autem potestas dispensandi concedatur *expressa personæ*, Castropal. cit. n. 5. censet strictè interpretandum esse, sive concedatur in gratiam dispensantis, sive dispensandi? Sanchez autem l. 8. de matrimonio D. 2. à n. 6. distinctione utitur, & dicit eam potestatem concessam *in gratiam dispensandi*, strictè; concessam verò *in gratiam dispensantis*, latè interpretandum esse, argumento sumpto ex *c. si cui nulla*, de præbend. in 6. ubi favorabilis censetur, & non expirare morte concedentis, etiam re integrâ, gratia alicui concessa, ut providere possit personis idoneis in certa Ecclesia *personis non expressis*, scilicet, si personæ essent expressæ. Et ideo facultas Episcopi concessa in Trident. Sess. 24. de reform. c. 6. latè interpretanda est, quia conceditur *non expressis personis*. Præterquam, quòd ea potestas concessa sit directè causa boni communis, & inclusa in corpore juris. Similiter facultas absolvendi à reservatis, concessa in jubilæis, est latè interpretanda, quia personæ non sunt expressæ, finis Jubilæi non est privatum commodum accipientis, sed potius commune bonum Ecclesiæ, & subventio illius in aliqua necessitate, ut exprimitur in ipsis bullis. Ita Castropal. cit. n. 6. contra Sanchez. cit. n. 7. censentem oppositum.

Si quæras, an facultas alicui concessa, ut sibi eligat confessarium, qui ipsum absolvar à reservatis, sit strictè, vel latè interpret.

interpretanda? Stricte interpretandum esse, atque adeo limitandum ad sola peccata, & casus præcedentes facultatem (nisi concedens aliud exprimat) docet Azor l. 5. c. 23. q. 2. quia si daretur pro peccatis etiam committendis, daretur ansa liberius peccandi. Sed hæc ratio non recte probat; nam ea liberius peccandi ansa nascitur ex malitia, & abusu facultatis, non ex ipsa facultate, quæ tendit & respicit bonum animæ. Unde Bonacina, & Salas, apud Castropalaum cit. p. 11. n. 8. docent, eam facultatem esse late interpretandam, ut comprehendat etiam peccata, post acceptam facultatem committenda, dum fiat usus concessæ facultatis; cum faveat salutis animæ, ne talis in peccatis sordeat. Esto Castropal. cit. id neget ex fundamento non convincente, cum concessio generaliter loquens, generaliter intelligenda sit.

1207 Præter dicta, not. 1. privilegium, etiam favorabile non extendi ad alios, quàm expressos. Nam tota vis privilegii pendet ab intentione concedentis; hanc autem concedens exprimit verbis; satis autem est exprimi *virtualiter*, scilicet titulo connexionis; Sic privilegium celebrandi tempore interdicti concessum *sacerdoti*, extenditur ad Ministrum; quia celebratio sacerdotis exigit ministrantem. Et ideo privilegium concessum *Religiosis* talis ordinis, etiam extenditur ad Religiosas, seu Moniales ejusdem ordinis, in his, quorum sunt capaces illæ. Sic enim per verbum *Religiosis* satis exprimitur intentio concedentis, quod non attendat sexum, sed qualitatem personarum illius ordinis; secus est, si diceret *viris Religiosis*; ita Suarez l. 8. de legib. c. 10. n. 7. sic etiam privilegium concessum *filii*, etiam filias comprehendit; nam sub nomine Filii etiam Filia veniunt in favorabilibus, ut constat ex L. *Iusta L. Filii*, L. *Cognoscere*, ff. de verborum signif. secus est de privilegio concessio *Filiis masculis*. Quamvis Emmanuel Sà V. *gratia n. 11.* in privilegiis nomine *marium* velit etiam fœminas intelligi, & sub nomine *Masculino*, etiam venire fœmininum, ut habet V. *interpretatio n. 3.* intellige in favorabilibus, non autem in contractibus, & odiosis. Et privilegium datum fratribus, etiam sororibus est commune. Nam sub nomine fratrum in gratiosis veniunt etiam sorores, ut

dicitur in L. *Lucius 93.* §. *quasium* ff. de legatis 3. L. *tres fratres* ff. de pactis.

Si petas 1. an Privilegium concessum 1208 Filiis extendatur ad nepotes? R. negari à Rebuffo, nisi aliunde, vel ex juris dispositione, vel aliâ viâ id esse de mente concedentis colligatur. Quia *Filius* nec formaliter, nec virtualiter nepotem significat in significatione propria, sic Rebuffus in L. *liberorum* ff. de verb. signif. Barbof. in L. *Maritum* ff. soluto matrimonio. Dixi, *nisi ex juris dispositione*. Nam privilegium Nobilitatis concessum, Viro, vel Patri extenditur etiam ad Uxorem & Filios, non vi privilegii, sed ex dispositione juris concedentis, ut nobilitate concessâ Viro, etiam Uxor, & Filii gaudere possint L. *femina*. ff. de Senatorib. & L. 1. C. de dignitatib. intellige, si Nobilitas sit perpetua, non autem solum ratione officii, ut hoc deposito etiam Nobilitas deponatur. Prædictorum ratio, quia quotiescunque lex (consequenter etiam privilegium, quod est lex quidem privata) per se non est odiosa, extendenda est ad omnia, quæ ferre potest naturalis verborum proprietas, ac significatio v. g. si agatur de Filiis, *Filia* quoque comprehendendæ sunt, quia, cum homines vulgò verba propriè usurpent, id maximè in legibus fieri debet; quare ab illa significatione extrahi non debent, nisi aliqua ratio iniustitiæ, vel absurditatis, quæ alioquin ex significatione sequeretur, ad id cogat; neque propter eandem causam debent in suam significationem coarctari. Quando autem non tantum non odiosa, sed etiam favorabilis est, extendi debet ad omnem proprietatem verborum, tum naturalem tum iuridicam & civilem; nunquam tamen ad impropriam significationem, nisi gravis urgeat ratio: quia nempe alioquin inutilis tota lex redderetur: melius enim sit tunc eâ interpretatione leges valere, quàm omnino petire, quod continget, si aut iniusta, aut impossibilis, aut inutilis redderetur. Extensio autem illa ad significationem civilem suadetur faciliè, quia lex omnis sua habet sibi accommodata verba, quibus uti solet. Neque cogendus est legislator, ut semper verbis in naturali acceptione utatur, & quoties agit de filio adoptivo v. g. semper addat *adoptivum*, & nunquam communi voce *filii*, quâ in naturali & vulgari usu, filii naturales primò indicantur, utatur; quare, cum lex in favorem *filiorum* loquitur, cum lex in favorem *filiorum* loquitur,

adoptivi solent comprehendi; & servus, factus ingenuus, nomine etiam ingenui intelligitur; legitimatus, nomine legitimi: quia videlicet hi omnes participant dispensationes in gratiam ingenuorum & legitimorum à jure factas, unde lex loquens propriis verbis de casu vero, extenditur etiam ad fictum, ut in exemplis allatis constat.

1209 Si petas 2. an privilegium ob similitudinem, vel majorem rationem extendatur ad alios casus, vel personas, quam expressas? R. negativè; quia tota vis privilegii pendet ab intentione concedentis expressa, vel significata verbis; ita Castropal. cit. p. 13. contra Sanchez l. 8. D. 1. à n. 33. qui eam extensionem concedit in favorabilibus. 1. Quando concessio exprimit rationem concedendi. 2. Quando favor inducitur à lege, vel canone. Ratio autem est, ex Suarez. l. 6. de legib. c. 3. n. 10. quia extensio, quæ fit tantum per similitudinem rationis, *purè extensiva est*; ergo non est licita. Consequentia conceditur passim, & sanè, cum mens seu voluntas legislatoris sit ratio formalis, & constitutiva legis, quidquid ea voluntate non clauditur, non clauditur etiam lege, ac proinde in ejus obligationem non cadit. Antecedens est etiam manifestum; quia *sola similitudo rationis non ostendit aliquid comprehendendi voluntate legislatoris*: potuit enim ille circa unum aliquid ordinare, & non circa aliud pro arbitrio; imò aliqua ratio potest occurrere, propter quam velit illud fieri Princeps, & non aliud simile, et si appareat similis ratio aliud præcipiendi; quia ratio sola non constituit jus aut legem, nisi accedat legislatoris voluntas: alioqui non posset, etiam si vellet, impedire legislator, ne lex extenderetur secundum totam amplitudinem rationis, hoc est ad ea omnia, in quibus similis ratio reperietur; quia similem rationem in quibusdam inveniri, est quid illis intrinsicè, & à legislatore independens, hoc tamen nullus dixerit, cum totam suam efficacitatem obligandi lex summatà voluntate ferentis illam: atqui non constat in hoc casu de legislatoris mente, cum ea nulla ratione verbis significetur; & quamvis non dicat, se nolle eum casum, ad quem fit extensio, non dicit etiam se vellet illum. Ad obligationem autem inducendam opus est positivà voluntate, & non tantum negativà, ut ita dicam, seu opus, Principem statuere, non autem contrarium non statuere. Si dicas: Ratio similitudinis

est sufficiens signum voluntatis in Superiore. R. negando dictum; jam enim ostensum est posse Principem pro arbitrio circa unam materiam, & non circa aliam illi similem, quidpiam statuere; ut taxare pretium panis, & non vini; imponere tributum pro aliquo genere mercium, & non pro alio; et si aquæ utiles, aut extraneæ, aut expetita sint. Atque hæc ratio procedit circa omnes leges odiosas & favorabiles, correctorias & non correctorias, quoad vim decretivam, & obligationem in conscientia, seu vim præceptivam, aut prohibitivam.

ARTICULUS V.

De Desitione Privilegii.

PRivilegium duobus modis desinere potest. Primò quasi ab intrinsicè per desitionem causarum conservantium, *finalis* nempe, & *effectiva*, à quibus in suo esse pendere videtur; adeoque cessatione causæ finalis, vel morte concedentis, aut privilegiati; Secundò per actum quasi intrinsicè corruptentem, qui esse potest tantum, vel per renunciationem privilegii, vel revocationem Superioris: Si autem privilegium sit concessum ad certum tempus, vel sub certa conditione, illo elapso, vel hæc non purificatâ, privilegium cessare, clarum est. Not. tamen, quòd conditio se tenere potest, vel ex parte concessionis, vel ex parte privilegii, vel ex parte usus, & exercitii ejus. Si tenet se ex parte concessionis (ut *libero te à decimis, si Episcopus consenserit*) præstito semel hoc consensu, privilegium stat, esto postea consensus Episcopi deficiat; si tenet se ex parte privilegii, concedens indicat, se privilegium concedere, quàm diu conditio extat, & non ultra, ut eximo te à jurisdictione Episcopi, *si sis Monachus*. Idem enim est, ac, *quàm diu fueris Monachus*: si tenet se ex parte usus, & conditio facile possit redire, eâ pereunte privilegium non perit, sed solum suspenditur. Hinc:

Quares 1. an, & quomodo privilegium desinat cessatione causæ finalis? R. 1. privilegium gratuitum, quando est purus favor, & nulli alteri derogat, non cessat desinente causâ, quæ movit adæquatè principem ad ejus concessionem; quia non pendet ab ea causâ *in conservari*: semel enim concessum beneficium principis manet, et si ratio, quæ ad primo conferendum

dum impulit, non maneat; prior enim voluntas fuit absoluta, & non conditionata, neque proinde à futuro eventu, aut motivi mutatione, aut permanentia pendens.

1212 **R. 2.** Privilegium, quòd unico actu consummatur, etsi rigorosum sit, juri communi, vel privato alterius derogans, non perire desinente causa; quia jam privilegium transit, ac proinde irrevocabile est, sicut & actus prateritus v.g. legitimatus est aliquis, aut habilis redditus ad aliquem actum, actione principis privilegiantis: jam verò habilis redditus est, neque est, cur suam habilitatem amittat, cessante motivo, quod impulit, principem ad ipsum ex privilegio habilitandum. Quod intelligo etsi nondum actum, ad quem habilitatus est, exercuerit; nam in ea executione est tantum *usus privilegii*, non *ipsum privilegium*, quod jam suum proximum actum habuit, ut alias dixi de dispensatione, quam imitatur hoc privilegium; atque id à fortiori valet in privilegio, quo confertur potestas ad unicum tantum actum: nam eo actu posito jam consummatum est totum privilegium, & prateriit, neque proinde amplius revocabile est, ac proinde multò minus pendet à permanentia sui motivi.

1213 **R. 3.** Ut privilegium, quod habet tractum quendam successivum, desinat in ordine ad futuros actus, causa ejus debet è contrario, & non tantum negativè desinere, neque ad aliquod tempus, sed in perpetuum: posita autem cessatione contraria, & perpetua causa, cessat. Utraque pars hujus conclusionis perspicua est ex notitia terminorum: causam enim *cessare contrariè*, est, usum privilegii, fieri ob mutationem materiae, & circumstantiarum, illicitum: *Cessare è contrario*, est, causam, quæ principem inducit non amplius subsistere, quamvis nihilominus privilegii usus nullam injustitiam, aut turpitudinem continet: tunc autem dico non desinere privilegium; v.g. domus religiosa ratione paupertatis à solvendis decimis libera per specialem concessionem, etiam ubi abundat opibus, retinet duo beneficia, quæ simul possidere licebat, ob insufficientiam unius eorum ad sustentandum, & etiamsi alterius proventus crescant, retineri tamen possunt vi prioris concessionis: quia in his, & similibus ex cessatione causæ non est fa-

ctum iniquum privilegium. Non est igitur, unde dicamus cessasse: quia non fuit datum conditionatè, ut duraret quamdiu ea causa duraret; Sed simpliciter ex tali causa, cui alligatum deinde non est *in suo conservari*, aut ex natura rei, aut ex voluntate concedentis, quam constat potius fuisse absolutam, neque ex ulla juris dispositione: qua ratione alibi dixi legem non desinere ex cessatione negativa causæ ejus in particulari.

Et sanè, quis dicat foeminam, quæ 1214 in voto castitatis dispensata est propter incontinentiæ periculum, tanquam unicam, & adæquatam causam, etiam indulto expressam, ubi contracto matrimonio, cessatione solà debiti cessat totum illud periculum, teneri non petere, quod tamen dicendum esset? nam ut se habet totum ad totum, ita pars ad partem. Si igitur causam totius cessante cessat totum, cessabit etiam pars illius causam desinente. Deinde, si fuerit illa foemina absolutè dispensata ad nubendum sine ulla limitatione, poterit prioribus nuptiis dissolutis iterum nubere, alioquin nihil amplius daret dispensatio absoluta voti castitatis *ad nubendum*, quam dispensatio *ad nubendum semel*, & tamen viduari potest eà ætate, aut in eo statu, in quo propter varias circumstantias nullum sit amplius periculum incontinentiæ, quod fuerat unica causa hujus dispensationis. Quod si id valeat in dispensatione, multò magis in privilegio, & sicut, qui debitori remisit debitum ob paupertatem, ubi ille in pinguiorem fortunam rediit, suum debitum repetere nequit, ita ubi Princeps debitum & obligationem remisit, eam deinde non contrahit iterum subditus, nisi per novam legem, & revocationem privilegii revocetur, quod tamen facere nequit creditor debitori.

Ratio à priori est, quia conservatio 1215 privilegii est tantum permanentia juris per illud acquisiti, non autem aliqua actio concedentis, quæ per mutationem causam, facta sit illicita, sicut fuisset prima concessio, si nullam habuisset causam: hæc enim conservatio veluti positiva, & influxus concedentis, & conservantis fictitius est. Neque dicas, datam esse primam concessionem cum illa conditione virtuali, *ut solum duret durante causa*, quia seclusa eà conditione fuisset illicita prima concessio: id enim falsum est; quia sicut multa illicite fiunt;

fiunt; quæ tamen licitè conservantur in esse: ita etiam multa aliquando licitè conservantur, quæ tunc licitè primò fieri non possent: & ita privilegium, quod modo licitè durat, non licitè eo ipso tempore, quo durat, primò concederetur; decet enim Principis beneficium esse mansurum, & causâ præterita sufficere potuit ad dandum privilegium perpetuum.

1216 **Quæres 2.** an desinat privilegium per mortem concedentis? **R.** privilegium semel ritè comparatum, & non restrictum ab ipso concedente ad tempus vitæ, non amitti morte concedentis etiam re integrâ, ut habetur *c. si super gratia*, de officio delegati, in 6. & *c. si cui*, 36. eod. Et sanè privilegium non solvendi, aut exigendi decimas, eligendi confessarium, aut audiendi confessiones, licet hoc posterius deroget juri communi, & auctoritati Ordinariorum non expirant morte dantis eas facultates, quod de casu posteriori ostendunt Suarez tom. 4. in 3. p. d. 26. 53. & Sanchez lib. 8. de matr. d. 28. n. 72. & 75. Ut autem intelligas, quando privilegium censeatur ritè comparatum? Notandum 1. gratiam aliquando dici factam, aliquando faciendam. Not. 2. gratiam alicujus facultatis concessivam, aliquando respicere solum illum, cui talis facultas conceditur, quin sit in favorem tertii directè, aliquando verò concedi directè in favorem tertii. Not. 3. quandoque concedi gratiosè facultatem aliquam ad usum indefinitum, tam quoad personas, quam quoad rem præstandam (ut concedo tibi facultatem absolvendi, quemcunque petentem, à casibus Pontifici reservatis) aliquando autem ad usum circa certam & determinatam, atque designatam personam, vel rem; ut concedo tibi facultatem providendi Titio de beneficio. A. Not. 4. hoc postremum posse dupliciter fieri. 1. ut delegato maneat liberum providere, vel non providere Titio de tali beneficio. 2. ut ei non sit liberum, sed eligatur tanquam necessarium, & obligatum instrumentum ad conferendam alteri gratiam commissam, quibus positis:

1217 **Dicendum,** privilegium tunc censerit ritè comparatum, sic ut morte concedentis non expiret, quando gratia ex juris dispositione jam est facta; non autem quando adhuc non est facta, sed facienda; ita Sanchez l. 8. de matr. d. 28. n. 48. Censetur autem gratia facta. 1. Si totus quan-

tus favor consistit in prima concessione, & non in aliqua delegatione; Sic Gibalin. tom. 2. de scientia canonica, l. 7. c. 7. n. 8. atque adeo, quando conceditur independentè ab eo cui faciendâ committitur. 2. Si facultas delegetur indefinitè respectu personarum, ut colligitur ex *c. si cui* 36. de præbend. in 6. & hoc procedit esto delegans moriatur re adhuc integra, hoc est antequam delegatus usus sit facultate sibi concessâ. 3. Quando ei, per quem faciendâ est, non præcisè mandatur, ut faciat, sed in ejus favorem directè potestas faciendâ conceditur; ita Suarez l. 8. de legib. c. 31. n. 18. aliud est, si directè in favorem tertii, sicut etiam si facultas delegetur ad usum delegato liberum circa personam determinatam; tunc enim gratia est faciendâ, & morte delegantis perit, si hoc contingat re adhuc integrâ, ut dicitur in *fin. dicti c. si cui*, intellige autem, si facultas ea concessâ sit non in favorem delegati, sed illius tertii designati.

Si facultas designetur ad usum necessarium, & obligatum circa personam determinatam, præcisè in hujus favorem ipsa tamen forma rescripti directè fertur ad delegatum, Censet Sanchez, Castropalalus, & Garcia apud Haunold. tom. 1. de Just. tr. 1. c. 1. controverf. 5. n. 233. esse gratiam factam, atque adeo non expirare morte concedentis. Hanc opinionem censet Haunoldus esse turam; esto ipse judicet probabilius esse quòd regulariter sit gratia solum faciendâ, atque adeo illam, si concedens moriatur re integrâ, hujus morte finiri, quia licet in tali casu delegatio gratiosa conjuncta sit cum necessitate, & obligatione v. g. dispensandi, illa tamen necessitas, quæ delegato imponitur, transit in mandatum; at mandatum morte mandantis re adhuc integrâ expirat; ergo. Deinde in cit. *c. si cui*, dicitur, quòd quando alicui mandatur *provisio certa persona faciendâ*, non ob suam, sed ejus, cui provideri mandatur, gratiam, vel favorem, illa expiret omnino, si concedens re integra moriatur. Merito tamen ab illa Haunoldi opinione excipitur potestas absolvendi concessâ, quæ sive dirigitur ad Confessarium, sive ad poenitentem, semper est gratia facta; quia iudicium poenitentiae semper est magis gratiae, quàm justitiæ. Si autem rescriptum directè alloquatur privilegiandum, conceden-

redendo illi facultatem aliquam, jam est gratia facta, licet ea facultas indigeat ad executionem aliquam cooperatione delegati; ut, si concedatur facultas confitendi confessario, quem ipse sibi elegerit. Cum enim accessorium sequatur suum principale, & in hoc casu delegatus sit accessorium, gratia etiam in illo firma erit, cum firma sit in principali.

1219 Præter dicta not. adhuc ex Sanchez D. 8. n. 80. quod, licet opinio Haunoldi de qua n. 1218. sit communior; valde tamen etiam probabile sit, quamlibet facultatem concessam alicui ad effectum causandum in alio, esse gratiam factam illi, cui talis facultas est data, etiamsi ex speciali intentione ad alium referatur, atque adeo non extinguatur morte concedentis, nisi in duobus casibus ex constitutione juris; primus est in materia ambitiosa, qualis est beneficiorum. c. *si cui nulla* de præbend. in 6. & c. *si super gratia*, de offic. & potest. Jud. delegat. in 6. Alter est in materia fori contentiosi, quo etiam reducuntur contractus, & negotia humana. Ad hoc autem, ut gratia concessa sit firma; nec ad libitum, & sine causa sit revocabilis, requiritur acceptatio ejus, cui gratia offertur; non tamen ut gratia sit facta, & non expiret morte concedentis, unde etiam post mortem hujus acceptari potest; sic Haunoldus cit. n. 138.

1220 Quæres 3. an privilegium extinguatur finitâ jurisdictione concedentis? R. rescriptum Justitiæ, seu jurisdictionem delegatam finitâ jurisdictione in delegante, re adhuc integrâ, expirare in delegato; non autem, si res non sit integra, expressè decisum esse in c. *gratum*, c. *relatum*, c. *licet*, *undique* de offic. deleg. & c. *ult. §. fin.* de offic. Legat. c. *si cui nulla* de præbend. in 6. L. Et quia ff. de jurisdictione omnium Jud. id, quod procedit de cessatione ipso jure, ut probat Castropal. cit. de privileg. tr. 3. d. 4. p. 16. §. 3. n. 1. licet delegatus ignoret jurisdictionem in delegante expirasse; quia jurisdictione delegata, est delegantis, & non est propria delegati, antequam illa uti cœpit. Igitur si in hoc nulla sit, nulla etiam erit in delegato: secus tamen est in casu, quo res adhuc est integra, si ignorantiam delegati comitetur error communis, seu ignorantia populi de sublata jurisdictione in delegante, ut multis probat Sanchez. l. 3. de matrimonio. d. 22. n. 59. quia error

Tom. V.

communis facit, ut tali casu gesta per delegatum valeant, jure suppleto defectum jurisdictionis. Sed de his plura l. 1.

Si autem rescriptum sit gratiæ, consequenter concessivum privilegii, regula communis est, si gratia facta sit, non expirare finitâ jurisdictione concedentis; secus verò, si sit *facienda*, colligitur ex c. *si super gratia* 9. de offic. delegat. in 6. ibi: *si super gratia cuiquam ab Apostolica Sede facta executores fuerint deputati: æquum esse censemus, ut sicut ipsa gratia (licet nondum sit in ejus executione processum) morte non perimitur concedentis; sic nec etiam re integra perimatur executoribus data potestas, quam veluti gratia predicta accessoriam, naturam sequi congruit principalis. Ne gratiam eandem, vel reddi, quandoque omnino inutilem, vel ipsius effectum in tempus longius (cum illius dispendio, cui facta extitit) differri contingat.* Quod etiam colligitur ex cit. c. *si cui*, de præbend. in 6. sic gloss. in c. *si cui* ibid. vers. *Secus facienda*, Sanch. l. 8. matr. d. 28. n. 64. Suarez l. 8. de Legib. c. 31. à n. 1. & alii. Hinc probabilius est, licentiam tibi datam à Pontifice, Episcopo, vel Parocho, in favorem poenitentium ad audiendum eorum confessiones esse gratiam factam, quia talis concessio est potius favor factus ipsi Sacerdoti, quam poenitentibus cum nulla certæ personæ mentione. Nec juvat paritas desumpta à rescriptis justitiæ, cum hoc apertè decisum sit in jure, ut diximus n. 1220. quin aliquid determinetur de rescriptis gratiæ. Et licet communis sententia, quam cum aliis tenet cit. Sanch. d. 28. n. 23. si ea facultas concessa sit expressis certis personis velit, esse gratiam faciendam; & Castropalaus dicit tr. 3. d. 4. p. 16. §. 4. n. 5. censeat, ab ea in praxi non esse recedendum; oppositum tamen iudicat non carere suâ probabilitate.

Quæres 4. an desinat privilegium per renuntiationem expressam? ante resolutionem not. solum *non usum* privilegii, esse renuntiationem solum impropriam, & consistere cum retentione privilegii. *Idem* est, si quis se obliget ad non utendum privilegio; hæc enim obligatio, ut est manifestum in multis casibus, stat cum jure ad validum usum privilegii, quæstio igitur procedit de renuntiatione propriè dicta, nimirum *expressâ*, quæ continet voluntatem formalem, licet non necessario specificam, abdicandi à se totum jus privilegii, exterius

M m aliquo

aliquo modo proditam, & à concedente acceptatam, aut ab alio tertio juxta naturam privilegii, cui renuntiarur; debet autem acceptari illa voluntas formalis: quia ab ea totam vim habet renuntiatio; debet etiam esse de abdicando jure privilegii; nam si *de non-usu* duntaxat proponendo, scilicet senunquam usurum privilegio, poterit mutari voluntas, & usus privilegii erit licitus: non tamen est necessaria *specificata*, quia non confunditur cum *formali*, quo nomine intelligo expressam voluntatem, quæ potest esse etiam generica, quæ est ipsum genus, & species in eo confusè contentas formaliter & expressè vult, licet cognitio proponens objectum distincta non sit, sed confusa, ratione rei representata; sed tunc erunt servandæ vulgares juris regulæ, videlicet: *sub generali concessione non veniret, quæ in specie non esset quis concessurus*; item, *clausula generalis comprehendit species, quantum potest*, salvâ ratione juris, & recti sermonis; quo posito, & nullum privatum renuntiare posse privilegio concessio *statui*, vel bono alicujus communitatis; quia non sunt propria cuique bona, sed communitatis. *L. cum publicum ff. de pactis c. si diligenti* de foro competente. Hinc nullus Clericus renuntiare potest privilegio fori, & Canonis; quia statui clericali concessum est. Idem est de privilegio concessio pluribus pro indiviso; quia nullus potest præjudicare juri alterius. Hinc nullus filiorum, vel nepotum, potest renuntiare privilegio non solvendi laudemium ex vinea v. g. quam acceperunt à parentibus jure hereditario, quàm diu illam in communione, seu pro indiviso retinent; prout tale privilegium in Styria illis concessum est specialiter ex declaratione LEOPOLDI I. Cæsaris, de quo pluribus egi olim in tractatu de Jure & Justitia. Similiter nemo renuntiare potest privilegio sibi concessio in favorem alteri⁹, sic filius-familias non potest renuntiare privilegio concessio ex Senatus-Consulto Macedoniano, ne possit ex mutuo obligari, quam diu est sub patria potestate; quia tendit præcipuè in favorem parentum, ut illorum indemnitati consulatur.

1223 *R. 2.* Vinculum, sublatum semel per privilegium, non posse redire, etiam factâ renuntiatione expressâ, quia cassam reddere dispensationem, quæ jam semel sortita est effectum, non amplius est in

potestate dispensati; quis enim faciet, ut, quod factum est, infectum sit. Ex hoc fit, quod, si dispensatus sis, ut consanguineam possis accipere in uxorem, esto accipias aliam, hâc mortuâ possis uti dispensatione, & illam accipere. Unde quamvis Gibalinus cit. l. 7. c. 7. n. 12. dicat, quando privilegium est permanens, & habet tractum successivum, posse illi in ordine ad futuras actiones renuntiare ab eo omni, qui est immediatum & adæquatum subiectum ejus, intelligi debet, *si acceptetur à concedente*.

Not. autem 1. quod ad renuntiationem privilegii, vi cujus hoc cesset, requiratur talis voluntas renuntiantis, per quam redeat ad obligationem legis, prout erat ante privilegii concessionem; eamque voluntatem liberam, non coactam. Difficultas autem est, an hæc sola sufficiat, ut cesset privilegium, si talis renuntiatione etiam exterius manifesta cedit in aliorum utilitatem? ut si renunties privilegio *non solvendi decimas*; & non sortiri effectum, sine aliorum acceptance; cum sine hac renuntiatione semper revocari possit. Si autem privilegium spectet solum privilegium (ut est privilegium eligendi confessarium) nec alteri noceat, nec talis renuntiatione facit cessare privilegium sine concedente, renuntiationem acceptante. Nam sine hoc stat voluntas concedentis, à qua suam vim, & efficaciam habet privilegium, colligitur ex *c. licet*, de Procurat. in 6.

Quæres 5. an amittatur privilegium per tacitam renuntiationem? per quam intelligitur ea, quæ defumitur ex quibusdam actibus positivis, vel negativis, qui non videntur stare posse cum voluntate lubeundi, vel retinendi privilegium, seu facultatem gratiosè concessam. Quidam volunt ejusmodi renuntiationem maximè colligi ex non usu, vel actu contrario, aut abusu. Procedit autem hic quæstio de non usu privilegii *affirmativi*, seu concedentis facultatem faciendi actum aliquem positivum v. g. accipiendi decimas, comedendi carnes diebus prohibitis, eligendi ad beneficia &c. Communis regula; ut ait Castropal. hâc p. 18. n. 1. est, *per non usum* amitti ejusmodi privilegia. Sed hæc regula multas habet limitationes.

Nam 1. certum est, non amitti *per non usum necessarium*. v. g. quia nunquam eve-

evenit casus, quo quis uti poruisset; quia talis non usus non potest significare voluntatem internam se abdicandi eo jure. Et ideo servitus aqua ducendæ non amittitur per non usum, si ideo non duxisti, qui fons exaruit L. 35. ff. de servit. prad. rustic. Idem est, si non usus proveniat ex pacto.

2. Nec per non usum diuturnum amittitur privilegium, absolutè, & non sub conditione usûs concessum, si in nullius gravamen tale privilegium cedat; quia talis non usus, nec ex natura rei, nec ex juris dispositione inducit voluntatem abdicantem se privilegio, aut renuntiationis acceptationem in concedente. Dixi si non sit concessum sub conditione usûs, quale est privilegium de nundinis, ut habet L. 1. ff. de nundinis, ibi: *nundinis impetratis à Principe, non utendo, qui meruit, decennii tempore usum amittit.* Si autem sint privilegia, quibus alii gravantur, amittuntur legitimâ præscriptione partis gravatæ, nisi habeant clausulam, *ut iis uti possis tuo arbitratu.* Ex quo vides, quòd non usus occasio esse possit, quòd amittatur privilegium, per præscriptionem à gravatis factam, & hoc tandem sensu procedere eam regulam: *privilegium non usu amitti, quibus alii gravantur.* Nam privilegia, quæ sunt meri favores non amittuntur per non usum neque per modum præscriptionis, nec per modum tacitè renuntiationis.

1226 Ratio primi est. Quia, cum à gravatis præscribitur privilegium ipsi onerosum, ex eo est, quòd talia privilegia, quæ alios gravant, redundant in quandam aliorum servitutem, & obligationem; & quæ jure disponunt de amissione servitutem per non usum, locum habeant in similibus privilegiis; at quando sunt meri favoris, non gravant alios; ergo. Ratio secundi est, quia non usus privilegii affirmative (non enim obligat semper, & pro semper) non est signum sufficiens voluntatis renuntiantis juri utendi privilegio, sed tantum ipsius usui; quæ renuntiatio impropria est, & insufficiens ad deperditionem privilegii, seclusâ dispositione juris, ejus non usum tacitam renuntiationem interpretantis. Et hæc est de mera amissione usûs privilegii ad actum aliquem positivum exercendum concessi.

1227 Si autem loquamur de amissione privilegii per actum illi contrarium, locum

Tom. V.

duntaxat habet in privilegiis negativis, quibus ab onere aliquo liberemur, v. g. non solvendi decimas, tributa &c. & communis regula est privilegium amitti per actum contrarium, c. *cum accessissent*, de constit. c. *si de terra*, c. *Accedentibus* de privil. junct. gl. in c. *ex ore*, de his, quæ fiunt à majore. V. *renuntiassè*; & in c. *gratum*; de offic. deleg. verb. *recessum*. Verùm & hæc regula fallit in aliquot casibus, & ideo limitatur, ut non procedat. 1. In privilegio absolutè concessio, quo nemo gravatur; nam contra tale privilegium nemo præscribit, & actus contrarius fieri potest ex aliis causis, quàm animo non habendi tale privilegium, intellige tamen, ut dixi, si respiciat solum favorem privilegiati. 2. Ut non procedat in privilegiis cedentibus in aliorum gravamen, si habeant tractum successivum, hoc est, si dentur ad plures, & non ad unum tantum actum, nisi à gravatis contra illa legitimè præscribatur. In eo tamen casu, quo per actus in contrarium exercitos privilegium desinit, cessat quidem privilegium, ut à te non possit allegari, (sic Castropal. p. 19. n. 4.) sed solum quoad eos actus, quibus positivè contradixisti privilegio; non autem quoad alios. Dixi, *nisi à gravatis legitimè præscribatur.* Ut autem hoc contingat, sufficit unus actus contrarius, non retractatus, tempore sufficiente ad præscriptionem factus à privilegiato; ita Suarez l. 8. de Legib. c. 35. n. 20.

Quæres 6. an, & qualiter amittatur 1228 privilegium per ejus abusum? 1. abusum privilegii contingere posse tripliciter. 1. Extendendo privilegium ultra id, quod concedit. 2. Ex illo sumendo occasionem delinquendi. 3. Si tuis pravis moribus resistas fini ob quem tibi privilegium datum est. v. g. tibi Canonico datum est privilegium, ut abesse à tua Ecclesia possis, & in absentia beneficii redditus percipias, hoc sine, ut vaces literis; & tu in absentia vageris, & occuperis rebus vanis, his præmissis: 1. quocumque tali abusu privilegiatum reddi dignum, ut privilegium amittat. Nam *privilegium meretur amittere, qui concessa sibi abutitur facultate.* ut dicitur c. *ubi*, dist. 74. c. *licet* 18. de Regular. ibi: *non obstante protervâ indiscreti Prælati contradictione, c. ut privilegia*, 24. de privil. ibi: *ne minus sanè illata pertrahantur ad abusum, propter quem possint merito revocari*; ratio utrobi-

Mm 2

que

que redditur: quia privilegium meretur amittere, &c. Ubi tamen norandum, privilegiatum, per ejusmodi excessum aliquem, seu abusum privilegii, privilegium non amittere ipso facto; cum in allatis textibus solum dicatur, quod *meretur privari*, nisi ex ipsa concessione privilegii aliud colligatur, ut fit in c. 2. de postulat. Prælat. ubi habetur, quod, *qui postulatam cassatum vitio personæ innovat, sit eligendi, & postulandi potestate privatus. c. cum in cunctis 7. §. ult. de elect. ibi: Clerici sanè, se contra formam istam quemquam elegerint, eligendi tunc potestate se noverint privatos: id, quod etiam dicitur in c. Cum Vintonensis, eod. & hoc de abusu primo modo. Si quis autem abutatur secundo modo, non privatur privilegio ante sententiam declaratoriam criminis, ut colligitur c. ex literis 16. de vit. & honest. Cleric. ibi: *mandamus, quatenus, si tales tertio à te commoniti, ab hujusmodi non respuerint, cum facto abjiciant privilegium clericale, tu, quominus, dum his se implicent, de suis facultatibus, statutis, & consuetudinibus patria subjaceant non defendas eosdem. & c. fin. de immunit. Ecclesiar. ubi dicitur, quod sub spe immunitatis delinquens in Ecclesiis, vel coemiteriis, immunitate non gaudeat. Abutens tertio modo privatur privilegio, pro tempore, dum finis cessat; & quidem in totum, vel partem, si vel in toto, vel in parte finis cesset; de quo amplius videri potest Castropal. doctrinam exemplis illustrans p. 20. à n. 9.**

1229 Quæres 7. qualiter desinat privilegium revocatione? Not. quod ex privilegiis aliud sit merè *gratuitum*, id est liberà Principis voluntate concessum, vel consistens in potestate delegata ad aliquem usum contra, vel præter legem, vel jus aliquod transfrens in privilegiatum; aliud *onerosum*, & *lucraticum*, quod datur ob onus aliquod, aut lucrum exhibitum à privilegiato; aliud, quod datur in *præmium meritorum*, vel servitiorum exhibitorem à privilegiato, aliud *antidorale* datum ex gratitudine, quod ferè cum priori coincidit; quibus positis: *§. 1.* privilegium, *merè gratuitum*, cum translatione juris, non posse validè revocari *sine causa*, sive datum sit subdito, sive non subdito; quia nemo hominum habet potestatem sine causa privandi alterum jure suo. *Ex causa* verò (ut si talis concessio vergeret in grave damnum coronæ, Sedis, aut jurium ejus, propter quod, si

fuisse prævisum, ea gratia facta non esset) revocari posse, datum non subdito; Unde non tenetur Princeps contractibus in grave præjudicium initis, cum ad dilapidanda bona Regni, careat facultate. Hinc talis revocatio privilegii erit impropria, & potius declaratio, primam concessionem non fuisse extensam ad eum eventum. Sic Gibalinus cit. c. 7. q. 10. n. 1. Si autem datum sit subdito, etsi revocari possit ex qualibet causa, quæ in Repub. sufficit ad aliquem privandum jure suo. At si ei concessum sit solum ad aliquem usum, sine translatione ullius juris, valide quidem, etiam sine causa revocari potest, cum peccato tamen, saltem veniali, ob levitatem animi eo casu relucens in revocante; datum autem non subdito, non revocatur validè, cum transierit in pactum.

Et ideo non potest revocare pro libitu, etsi privilegium sit lucraticum; quia non potest subditum exuere ad libitum jure, aut bonis suis; cum ex naturali justitia teneatur servare pacta atque contractus etiam cum subdito. Et ideo privilegium gratis concessum, & dominium alicujus in privilegiatum transferens, est irrevocabile. Ita Gibalinus cit. c. 7. q. 10. n. 3.

§. 2. privilegium onerosum revocari non posse, nisi ex legitima causa boni communis; quo casu revocans reddere debet pretium, si quod accepit pro concessione; vel si opus jam præstitum, compensare; alias ea potestas esset contra rectam gubernationem, & violaret contractum onerosum. Idem censendum est de privilegio remuneratorio, & antidorali, quando privilegium non excedit merita, & obsequia, præsertim expressa in concessione; Sic Haunold. cit. n. 263. Princeps enim non potest revocare privilegia, vel concessiones illas, quæ in naturam, vel vim contractus transeunt; vel pro quibus pecunia intervenit, vel conceduntur in compensationem meritorum, saltem extra casus, quibus id ratio boni communis, & Reipublicæ, præponderans favori talium contractuum ex jure naturali, postulat; ita etiam Barbof. in c. 1. de probat. n. 9. si autem Inferior dispensat in lege Superioris, privilegium concessum non potest sine causa validè revocare; quia ponitur dispensasse ex causa; ergo ex causa debet revocare si revocare vult.

Not.

1231 Not. præterea esse tacitam quandam privilegii revocationem, quoties Princeps facit aliquem actum, qui non potest subsistere, nisi alicui privilegio, vel adæquatè, vel inadæquate deroget, ita tamen, ut sciat privilegium, faciatque actum illi repugnantem, volens non obstante ejusmodi privilegio, cum enim sint tunc in Principe duæ voluntates sese destruentes, & contradictoriæ; posterior priorem excludet ac proinde ejus effectum tollet. Sed circa hoc vide. dicenda à n.

1232 Not. 2. privilegia, quæ revocabilia sunt, revocari posse à concedente, & ejus successore; quia sic habet eandem cum eo potestatem. Si Prælati inferior concedat privilegium, summus Pontifex valide illud potest revocare, cum ab eo omnis potestas in inferiores dimanet, & possit novam legem privilegio derogativam concedere; id, quod non potest concedente Superior, sed Pontifice inferior, cum talis non possit justè prælatum inferiorem suâ jurisdictione ordinaria spoliare; nisi in ea pendeat immediatè à tali Superiore; ita cum communi Sanchez D. 33. n. 7. Gibalinus dict. c. 7. q. 10. de Revocat. privil. n. 1.

1233 Ut autem cum effectu revocatio privilegiorum fiat, not. 3. privilegium corpori juris insertum, non revocari, per dispositionem aliquam particularem, esto revocationi privilegiorum apponatur clausula generalis: *non obstantibus privilegiis, quibuscunque contrariis*; quia sic privilegium habet vim legis communis, ac ejus naturam sequitur; & correctio legis vitanda est, nisi specificè ponatur; id, quod etiam dicendum est de privilegio ex contractu oneroso. Nam tale privilegium est simpliciter irrevocabile, nisi ex causa gravissima; nec, nisi factâ compensatione, ut diximus in præced. Similiter privilegium habens clausulam, ut ei derogari non possit, nisi ejus de verbo ad verbum specifica mentio fiat, non revocatur prædictâ clausulâ generali; nec aliter, nisi revocetur cum clausula, priori reflexè derogativâ; ne prior clausula sit otiosa. Unde Gibalinus cit. n. 4. censet, requiri saltem hanc, vel similem clausulam derogatoriæ non obstante tali clausulâ, aut privilegio, *quacunque verborum formâ concepto*. Et ideo privilegium clausulatum: *ut sine speciali mentione, vel etiam de verbo ad verbum relatione, non censetur revocatum*,

habet sufficientem clausulam, reflexè derogativam priori sub his terminis: *non obstantibus quibuscunque contrariis, sub quacunque formâ conceptis; vel etiam si debeat eorum specifica mentio fieri, aut de verbo ad verbum referri*. Nam sic satis constat de mente revocantis; nec antecessor, successoris potestatem potuit restringere; vel obligationem imponere, sciendi omnes clausulas.

Præter hæc not. 1. juxta nonnullos 1234 privilegium, Concilio generali stabilitum, non revocari; nisi in revocatione fiat mentio illius Concilii, saltem sub his terminis: *non obstante quacunque constitutione, etiam in Concilio generali edita*, ut colligitur ex c. *Ex parte*, 3. de Capell. Monachorum, ubi, cum Honorio III. intimatum esset, quod Monachi in Prioratibus, singuli habitarent, & sine focis, & illi in favorem suum allegassent rescriptum Apostolicum, quod in Prioratibus singuli habitare possint, Pontifex rescripsit Episcopo Venetensi: *cum id obviet Lateranensi Concilio, de quo nulla mentio est in literis antedictis, Fraternitati tuae respondimus, quod hujusmodi literas ab Apostolica Sede non credimus emanasse*; id, quod etiam habetur in c. *fin.* eod. Dixi: *juxta nonnullos*. Nam alii, ut diximus l. 1. t. 2. sentiunt oppositum, nisi forsan tale rescriptum aliquid indulgeret contra generalis Concilii Decretum, quo aliquid speciale statueretur, tanquam proprium certi status; cujusmodi est in casu præsentis. Nam Concilium Lateranense, ut patet ex c. 2. de statu Monachorum, statuit, ut Monachi non ponantur in Parochiis, villis, oppidis, atque adeo Prioratibus singuli, hoc est, sine focis, ne soli inter seculares homines spiritualium hostium confictum expectent; sed cum suis fratribus, cum quibus possint ducere vitam regularem, ut dicitur cit. c. *fin.* quod est proprium status Monachorum.

Not. 2. Privilegium, Corpori juris insertum, tacitè revocari per legem aliam universalem, illi contrariam, etiam si nulla privilegii mentio fiat; quia Princeps non præsumitur ignorare, quæ juri communi inserta sunt. Idem procedit, si contra tale privilegium concedatur aliud perpetuum, & illi contrarium; quia sic præsumitur concessum etiam factâ consideratione prioris; Secus autem est de privilegio, non inserto Corpori juris, hoc enim nec revoca-

tur vel lege universali, vel mandato, aut rescripto hominis *expresse* illud non revocante; quia Princeps præsumitur talia privilegia ignorare; ac ideo, nisi exprimat, nolle revocare. Unde hujusmodi privilegia, Corpori juris non inserta, nunquam revocantur privilegio, nisi prioris mentionem faciat, sive utrumque sit generale; sive secundum generale, & primum speciale: ratio est eadem; si autem prius privilegium est generale, & posterius speciale, illi derogatur solum, in quantum est huic contrarium. Nam generi per speciem derogatur; & posterius est quadam exceptio ab illo generali.

1236 Not. 3. Per sententiam datam contra privilegium, hoc non revocari tacite; quia vel sententia pro poena infligit privationem privilegii? & sic est expressa revocatio; vel solum dicit, quod in eo casu privilegium non obstat? & sic non est revocatio, sed reprobatio, seu judicialis declaratio, quod privilegium ad eum casum se non extendat: si autem privilegium revocetur per legem, ut hæc revocatio valeat, requiritur ea promulgatio, quæ generaliter requiritur, ut lex incipiat obligare: Si autem fiat privatim, vim non habet, donec innotescat privilegiato. Nam notitia revocationis debet haberi a privilegiato, ut illa sortiatur effectum, de qua notitia discurrendum est proportionaliter, sicut de notitia legis, ut vim obligandi obtineat, juxta dicta l. 1. tit. 2. de constitut. Et hæc de privilegiis in genere.

ARTICULUS VI.

De Privilegiis in specie.

Cum hoc titulo pluribus locis agatur de certis privilegiis in specie, cujusmodi sunt privilegia exemptionis à jurisdictione Ordinariorum; immunitatis à solutione decimarum, etiam novalium; facultatis celebrandi, vel audiendi divina tempore interdicti; celebrandi in altari viatico &c. de singulis in particulari aliquid dicendum venit.

§. 1.

De Privilegio Exemptionis à jurisdictione Ordinariorum.

1237 Cum jam lib. 1. tit. 2. de Constitutionibus, egerimus de lege Episcopali,

tam jurisdictionis, quam Diocesana, ibidemque resolverimus, an & qualiter Regulares exempti sint ab ejusmodi legibus; an à jurisdictione Legatorum Papæ? qualiter eximantur à jurisdictione Ordinariorum quoad punitionem, si delinquant in loco non exempto? &c. tangemus hic ea tantum, quorum specialis mentio fit hoc titulo in materia Exemptionis.

Quæstio igitur est, 1. an ex solutione census annui, qui Papæ solvitur, rectè probetur privilegium exemptionis ab Ordinario? 2. Ex hoc præcisè non probari, ut habetur in c. *Recepimus*, 8. h. t. quia cum Ecclesia possit censualis esse Papæ, quin hoc sit in signum exemptionis, sed solum protectionis, ut ait textus, ex dicta solutione census præcisè, non rectè inferitur exemptio: Sic Alexander III. cit. c. 8. Et ideo exemptio, nec ritè probatur ex literis Apostolicis per hoc præcisè, quod quis nominatim cum omnibus rebus suis sub Apostolicæ Sedis protectione existere declaratur, ut aperte resolvit Innocentius III. in c. *Ex parte*, 18. eod. Hinc aliud est, quando in privilegio, vel scripto non principaliter collato ad dandam libertatem, seu exemptionem, solum narrat, talem Ecclesiam ad jus, & protectionem Ecclesiæ Romanæ pertinere; aliud, si in eo de negotio exemptionis agatur, & disponat, aut decernat per suam sententiam asserens illam exemptam esse, *juris D. Petri existere, ad jus, vel Romanam Ecclesiam simpliciter, vel immediatè pertinere*; Si primum? ex eo non rectè probatur exemptio ex tali scripto; quia talis narratio potest procedere ex errore facti; & pertinere ad Ecclesiæ Romanæ protectionem, stare potest sine exemptione: secus est, si secundum, sic enim significat modum specialem, quo pertinet ad Ecclesiam Romanam ultra illum, qui convenit omnibus aliis Ecclesiis (omnes enim aliæ Ecclesiæ per totum orbem generaliter illi subsunt) aliàs enim ea verba nihil operarentur. Sic c. *se Papa*, 10. h. t. Eandem exemptionem significant hæc verba in rescripto expressa: quod Ecclesia sit libera, seu quod potiat Ecclesiæ Romanæ libertate, vel quoad hoc prærogativâ gaudeat speciali: vel etiam, si indefinè dicatur, quod Ecclesiæ Romanæ annum centum solvat, ad indicium *percepta libertatis*, vel quod Ecclesiam illam eximat ab Ordinarii potestate, vel quod non audeat illis

illic Episcopus Cathedram, seu sedem collocare (in locis enim exceptis hoc non possunt Episcopi. Gl. hic. V. *Collocare*) vel quod in ea Episcopus non possit quidpiam imperare, vel ordinare, aut ullam jurisdictionem exercere. Similiter si aliqui à Papa recipiantur in proprios, & speciales subiectos, censentur exempti, non item si in proprios, & speciales filios Romanæ Ecclesiæ sint suscepti, tales enim non ideo sunt exempti. Si verò dicatur simpliciter, quod aliqua Ecclesia Romana Ecclesiæ annuum censum solvat, non propterea Ecclesia exempta dici debet (non enim omnes Ecclesiæ exemptæ solvunt censum, nec omnes, quæ solvunt, sunt exemptæ, gl. hic V. *Censum*) sed neque dici debent exempti, si aliquibus privilegium concedatur circa aliqua, ut quod non possint excommunicari, suspendi, vel interdici ab alio, quam à Papa, vel ejus Legato, vel quod in speciales Romanæ Ecclesiæ filios sint assumpti, vel aliquid aliud specialiter à Sede Apostolica eis sit indultum, etiam si postea in privilegio sequatur, quod Ecclesiæ Romanæ ad indicium perceptæ libertatis, annum censum solvant: his enim, & similibus casibus sic inferis articulis privilegiari, quantum ad alia, jurisdictioni Ordinarium sunt subiecti. Additur in fine hujus c. quod per prædicta (quæ exempli causâ allata sunt) Papa non intendat aliis exemptionum, vel libertatum modis, si reperiantur in literis Apostolicis privilegiorum, vel eorum effectibus derogare. Sic dictum c. 10. h. t.

1239 Ex dicto textu colliges 1. cum in questione, an ex hoc, vel illo rectè colligatur alterum, Pontifex per quædam exempla statuit, ex quibus affirmandum? quædam, ex quibus non affirmandum sit? ea non poni, ut alios modos excludant, vel non includant, ut patet ex c. postremis verbis cit. c. 10. Collig. 2. ex eo, quod in aliquo scripto, vel dispositione Papæ incidenter aliquid referatur, non autem principaliter de eo, de quo agitur, non rectè probari (narrata sic esse) ex tali scripto, licet narrans ea possit concedere. Narratio enim naturâ suâ non probat, sed probanda est. Collig. 3. non probari plenam exemptionem ab Ordinario per hoc, quod in privilegio dicatur in signum exemptionis, ne quis possit excommunicari ab Ordinario, vel censuris subiecti, solvi censum Papæ; sed solum exemptionem ab illo jurisdictionis actu expresso.

Quæstio est 2. an exemptio ab Ordinario rectè probetur ex eo, quod alicui v. g. Collegio, vel Monasterio, à Summo Pontifice concessum sit, fructus Ecclesiæ sibi subiectæ in suos usus convertere? De hoc agitur in c. *Pastoralis*. 19. h. t. ubi Pontifex Episcopo Elidensi sic rescribit: interrogasti, utrum vitis religiosi, quibus à Sede Apostolica est indultum, ut Ecclesias suas in proprios usus possint convertere de cedentibus personis earum, liceat auctoritate propriâ possessionem earundem intrare, vel per diocesana Episcopum in ipsa sint potius inducendi. Ad quod resp. nisi forte in indulgentia summi Pontificis id contineatur expressum, suo Episcopo inconsulto, in possessionem ipsarum eis non est licitum introire? *quia per indulgentiam hujusmodi Episcopali juri non credimus derogari.*

Ex hoc c. sequitur ad propositam quaestionem dicendum negativè, nisi forte in indulgentia Summi Pontificis id contineatur expressum: *suo Episcopo inconsulto*. Sequitur 2. ejusmodi Religiosos auctoritate propriâ non posse tales Ecclesias ingredi, sed inducendos Episcopi auctoritate, cui aliâ subiecti sunt, vclerant; quia per illam indulgentiam convertendi fructus ejus in proprios usus, Episcopali juri non derogatur; id, quod etiam constat ex c. 7. de offic. Archi. Diacon. c. *Placuit*, 16. q. 6. gloss. in dict. c. 19. V. *Possessionem*; & L. 7. C. unde vi. Sequitur 3. per illam indulgentiam non mutari qualitatem Ecclesiæ, ut si prius fuit Collegiata, desinat esse talis; vel si fuit curata, & secularis, Monasterium liberetur ab onere ibi tenendi personarum, quæ faciant Collegiam, vel exerceant curam, & quidem dependenter ab approbatione Episcopi, & institutione, si sit Patronata.

Quæstio est 3. an exemptus realiter, nimirum ratione unius loci, vel rei, co ipso etiam exemptus sit ratione alterius loci, vel rei? *re. negativam esse definitam in c. Cum Capella*. 16. h. t. ubi ponitur, quod cum Capella Ducis Burgundiæ gauderet speciali privilegio, vi cujus nullus Ordinarius posset censuram ferre in personas Canonicorum dictæ Capellæ, quidam Canonici ejus vi præfati privilegii dixerint, se in omnibus exemptos à jurisdictione Ordinarii, quo ad Pontificem delato per Episcopum Linganensem (sub quo illi aliquas Parochias obtinebant) Innocentius III. mandavit Episcopo, ut, in quantum exempti sunt ratione illius

illius Capellæ, reverenter deferant Apostolicis privilegiis; sed ratione aliarum Parochiarum, & locorum, quæ aliàs ad jurisdictionem dicti Episcopi pertinerent, ex debito officii sui contra eos liberè procedant.

1243 Ex hoc textu sequitur 1. exemptum realiter, nimirum ratione certi loci à correctione Ordinarii, si delinquat extra talem locum, non esse exemptum, sed posse corrigi ab Ordinario; quia pro loco non exempto non patrocinator ei exemptio realis, ratione alterius loci. 2. Sicut Capellas Principum, & Capellanos eorum in spiritualibus subesse jurisdictioni Ordinarii æquè, ac ipsorum Principes; cum Episcopus intentionem quoad exercitium suæ jurisdictionis in tota diœcesi fundatam habeat in jure, per c. *Cum Episcopus*, 7. de offic. Ordin. in 6. & dicens, se exemptum, id probare teneatur. An autem privilegium exemptionis concessum Monasterio, & omnibus ejus Capellis etiam porrigatur ad eas, quæ primum potestæ extractæ sunt? sub opinione est, affirmante Gloss. in cit. c. 16. V. *In quantum exempti*; negante Pirhing h. t. n. 40. & volente probabilius privilegium cadere solum super præsentem; arg. L. 7. ff. de auro & argent. legat. ubi dicitur, si ita legatum sit: *vestem meam, & argentum meum tibi lego*, intelligi solum aurum præsentem; præsertim cum hujusmodi privilegia sint odiosa, utpote restringentia jus Ordinariorum.

1244 Sed hæ rationes non præponderant opinioni Glossæ. Nam argumento à dicta L. 7. in præsentem casu non est locus; cum enim, quod testatoris auro accrescit primum à morte, non sit sub ejus dominio; dum vivit, & post mortem non sit ipse, nunquam verificatur *ly meum*; contra Monasterium etiam in nova capella verificatur *ly meum*, præsertim, cum ædificium factum in fundo meo, fiat meum. Alterum autem, quod dicitur, exemptionem à jurisdictione Ordinariorum, odiosam esse, simpliciter negatur; nam in quæstione, num hæc vel illa dispositio favorabilis, aut odiosa sit, non attenditur, nisi finis directè intentus à disponente; qui si sit *favere?* (præsertim causâ Religionis, & meritorum in Ecclesiam DEI) dispositionem facit simpliciter favorabilem; si gra-

vare? simpliciter odiosam, ut colligi potest ex dict. an. 724. & 735.

Quæstio est 4. an exempto capite cen. 1245 feantur etiam exempta membra, seu exempto Monasterio, aut Ecclesia; etiam exempta censeantur capellæ illi subjectæ? Ante resolut. not. ad cognoscendum, an Ecclesia aliqua Prælato inferiori, pleno, vel non pleno jure subjecta sit? attendendum, an Episcopus loci in illa nullum jus exerceat, vel aliquod? si primum? censeatur subjectam illi *pleno jure*; si secundum? *non pleno jure*. Sic Gloss. in c. *Quoniam*, 21. h. t. & Abbas ibid. n. 1. Hinc quando alicui Ecclesia conceditur, utroque jure, nimirum in temporalibus, & spiritualibus, idem esse vult Pirhing cit. n. 44. h. t. ac concedere, *pleno jure*. Censeatur autem concessa *jure in spiritualibus*, cum illi datur potestas instituendi, & destituendi Clericos, aliaque jurisdictionalia exercendi: *in temporalibus* autem, quando habet jus percipiendi rationales redditus, vel saltem exigendi rationes rerum temporalium; quibus positus:

1246 B. Per exemptionem, à Papa concessam Monasterio, non censeatur exemptas capellas illi subjectas jure non pleno; secus, jure pleno. De primo casu agitur in c. *Ex ore*, 17. h. t. ubi membra Monasterii Evasincensis, vel eorum loco Abbas, Vigoricnsis Episcopo jubentur exhibere reverentiam, obsequium, & honorem, quia non probavit se *exemptum pleno jure*; sed solum *in aliquibus*, in aliis Ordinario exercente suam jurisdictionem. De secundo autem casu agitur in c. *Quoniam* 21. eod. ubi cum Monasterium, in diœcesi Episcopi Nepesini situm, Ecclesiam S. Basilii de Flageno vellet omnino exemptam propter productum aliquem articulum, Monasterio, & Ecclesiis suis satis favorabilem; Procurator autem Monasterii in judicio confessus esset, quod Episcopus in dicta Ecclesia percipiat jus Episcopale, consequenter actum aliquem suæ jurisdictionis in ea exerceat, Pontifex decrevit; dictam Ecclesiam ab Episcopo posse interdici, & excommunicari Monachum, seu Clericum ad ejus regimen deputatum; rationem reddens, quia ille articulus, seu capitulum ex privilegio à Procuratore Monasterii productum, intelligendum est *de subiectis Monasterio, utroque jure*; id quod non habebat Ecclesia S. Basilii.

Præter

1247

Præter hæc not. 1. exemptâ Ecclesiâ cenferi etiam exemptos eadem Exemptione omnes Clericos, vel Regulares illius Ecclesiæ; quia nomine Ecclesiæ veniunt omnes ejus ministri, ac personæ deputatæ ad ejus servitium, excepto Presbytero ibidem Curato, quoad ea, quæ ad curam animarum pertinent, ut constat ex c. *Per exemptionem*, 9. h. t. in 6. ubi, cum tres quæstiones essent propositæ; prima, quid intelligatur per Ecclesiam, quando illa eximitur? 2. quando eximuntur ejus Canonici? 3. quando Clerici? ad singulas respondet Pontifex c. 9. h. t. in 6. his verbis: per exemptionem Ecclesiæ concessam, ipsa Ecclesiæ, & ipsius Monachi vel Canonici, Clerici etiam & conversi, perpetuoque oblato (non autem Ecclesiæ ejusdem Presbyter, qui parocianorum curam habet, quoad ea, quæ ad curam eandem pertinent, nec ipsi parociani etiam) intelliguntur exempti. Verum si Canonici alicujus Ecclesiæ eximantur: ipsi soli Canonici, non autem Ecclesiæ, vel alii ejus Clerici sunt exempti. Si autem Clerici cujusvis Ecclesiæ eximantur: tunc tam Canonici, quam alii Clerici eximuntur, non tamen Ecclesiæ: nisi aliud in exemptionis privilegio exprimat.

1248

Ex hoc textu sequitur 1. responsionem datam numero præcedente clarè approbari. 2. per hoc, quod exempta sit Ecclesiæ à jurisdictione Ordinariorum, non cenferi exemptos Parochianos talis Ecclesiæ. 3. si eximantur Canonici alicujus Ecclesiæ non cenferi eo ipso exemptam Ecclesiam, nec alios ejus Clericos; sed solos Canonicos. 4. si eximantur Clerici alicujus Ecclesiæ, cenferi etiam exemptos tam Canonicos, quam Clericos ejusdem, non tamen Ecclesiam; nisi aliud in exemptionis privilegio exprimat. Hæc tamen omnia videntur intelligenda de personis, quæ sunt de Corpore talis Ecclesiæ. Unde, si Prælatus, vel Vicarius non forent de corpore Ecclesiæ, non intelligerentur exempti etiam exemptâ Ecclesiâ, ut docet Erasmus Cochier de Jurisdic. Ordin. in Exemptos, p. 4. q. 37. à n. 1. apud Barbof. in cit. c. 9. n. 2. Et quamvis Pithing. h. t. n. 48. in fine velit, exemptis Clericis alicujus Ecclesiæ, non cenferi exemptos Conversos, & Oblatos non Clericos; quia cum exemptio sit odiosa, strictè accipienda sunt ejus verba; rectius tamen negatur allata rationis suppositio, quod exemptio Ecclesiarum sit odiosa, ut diximus supra, & alibi; tenetque Suarez l. 8.

Tom. V.

de Legib. c. 27. Sylvester V. *Privilegium*, q. 3. Sanchez de matrim. l. 8. D. 1. D. 1. n. 13. Layman l. 1. tr. 4. c. 23. & complures alii; cum summa ratio sit, quæ pro Religione facit, *L. sunt persona*, ff. de Relig. & sumptib. funerum. Ad rationes autem in contrarium respondimus l. 1. tit. 2. de Constitut. Unde, quando dicitur: Episcopum super subjectione omnium, in sua diocesi, in jure communi fundatam habere intentionem, verum est contra illos, qui suam exemptionem probare non possunt; prout hoc ostendimus ibidem, ipso jure communi faciente hanc exceptionem. An autem, & qualiter exempti coram Ordinario possint conveniri, ac ab eo corrigi, & puniri, si delinquant? jam expositum est à nobis l. 1. tit. 2. ubi etiam declaravimus, respectu quorum exemptorum, & causarum locus sit c. *Volentes*, 10. h. t. in 6. & aliis dispositionibus super eo fundatis.

Alia quæstio est, an in eos, qui dicunt se exemptos ab Ordinariorum jurisdictione, nihilominus possit Ordinarius exercere jurisdictionem suam, dum privilegium fuerit exhibitum, & probatum? R. de hoc casu tractari in c. *Cum persona*, 7. h. t. in 6. ubi tres quæstiones sibi propositas resolvit Clemens IV. Prima erat, quid juris sit, quando quis solo privilegio se dicit exemptum? Ad hanc, postquam dixisset, *prætextu exemptionis à personis Ecclesiasticis multa præsumi, quæ ipsi infamiam pariunt; & alia lesionem, Ordinariorum correctiones & ordinationes subterfugiendo, ac eorum forum, sive judicium declinando; & propterea super hoc de salubri remedio providere se velle*, sic respondet in cit. c. 7. *S. statuimus*, ibi: statuimus, ut ii, qui se asserunt per privilegia, seu indulgentias Apostolicæ Sedis exemptos: à locorum Ordinariis requisiti, hujusmodi privilegia, & indulgentias (quibus dicunt se fore munitos) ipsis Ordinariis in loco congruo, & securo, aut aliquibus prudentibus viris, omni suspitione carentibus, ad hoc per dictos Ordinarios deputatis intra terminum competentem pro facti qualitate, ipsorum Ordinariorum, vel delegatorum suorum arbitrio moderandum, justo impedimento cessante, ostendere, ac ad legendum integraliter exhibere: nec non de articulis, de quibus controversia fuerit, transcriptum tradere teneantur. Si autem ad fundandam intentionem super hujusmodi libertate solummodo prescriptionem canonicam duxerint apponendam: eisdem Ordinariis,

Nn

vel

vel delegatis ab eis viris prudentibus non suspectis, de præscriptione hujusmodi facere debent fidem.

1250 Ex hoc textu sequitur, 1. qui volunt, se contra Ordinarios tueri eò, quòd habeant exemptionem à Sede Apostolica concessam, nisi aliàs notorium sit, exemptionem illis legitime competere, teneri ad ejus probationem. Quia privilegia sunt quid facti; ea verò, quæ facti sunt, non præsumuntur, sed probari debent, L. si quis ff. de Judiciis; nisi aliunde notoria sint; quia *notoria non indigent probatione* per. c. *Evidentia*, de accusat. c. *Manifesta*, 2. q. 1. Unde *notorium* non debet probari, sed allegari, secundum Doctores in Rubr. tit. de Probat. Allegatio enim notorii, dicitur probatio. Appellatione autem *notorii*, venit omne illud, quod aliquà tergiversatione celari non potest; Sic Menoch. de arbitr. casu 166. n. 4. vel, quod ex actis judicii constat; Sic Mascard. de probat. conclus. 1101. à n. 13. vel confessione in judicio; Farinac. in praxi crimin. p. 1. q. 21. n. 31. V. infra n. 1259. & seq.

1251 Sequitur 2. volentem se tueri contra Ordinarium propter exemptionem *allegato solo privilegio*, ubi hoc non est notorium quoad titulum, & possessionem, nec insertum est juri communi, teneri privilegium iusto impedimento cessante, intra terminum ab Ordinario præfigendum, in loco congruo, & securo, edere, & exhibere ipsis Ordinariis integraliter ad legendum, vel aliis prudentibus omni suspitione carentibus per Ordinarios deputatis; & de articulis, de quibus controversia fuerit, transcriptum tradere; patet ex præcedente textu. Dixi 1. *integraliter*, seu totum, nimirum, ut ex antecedentibus & sequentibus articuli controversi melius declararentur; Dixi 2. teneri, tradere transcriptum, seu copiam, vel transumptum ex instrumento privilegii; intellige, *non totum*, sed solum quoad eam partem, quæ controversi articuli continentur, ut patet ex textu; & constat ex c. *Contingit*, 5. de fide instrumentorum, ubi super hac quæstione Cœlestinus III. Abbati S. Secundi sic rescribit:

1252 Contingit interdum, ut dicitis, quòd, quandocumque cum aliquo litem habetis, privilegium vestrum adversæ parti cogimini plenius exhibere; unde accidit, quòd occasione unius capituli, super quo conve-

nimini: plurima litigia suscitantur: Confusul: tuæ taliter respondemus: ut, *quandocumque super exhibendo privilegio*, vel indulgentia, seu instrumento fueritis requisiti, præsentem iudicem, aut aliquibus prudentibus viris deputatis ab ipso, *audiente parte contrariâ, tantummodo recitetur, ita, quòd si tantum super uno Capitulo quæstio fuerit, illud solummodo describatur: & adversæ partis copia ejus fiat.* Ex quo textu clarum est, cum quis asserit aliquid sibi competere vi privilegii, & hoc ipsum probandum est ab asserente, hunc non teneri omnia, quæ sunt in privilegio contenta, sed ea tantum, quæ pertinent ad quæstionem controversam, ex privilegio, vel instrumento recitare coram Iudice, vel aliquibus prudentibus Viris, audiente parte; & eam solummodo descriptam, parti adversæ copiam esse faciendam.

Altera quæstio erat, an Ordinarius possit suam jurisdictionem exercere in exemptos, donec exemptionem probent, si *solum præscriptionem* pro sua exemptione allegent? & ad hanc quæstionem constat resolutio Clementis IV. ex allegatis supra verbis ejus n. 1249. in fine; nimirum eos pariter teneri ad probandam præscriptionem. Si autem (quæ erat tertia quæstio) tales asserant se *privilegio & præscriptione* munitos; ac privilegium exhibeant, at libertatem non probent plenè, sed tantum causam præscribendi, eos teneri ad probandam præscriptionem 40. annorum, non utcumque, sed simul, quòd non fuerit violenta, clandestina, vel precario concessa. Sic enim loquitur in cit. c. *Cum persona*, 7. §. *quod si tales*. ibi: quod si tales *privilegio & præscriptione* asserant se munitos privilegium quidem ipsum exhibeant, ut in primo hujusmodi constitutionis articulo superius est expressum. Et si privilegium exhibitum non ad plenum per se sufficiat ad exemptionem, seu libertatem hujusmodi comprobendam, sed tale est, quod saltem causam præbeat præscribendi coram personis prædictis annorum 40. præscriptionem teneantur probare; præscriptionisque probatione pendente, licet ordinariorum intentio de jure communi fundetur: tamen quia de privilegio (quod saltem causam præscribendi præbet) factum fidem in libertatis, vel exemptionis possessione, non violenta, non clandestina, non concessa precario, de qua fidem coram eis-

dem fecerint, *non turbentur*: si verò privilegium per se sufficiens, quando solo privilegio se defendunt, vel saltem tale, quod præscriptioni canonicae causam præster, cum præscriptionem allegant, non exhibuerint, ut est dictum (cum de jure communi Ordinariorum intentio sit fundata) sua jurisdictione uti possint in eisdem liberè: donec de præscriptione Canonica (ut præmissum est) fecerint plenam fidem.

1254 Ex dictis resolvi potest questio in n. 1249. proposita. Nam (cum hæc questio fieri non possit, nisi quando dubitatur de exemptione; quia si notoria est exemptio, clarum est, non posse Ordinarium uti jurisdictione suâ in taliter exemptos; quia probatione non indiget, per dicta n. 1250.) eo ipso in casu exemptionis non notoriæ, sed primùm probandæ, Ordinarius poterit quidem stante dubio de illorum exemptione, uti jurisdictione suâ in eos, qui dicunt se exemptos, vel solo privilegio, vel solâ præscriptione canonica, dum vel hanc, vel illud legitimè probent; non autem allegato utroque simul, si privilegium, esto non plenè probet libertatem, seu exemptionem, probet tamen causam, seu titulum præscriptionis eâ probatione, quam singuli casus exigunt, ut diximus à n. 1250. Ratio responsionis nostræ est ex claris verbis Papæ præcedente numero allegatis.

1255 Præter datam resolutionem ex cit. c. 7. notandum ulterius 1. esto jus commune resistat præscribenti, non obstare, sed sufficere præscriptionem 40. annorum cum titulo, ut in præsentis casu, ubi ad probandam exemptionem à jurisdictione Ordinariorum, qui cæteroquin suam jurisdictionem in jure communi fundatam habent super omnes in sua dioecesi, sufficit probata præscriptio 40. annorum, non violenta, non clandestina, non præcario concessa.

1256 Notandum. 2. Judices Ordinarios posse cognoscere, an sua sit jurisdictio, consequenter exceptiones declinatorias sui fori, & incompetentiæ, quando se opponentis exemptio non est notoria; quia ille intentionem suam fundatam habet in jure communi. Nam tali casu non dicit jus in propria causa, ex qua principaliter interesse prætendat; sed solum in consequentiam; cum jura sui muneris, jure communi fundata, tueri teneatur; & directè agatur ad commodum Ecclesiæ. V. Layman. l. 3. tr. 6. & constat ex L. *Literis*, Tom. V.

de Rescript. ac L. *Si quis ex aliena*, ff. de re judicata.

Not. 3. manutationem Ordinariorum non evitari per hoc præcisè, quòd privilegium exhibeatur; sed requiri simul adesse quasi possessionem exemptionis ab eius jurisdictione; quia, cum Pontifex in cit. c. *Cum persona*, dicit, *non esse turbandos*, qui pro exemptione sua exhibent privilegium, & allegant præscriptionem, si de privilegio (quod saltem causam præscribendi præbet) faciant fidem *de libertatis, vel exemptionis possessione*, licet Ordinariorum intentio de jure communi fundetur; necessariò præsupponitur ad hoc exemptionis *possessio probata*.

Not. 4. hanc quasi possessionem exemptionis non rectè probari ex eo, quòd Ordinarius in eos (qui dicunt se in possessione exemptionis) nullum exercuerit actum jurisdictionis; sed requiri, quòd probetur, venisse casum exercendi talem actum, & volentem exercere illum, fuisse repulsam, quin aliquid jure moverit in contrarium contra talem repulsionem, ut constat ex dict. supr. Dixi autem probandam esse quasi possessionem exemptionis cum titulo; aliàs enim sola possessio, contra Ordinariorum intentionem in jure communi fundatam non relevat, ut patet ex illis verbis cit. c. *Cum persona*, ibi: *quod saltem causam (hoc est, titulum) præbeat præscribendi*.

Not. 5. quod diximus supra n. 1250. quando exemptio est notoria, taliter exemptum non teneri ad exhibendum privilegium, probari etiam ex Clement. *Pastoralis*, de sent. & re judicat. ubi dicitur, sententiam latam contra citatum, extra citantis territorium existentem, nullam esse ipso jure, ut exponit Joannes Andreas in Rubrica, sed ubi privilegium exemptionis est notorium, pariter notorium est, privilegiatum, ac taliter exemptum existere extra citantis territorium, quantum est in ordine ad effectum subjectionis relatè ad jurisdictionem ordinariam ejus, à quo notoriè exemptus est, ergo. Ita Sylvester V. *Exemptio*, q. 7. & 8. & complures alii.

Not. 6. idem dicendum esse, quando Judici est notum privilegium; tunc enim non tenentur privilegiati illud exhibere. Patet ex c. *si duobus*, de appellat. ubi dicitur, quòd si quis appellaret ad Papam, & citatus à iudice suo non comparuit, nec responsalem misit, tenet ex-

communicatio contra eum pro contumacia lata, nisi iudex sciret eum appellasse. Ubi Glossa vers. *nisi*, dicit, quod si notum illi erat, quod non erat de sua jurisdictione, non tener sententia, nec alius tenebatur comparere, quia, qui scit, certiorari non debet.

1261 Ex hoc inferitur, Mendicantes non teneri exhibere privilegium suæ exemptionis, nec citatos ab Ordinario teneri comparere; quia sua exemptio est notoria, & sunt in longo tempore possessionis. Sic Sylvest. q. 7. præsertim quia Mendicantes habent privilegium, ut non teneantur exemptionem suam; utpote *notoriam*, allegare, quod refert Tabiena, Armilla n. 1. Compendium Minorum V. *exemptio*, n. 23. Corduba in additionibus ad Compendium Minorum, V. *privilegia Fratrum*, vers. *quoad*, §. 10.

1262 Not. 7. à compluribus in dubium verti, an Episcopus per censuras compellere possit Exemptos in omnibus illis eventibus, in quibus jurisdictionem habet erga ipsos? Nam potest quis exemptus esse à jurisdictione Ordinarii, ne possit ab illo censuris compelli, licet exemptus non sit in aliis. Sic potest Episcopus contra Exemptos Regulares procedere, quando iniuste detinent conjugem alterius, de quo Sanchez l. 7. matr. D. 33. n. 22. Ordinatio enim competit jurisdicção contra extraneos, & exemptos impediens suam jurisdictionem per c. *dilectus*, in fine de Pœnis, ibi: *ne judicialis evanescat auctoritas*, cum de litigatoris improbitate confliterit, adversus assertionem iudicis temerè pronumpentis, juxta Superioris arbitrium digna poterit animadversione puniri. Quo posito:

1263 R. non posse Episcopum prædictos Exemptos censuris compellere, si privilegium speciale habeant, ne possint excommunicari, suspendi, vel interdici; nisi expressè illi concedatur, ut possit in tali vel tali casu contra illos etiam per censuras procedere. Ratio sumitur ex c. 1. de privileg. in 6. §. *In eos autem*. Nam postquam ibi dictum fuisset, habere Episcopum jurisdictionem in Exemptos delinquentes, aut contrahentes extra locum exemptum (de quo jam diximus l. 1. tit. 2. id procedere solum *de exemptis tantum localiter*) statim in textu subjungitur: in eos autem, quibus ne interdici, suspendi, vel excom-

municari à quoquam valeant, à Sede Apostolica est indultum (sicut sunt religiosi quàm plures) in quorum privilegiis continetur, ne quisquam Episcopus, vel Archiepiscopus monasteriorum tuorum monachos pro ulla causa, ullove loco interdiceret, suspendere, vel excommunicare præsumat, *iidem Ordinarii jurisdictionem suam, quantum ad ista, ubicunque illi fuerint, penitus exercere non possint.*

Confirmari hoc potest 1. ex eo, quia licet Episcopus exemptos citare possit, quando eorum exemptio non est notoria, sed dubia, juxta dicta à n. 1250. consequenter uti jurisdictione suâ, donec de sua exemptione legitime doceant; nequit tamen eos *compellere per censuras*, ut compareant, si notorium sit, aut ipsi notum, eos speciali privilegio munitos esse, ne possint excommunicari, &c. cum clausula irritante. Sic Joannes Andr. c. *Scienti*, de regul. juris in 6. n. 7. Rosella V. *Exemptus*, & complures alii.

Confirmari potest 2. quia quoties Tridentinum in decretis subjecit Exemptos Episcopis, ut contra eos procedere possint etiam per censuras, *id explicuit*, ut constat ex ejus decretis; ergo in aliis, ubi hoc non explicat, non voluit eis hanc jurisdictionem concedere. Ant. pat. Nam Sess. 25. de Regul. c. 16. conceditur Episcopis, ut per censuras cogant Exemptos restituere bona Novitiis resipiscensibus, & c. 5. ut Moniales impositioni Clausuræ inobedientes, aut contradicentes per censuras compellant; & Sess. 22. in decreto de vitand. & observand. in celebrat. missæ, ut per censuras procedant contra Exemptos celebrantes in Oratorio privato, aut horis non debitis, &c.

Econtra in aliis decretis ejusdem Sess. 25. in pluribus subjiciuntur Episcopis Exemptis, quin addatur, quod eos ad eorum observantiam per censuras compellere possint, ut constat ex c. 13. de processibus publicis, & controversiis super præcedentia componendis; c. 14. de potestate puniendi delinquentes in certo casu; c. 17. de exploranda voluntate puella professionem edituræ &c. Unde licet verum sit, ei competere jus compescendi per censuras, qui habet jurisdictionem specialem cogendi in foro externo; cum datâ cuiuspiam jurisdictione ad aliquid, videantur quoque data omnia, sine quibus ea exerci-

ceri non potest, juxta c. Pastoralis, & c. Praterca, de offic. delegat. ac L. 2. ff. de jurisdic. omnium Judic. (alias enim inutilis, & frustra foret) id tamen procedit solum in casu seclusae specialis exemptionis ab ea jurisdictione cogendi per censuras; relicta potestate aliarum poenarum; quo jam fit, dictam potestatem non esse inutilem. Privilegium porro speciale, ne ab Ordinariis compelli possint per censuras, habere Mendicantes, liquet ex eorum Compendio, V. Exemptio, & testatur Sanchez cit. l. 7. D. 33. n. 23. & nostra Societati concessit specialiter Paulus III. 1549.

§. 2.

De privilegio immunitatis à solvendis Decimis.

1267 **Q**uestio est, an privilegium alicui, v. g. Ecclesiae concessum, ne teneatur solvere Decimas Episcopales, intelligendum veniat non solum de bonis, & possessionibus, quae tunc erant, quando tale privilegium concessum erat; sed etiam futuris, & deinceps acquirendis? De hoc agitur h. t. in c. Quia circa, 22. ubi Papa dictam questionem resolvit affirmative (ut patet ex textu supra relato) sub duplici tamen conditione. 1. si ea decimarum remissio facta extitit secundum canonicas Sanctiones. 2. si facta sit, indefinite Decimas remittendo; cujus causam ibidem reddit Pontifex; cum nihil exceperit, & potuerit exceperisse, ac in beneficiis plenissima sit interpretatio adhibenda, nec debeat una eademque substantia diverso jure censeri, intellexisse videtur, non solum de decimis possessionem illius temporis, sed futuris.

1268 Dicitur autem remissio decimarum Episcopaliū facta secundum canonicas sanctiones. 1. si facta sit cum consensu Capituli, c. sine exceptione, 12. q. 2. c. Cum nos, 3. de his, quae à Praelato sine consensu Capituli. 2. si causa necessitatis, vel utilitatis, vel pietatis, sine gravi damno Ecclesiae remittentis, per c. Apostolica, 9. de donationib. junctā Gloss. V. Secundum canonicas. Per decimas autem Episcopales, intelligitur quarta canonica, quae juri communi, ad onera Episcopatus sustinenda, solvenda est Episcopo ex omnibus decimis, pertinentibus ad Ecclesias inferiores, c. de quarta, 4. de praescript. c. Conquerente, 16. de offic. Ordin. ubi tamen adverte, resolutionem de remissione decimarum ex possessionibus

etiam futuris procedere, quando ipse, cui alias solvi deberent, indefinite illas remittit. Nam ibi procedit ratio, quod, cum nihil exceperit, & potuerit excipere, videatur concessionem intellexisse de decimis ex possessionibus etiam futuris.

Si queras, quid dicendum de remissione solvendi decimas Novalium, seu possessionum, quae primum accesserunt exteris antea incultis, quando decimas alii jure poterant percipere, & ante perceperunt a tali v. g. Monasterio, vel Ecclesia. Haec questio mota fuit apud Gregorium IX. à Monachis contra Moniales, quae illis, licet alias ab eorum Monasterio cum pacifica sui juris possessione perceperint, negabant solvere decimas novalium, eò, quod credebant se munitas privilegio de decimis novalium non solvendis. Ad hanc questionem respondit Gregorius, ut habetur in c. Dudum, 31. h. t. De consilio Fratrum nostrorum decernimus juri praedictorum Prioris & Conventus super decimis novalium, in quarum erant possessione tempore illo, quo indulgentiae Apostolicae impetratae fuerunt, à parte altera decimis novalium non solvendis non debere per eas non facientes de hoc aliquam mentionem, praedictum generari.

Ex hac resolutione sequitur, in privilegio de decimis novalium non solvendis, non comprehendì decimas, tempore privilegii impetrato possessas ab aliis, nisi de possessione alterius fiat expressa mentio; quia Pontifex juri alieno, cujus pacificam possessionem quis habet, non intendit derogare per favorem alteri factum, quando id non est expressum. Unde quando uni Ecclesiae conceditur jus exigendi decimas ab alia, concessio intelligenda venit de solvendis decimis possessionum, & novalium existentium tempore concessionis; non autem eorum, quae primo accesserunt, nisi & de his in concessione cautum sit expresse. Hinc si Ecclesia B. sit in possessione percipiendi decimas ab Ecclesia C., & haec impetret privilegium non solvendi decimas novalium, primo natorum post concessionem factam Ecclesiae B. privilegium tenet; nam in hoc casu non impetratur privilegium subreptitiè, tacitè nimirum veritate, quod Ecclesia B. sit in possessione percipiendi decimas ex dictis novalibus; hoc enim verum non est, cum ponatur, ea novalia primum nata esse post concessionem factam Ecclesiae B. quin haec extenderetur ad futura. Si autem

tem alicui concedatur privilegium, non solvendi decimas simpliciter, cum hoc ipso tacite insinuetur, jus eas percipiendi, esse penes aliquem possessorem, non vitari privilegium, etiam tacita hac possessione; quia sufficienter insinuat petendo liberationem ab onere illas persolvendi.

1271 Quæri ulterius potest, an privilegium non solvendi decimas novalium perpetuo duret? Ad hanc quæstionem respondit Gregorius IX. ut habetur c. *fin.* h. t. Consultationi Vestrae respondemus, quod terra, de qua non extat memoria, quod aliquando cultura fuisse, redacta per religiosos viros noviter ad culturam, perpetuo debet quoad immunitatem de non solvendis decimis novalium jure censi. Cum aliis nonnunquam contingeret, indulgentiam de novalibus plus eis dispendii, quam utilitatis adferre. Ex quo textu sequitur ad datam quæstionem affirmativè sic resolvente textu relato. Ubi tamen nota per *novale* juxta jus canonicum intelligi terram, vel agrum de novo ad culturam reductum, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuisset, ut dicitur c. *Quid per novale* 21. de Verb. signific. Not. 2. terram, quæ semel est *novale*, retinere deinceps semper rationem *novalis*, quoad effectum, seu immunitatem de non solvendis decimis *Novalium*; adeoque semel exemptum à solutione decimarum ex Novalibus, censi exemptum semper, nisi talem immunitatem, seu privilegium perdat.

S. 3.

De Privilegio celebrandi in altari viatico, seu portatili.

1272 **A**nteresolut. not. 1. missam & celebrari & audiri debere regulariter in Ecclesia consecrata, vel benedicta, idque per c. 1. dist. 1. de Consecr. ibi: *Missarum celebrationes, non alibi, quam in sacratis Domino locis absque magna necessitate fieri debere, liquet omnibus; & c. sicut.* 11. cad. dist. ibi: *sicut non alii, quam sacrati Domino Sacerdotes debent missas cantare, nec sacrificia super altare offerre, sic nec in aliis, quam Domino sacratis locis, id est, in tabernaculis divinis, precibus à Pontificibus delibutis, missas cantare, aut sacrificia offerre licet, nisi summa coegerit necessitas. Satius ergo est missam non cantare, aut non audire, quam in illis locis, ubi fieri non oportet: nisi pro summa contingat necessitate: quoniam necessi-*

tas legem non habet. Unde scriptum est Vide ne offeras holocausta tua in omni loco, quem videris, sed in omni loco, quem elegerit Dominus Deus tuus. In *Domibus* tamen ab *Episcopis, sive Presbyteris oblationes celebrari, nullatenus licet.* c. *Missarum*, 12. ibid. ibi: *missarum solemniam non ubique, sed in locis ab Episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit, celebranda censemus, & c. 33. ibi: Unicuique fidelium in domo sua oratorium licet habere, & ibi orare: Missas autem ibi celebrare non licet.* Ex quibus textibus colligitur, etiam extra Ecclesiam, in casibus jure, vel privilegio permittis, licitum esse celebrare, non tamen sine ara portatili, ut constat ex c. *Quoniam* 12. h. t. de quo dicemus infra.

Not. 2. per decretum Concilii Trid. Sess. 22. de observand. & evitand. in celebr. missar. statui, ne locorum Ordinarii patiantur *privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad divinum tantum cultum dedicata oratoria, ab eisdem Ordinariis designanda, & visitanda, sanctum hoc sacrificium à secularibus, aut regularibus quibuscunque peragi.* Sub hæc ad finem illius decreti subjungitur: *Hæc igitur omnia, quæ summam enumerata sunt, omnibus locorum Ordinariis proponuntur, ut non solum ea ipsa, sed quæcunque alia huc pertinere visa fuerint, ipsi pro data sibi à Sacrosancta Synodo potestate, ac etiam, ut delegati Sedis Apostolicae, prohibeant, mandent, corrigant, statuunt, atque ad ea inviolatè servanda censuris Ecclesiasticis, aliisque poenis, quæ illorum arbitrio constituentur, fidelem populum compellant, non obstantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscunque. Censent autem aliqui, facultatem Ordinariis concessam in cit. c. *Missarum*, per quam ex justa causa possint licentiam dare, celebrandi extra Ecclesiam, v. g. sub dio, vel in capella domus privata, etiam adhibito utroque altari, firmo scilicet, & portatili, per hoc decretum sublatam esse, pro qua opinione referuntur à Barbosa in hunc locum Trid. n. 18. Azor p. 1. l. 10. c. 26. q. 3. Valer. Reginald. l. 29. n. 179. & alii: Sed contrarium demonstrat usus, & praxis. Unde decretum illud (*ne patiantur*) negant esse prohibitivum etiam pro casu, quo est justa causa concedendi, Navarrus, Sayrus, Zerola, Bonacina, & alii apud Barbof. cit. n. 18.*

n. 18. idem sentientem de potest. Episcopi p. 2. allegat. 23. à n. 8. & dato, quod decretum illud se porrigeret etiam ad hunc casum; non esse tamen ubique receptum cum eo rigore, demonstrat praxis contraria, quibus positus:

1274 R. 1. Episcopis, & his Superioribus concessum esse privilegium, cum altari viatico celebrandi, vel faciendi sibi celebrari, ubicunque; quin tamen violent interdictionum, id nimirum agendo in locis interdictione suppositis. Ita c. *quoniam*, 12. h. t. in 6. ibi: Quoniam Episcopi, eorumque Superiores se habent, diversis ex causis à suis Ecclesiis, & diocesis absentare frequenter, nec semper possunt commodè ad Ecclesias accedere pro missa celebranda, vel audienda in ipsis, *sine qua eos transire non decet absque causa rationabili ullam diem: præsentis constitutione indulgemus eisdem, ut altare possint habere viaticum, & in eo celebrare, ac facere celebrari ubicunque absque interdictione transgressione illis permittitur celebrare, vel audire divina.* Et quamvis etiam hoc privilegium Episcopis sublatum esse velint aliqui apud Barbosam in cit. loc. Trid. n. 16. alii tamen negant; cum Concilium per illud decretum solum intendat non tolerari *irreverentiam & abusum*, passim, & sine causa celebrandi extra Ecclesiam; quando autem Episcopi id agunt ex causa, quam insinuat ipse textus in cit. c. *quoniam*, abusus non est; ergo.

1275 R. 2. c. *In his*, 30. de privileg. Fratrum Minoribus indultum esse, ut ubicunque fuerint, sine parochialis juris præjudicio cum altari valeant viatico celebrare; & cum nonnulli hoc privilegium strictius interpretandum velint, dicentes, quod per eam indulgentiam prædicti Fratres, præter Episcoporum, Abbatum, & aliorum Prælatorum assensum facere hoc non possint, propter quod eos celebrare juxta indulgentiam Apostolicam non permittebant: rescripsit Pontifex: *si res taliter se haberet, nihil eis conferret indulgentia memorata, sine qua id Episcopis, & aliis Prælatibus annuentibus liceret eisdem.* Quâ declaratione positâ, subjungit: mandamus, quatenus interpretatione hujusmodi reprobata, dum tamen ab aliis, quæ à jure parochiali proveniunt, se prorsus absteineant, datam eis sic licentiam celebrandi auctoritate nostra non differas publicare, ita, quod dicti Fratres aliquam ex indulgentia nostra vide-

antur in hoc gratiam consecuti. Hoc privilegium à Gregorio IX. datum etiam esse Fratribus Prædicatoribus, tradit Gonzalez in cit. c. 30. n. 2. idque ex c. 7. de celebrat. missar. in 5. compilat. asserens in c. 1. de consecr. Eccles. n. 8. dictum privilegium confirmatum à Sixto IV. & Alexandro VI. quamvis apud Barbosam in cit. loc. Trid. n. 19. velint hoc privilegium illis ademptum esse per dictum decretum Trident. aliis contrarium sentientibus, de quibus Barbosam ibid. n. 19. §. contra.

Pro sententia, quæ dictorum privilegiorum revocationem affirmat, videtur satis multum facere, quod habetur in Brevi Gregorii XIII. 1579. 1. Octobr. quo usus Altaris viatici Societati prius concessus à Paulo III. eidem quoad Missiones restituitur, ubi expressè dicitur: *Usus Altaris viatici à Concilio Tridentino univèrsè sublatum esse.* Coeterum nostræ Societati idem Gregorius XIII. in Bulla incip. *Decet*, 1575. 1. Maji, post Tridentinum concessit, quod in Oratoriis, & Capellis, quæ in Societatis Domibus, Collegiis vel Residentiis per Provinciales approbatæ fuerint, & ad divinum duntaxat cultum destinata, missæ, & alia divina officia, sine alterius requisita licentia celebrari possint.

§. 4.

De Privilegiis Prælatorum Ecclesiasticorum.

Loquimur de privilegiis competentibus 1277 jure communi; pro quibus not. 1. quatuor esse insignia pontificalia, mitram, pedum, seu baculum pastorem, annulum & sandalia. *Mitra*, seu apex nuncupatur multiplici nomine, scilicet *corona sacerdotalis*, sertum cum gemmis, *Pileus*, *Tiara*, *Cidaris*, *Phrygium*, *Lorum*, *Auriphrygium* circulare, *Infula*, *Diadema*, *Vitta*, ut cum variis Authoribus probat Gavantus p. 2. tit. 1. n. 6. Est ornamentum capitis, habens duo redimicula per axillas fluentia: item duo cornua accepta, à *Cidari* Hebræorum, referente quasi cornua Moysis ex consortio DEI. Sic Pereyra in Elucidario n. 857. quamvis alii velint per duo cornua significari duo Testamenta, vetus & novum, utriusque scientiam designantia.

Baculus signum est auctoritatis seu potestatis & disciplinæ, c. 1. de sacra unct. ubi habetur: quod *Romanus Pontifex non usatur baculo pastorali* tum propter Mystificam

cam rationem. Quia baculus est potestas data per hominem, & Summus Pontifex à solo DEO potestatem accipit; ita Glossa ibidem. *Annulus* datur Prælati Ecclesiasticis in signum matrimonii spiritualis inter ipsos, & Ecclesiam initi. *Sandalia*, & *caliga* apud D. Hieronymum in *Isai.* l. 5. c. 20. pro eodem reputantur: verum distinguuntur in habitu Episcopali juxta Innocent. III. l. 2. c. 48. nam *Caliga* primum induuntur usque ad genua: at *Sandalia* pedes tantum contegunt. Dicitur *caliga*, quia ligantur, ex *Isid.* lib. 19. orig. c. 34. Coeterum etiam alia sunt ornamenta, quæ specialiter ornant Episcopum, ut sunt *Tunicella*, *Dalmatica*, *chiroteca*, *gremiale*, *pluviale*, *crux pectoralis* &c. de quibus videri potest Pereyra cit. à n. 377. & Ascanius Tamburin. de jure Abbat. tom. 1. dif. 20. q. 1. à n. 3.

1279 Not. 2. insignia Pontificalis dignitatis esse duplicia 1. quædam, quæ denotant solum dignitatem, quin adjuncta sit jurisdictione; quædam verò dignitatem cum jurisdictione, vel officio, ut potestate ordinandi, Chirimate inungendi, &c. Unde, cum permittitur, *crucem deferri ante se* sit signum potestatis, & jurisdictionis, Archiepiscopis id non permittitur extra suam provinciam, ut dicitur c. 1. Ut lite pendente; quod univèrsim intelligendum est, nempe nulli licere, extra suam provinciam, vel diocesim propriam, sine licentia diocesani, seu Ordinarii, uti Pontificalibus, quæ jurisdictionem denotent, aut ea exercere, prout etiam habetur in Clement. 2. h. t. ibi: *sua provincia, & sua diæcesis*.

1280 Si autem quæras, quid sit Pontificalia exercere? R. id explicari à P. Benedicto Pereyra in Elucidario exponente univèrsim idioma, seu proprietatem sermonis Theologici, Canonici, & civilis l. 3. elucidat. 5. sect. 3. n. 1663. ubi ait: *Pontificalia exercere*, est ordinare clericos, conficere chrisma, Episcopos consecrare, dedicare basilicas, & convocare ad Concilium, ut ex c. *quod sicut*, de elect. tradit Sanchez l. 7. dub. 16. n. 9. Unde, cum *Pontificalia exercere*, alicui prohibetur extra suam provinciam, vel diocesim, seu territorium sine licentia Ordinarii talis loci, eo ipso dictos actus jurisdictionis, & potestatis exercere illi interdictum est; quibus præmissis:

1281 Quæstio 1. est, quæ privilegia jure communi concessa sint Archiepiscopis? R.

de hoc agi in Clement. *Archiepiscopo*, 2. de privilegiis, ubi Clemens V. prout habetur in Concilio Viennensi, approbante Sacro Concilio concessit Archiepiscopis, quod per quavis loca exempta suæ Provincie transeuntes, vel ad ea fortè declinantes, *Crucem ante se portare*, liberè facere possint; 2. ibi *populo benedicere*; *divina officia privatim, vel publicè audire*, & ea in Pontificalibus etiam cum pallio celebrare diebus permissis (ut notat. Gloss. hic V. cod.) & *facere in sua præsentia celebrari*, non obstante quovis privilegio contrario. Ex quo deducunt aliqui Archiepiscopum jure communi, posse Pontificaliter celebrare in quolibet loco, etiam exempto suæ Provincie, etiam absque licentia Prælati loci exempti.

Dices: hoc ipso, quod aliquis locus sit talis exemptus ab Ordinario alicujus provincie, vel diocesis, talis locus non est in provincia, vel diocesi; ergo supposita tali exemptione non potest Archiepiscopus, vel Episcopus Pontificaliter celebrare in ejusmodi loco exempto sine licentia Prælati loci exempti. pat. consequ. 1. ex Trid. Sess. 6. de Reform. c. ult. ibi: *Nulli Episcopos liceat cujusvis privilegii prætextu Pontificalia in alterius Diocesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia & in personis eidem Ordinario subjectis tantum: si secus factum fuerit, Episcopus ab exercitio Pontificalium, & sic Ordinati ab executione Ordinum sint ipso jure suspensi.* Secundo, quia privilegium jure communi illis concessum loquitur solum de locis propria Provincie, vel Diocesis.

Ante respons. nota, *locum exemptum* à Diocesano, ex hoc, quod exemptus sit, non propterea non esse in ejus Diocesi, nimirum materialiter & physice, sed tantum formaliter, nimirum quoad effectum jurisdictionis, relatè ad jurisdictionem, quam aliàs, seclusa tali exemptione, Ordinarius in eo loco exercere possit; & locus, qui licet materialiter, non tamen formaliter est in ejus diocesi, dicitur quidem in, sed non de diocesi ejus, prout colligi potest ex c. *Cum Episcopus*, 7. de offic. Ordin. in 6. ubi dicitur: *cum Episcopus in sua tota diocesi jurisdictionem ordinariam noscatur habere:* Dubium non existit, quin in quolibet loco ipsius diocesis non exempto pro se, vel per alium possit pro tribunali sedere, causas ad Ecclesiasticum forum spectantes audire:

dire: personas Ecclesiasticas (cum earum excessus exegerint) capere, ac carceri deputare: nec non & cetera, quae ad ipsius spectant officium, liberè exercere.

1284 Nam si Episcopus possit suam jurisdictionem etiam contentiosam exercere in quemlibet locum, qui solum materialiter est in ejus diocesi, episcopo id possit etiam in loco exempto, quia exemptio non facit talem locum esse extra ejus diocesim materialiter & physicè, seu localiter; sed hæc sequela in cit. c. Cum Episcopus, negatur, cum expressè dicatur in quolibet loco sua diocesis non exempto; erga cum dicitur, quod Episcopus jurisdictionem non possit exercere in loco suae diocesis exempto, intelligitur de exempto, exemptione, quæ locus constituitur formaliter extra diocesim, licet materialiter, seu localiter sit in ea. Unde quando dicitur: paria sunt, esse extra territorium, & esse in loco exempto, verum est, si intelligatur formaliter esse extra, non autem si materialiter, quo posito:

1285 R. antecedens verum esse, quod talis locus non sit formaliter, bene tamen materialiter in ejus provincia, vel diocesi; hinc N. conseq. ad 1. hujus probat. R. Tridentinum loqui de loco, qui nec materialiter est in ejus provincia, vel diocesi; ad 2. prob. R. textum illius privilegii necessariò debere intelligi de loco, qui non tantum materialiter, sed etiam formaliter est in ea provincia, vel diocesi. Cum enim loquatur de loco etiam exempto illius provinciae, intelligi necessariò debet de exemptione ceteroquin tali loco concessa, sed exemptio, quæ locus existens physicè intra Provinciam, sit physicè extra illam, non est ulli loco data, nec dari potuit, pro tempore, quo in ea physicè est; ergo solum loquitur de concessione, seu exemptione, quæ non sit de diocesi, seu qua non sit formaliter & juridicè in ea. Nec sibi contradicunt Tridentini prohibitio, & privilegium juris communis, de quo n. 1281. illud enim loquitur de actu jurisdictionis contentiosæ, vel cum insignibus, qua denotant jurisdictionem, in loco exempto non exercendo; non autem istud; cum loquatur solum de actibus cum insignibus Pontificalibus, qui sunt sine jurisdictione.

1286 Quæstio est 2. quæ privilegia de jure communi concessa sint Episcopis? R. in Tom. V.

cit. c. Archiepiscopo, illis idem quoad potestatem benedicendi populum, audiendi divina, vel faciendi sibi celebrari, aut personaliter celebrandi etiam in Pontificalibus in locis suae diocesis, quantumvis privilegiatis, & aliis exemptis, concessum esse quod Archi-Episcopis; quia textus loquens de Episcopis, postquam egit de Archi-Episcopis, vititur verbis posteriora cum prioribus connectentibus, ibi: simili modo, cum ea tamen clausula, quæ non tantum afficiat Episcopos, sed etiam Archi-Episcopos, si tamen quod prætextu concessionis hujusmodi, in locis ipsis exemptis, vel circa hoc privilegiatis, nullam aliam jurisdictionem idem Archi-Episcopus, vel Episcopus exerceat, nec personis exemptis, vel privilegiatis molestiam inferat, vel gravamen, nullumque exemptioni, vel privilegiis eorundem aliud præjudicium generetur, nec ipsis Archi-Episcopo, vel Episcopo jus aliud quomodolibet acquiratur.

Quæstio est 3. quæ privilegia de jure communi concessa sint Abbatibus, & aliis Ecclesiarum Prælatibus, Episcopo inferioribus? R. reperiri duo; de primo sic loquitur textus in c. Apostolica 6. h. r. in 6. Ut Apostolica Sedis benignitas (quæ nonnullis Abbatibus, aliisque Prælatibus, quibus non competit ex propria dignitate, concessit in Ecclesiarum suarum gloriam, & honorem, quod mitrâ, & aliis Pontificalibus uti possint) provideat, ne inde scandala oriantur, sic tamen, quod ipsi privilegiati suorum privilegiorum non frustrarentur effectu, & ex majoritate ac decore majori ornatuum, majoritas appareat dignitatum: De fratrum nostrorum consilio præsentis decreto statuimus, ut Abbates, & alii, quibus mitra usus est ab eadem Sede concessus, exempti quidem in provincialibus Conciliis, & episcopalibus Synodis (quibus nonnulli eorum interesse tenentur) mitris tantummodo aurifrisatis (non tamen aureas, vel argenteas laminas, aut gemmas habentibus) uti possint: Non exempti verò simplicibus, & albis, ac planis utantur. In aliis verò locis exemptis, & non exemptis mitris liceat illis uti, prout concessa eis ab eadem Sede indulta permittunt.

Secundum habetur in c. Abbates, 3. h. 1288 t. in 6. ibi: Abbates, quos Apostolica Sedes in exhibitione benedictionis super populum speciali privilegio insignivit: in Ecclesiis, quæ ad eos pertinent pleno jure, quando

quando in eis divina officia celebrant, possunt post Missarum solennia, & vespertinas, ac matutinas laudes benedictionem solennem super populum largiri. Alibi autem publicè aut per vias, civitates, castra & villas, populis & plebibus benedictionem facere, vel impartiri non valeant. Nisi hoc eis expresso Apostolico privilegio sit concessum. Nec eis licitum sit aliis, quàm Monasteriorum suorum conversis, & qui ad illa convolverint, & in quos Ecclesiasticam, & quasi Episcopalem jurisdictionem obtinent, primam clericalem conferre tonsuram. Nisi eis id competat ex pleno præfatæ Sedis indulto.

1289 Ex dictis iuribus sequitur. 1. Abbates, & alios Episcopis inferiores Ecclesiarum Prælatos, quibus à Sede Apostolica concessus est usus mitræ, hac uti possent etiam in provincialibus Conciliis, & Episcopaliibus Synodis, eo tamen discrimine, ut, si non sint exempti, utantur mitris simplicibus, albis, ac planis; si autem exempti, tantum aurifrisatis, non tamen aureas, vel argentæas laminas, vel gemmas habentibus.

1290 Sequitur 2. quamvis non omnibus Abbatibus, & aliis Ecclesiarum Prælatibus Episcopo inferioribus, ratione dignitatis propriæ competat usus mitræ, & Pontificalium (ex cit. c. *Ut Apostolica*, ibi: *quibus non competit ex propria dignitate, quod mitræ, & aliis Pontificalibus uti possint*) posse tamen illis de jure communi uti ex privilegio concessio in Ecclesiarum suarum gloriam, & honorem in propriis Ecclesiis, in aliis autem locis exemptis, & non exemptis mitris uti eis licere, prout concessa eis ab eadem Sede indulta permittunt, jure nimirum speciali.

1291 Sequitur 3. Abbates, & Prælatos prædictos, qui habent jus mitræ, ac Pontificalium, & Ecclesiæ suæ pleno jure præsent, ex privilegio de jure communi præter facultatem post missarum solennia, vespertinas, ac matutinas laudes, benedictionem super populum largiendi, posse conferre primam tonsuram suorum Monasteriorum Conversis (non autem aliis;) nisi plus competat ex indulto Apostolico. Et quamvis aliqui hoc extendant ad ordines etiam minores, textus tamen de hoc nihil dicit. Unde necesse est hanc potestatem, quoad minores ordines, ex aliis indultis esse concessam, cum generali consuetudine, ac

praxi confirmetur, de quo Sylvester V. Ordo, 3. q. 2. Nec juvat, quod in textu sermo sit de habentibus jurisdictionem quasi Episcopalem; hæc enim non importat potestatem ordinis.

Not. autem ea verba in cit. c. *Abbates*, 1279. 3. *Nec eis liceat aliis, quàm suorum Monasteriorum Conversis, & qui ad illa convolverint, & in quos Ecclesiasticam, & quasi Episcopalem jurisdictionem obtinent, primam clericalem conferre tonsuram*, ex Trid. Sess. 23. c. 10. intelligenda, ne cuiquam, qui Regularis subditus non est, tonsuram, vel minores ordines conferant, ut rectè notat Wagnereck in Exegesi ad cit. c. *Abbates*.

ARTICULUS VII.

De Excessibus Privilegiatorum.

PER excessum, quem faciunt Privilegiati, ratione, vel occasione privilegiorum, intelligitur *abusus*. Pro intelligentia illius regula, quæ habetur c. *privilegium*, 11. q. 3. & statuit, *privilegium amitti per abusum*, Suarez l. 8. de Legibus c. 36. triplicem *abusum* distinguit: unus est *quasi formalis* in ipso actu, privilegii excedendo usum, nempe faciendo plus, quàm privilegium concedit, ad quem proinde spectat omnis injusta, & irrationabilis extensio privilegii. Secundus *abusus* dici potest *occasionalis*, in quo privilegium se habet per modum objecti, seu potius occasionis moventis; ut cum quis ex privilegio sumit occasionem delinquendi. Tertius est, cum quis suis pravis moribus directè repugnat fini privilegii, seu destruit fundamentum illius: sic beneficiarius habens privilegium, ut sit absens propter studium, dicitur eo abuti, quando neglecto studio aliis actionibus inutiliter occupatur. Quamvis autem multa jam dixerimus supra de abusibus privilegiorum; & consequente illorum ex ea causa amissione; in sequentibus tamen attingemus in particulari ea tantum, quæ in hoc titulo à sacris canonibus insinuantur. Complures ejusmodi excessus, per Ordinarios ad Pontificem delati habentur in c. *Cum & plantare*, 3. h. r. nimirum, quod Regulares aliqui privilegiis sibi à Sede Apostolica concessis abutentes, Ecclesias, & decimas de manu Laicorum sine consensu Episcoporum recipiant; quod excommunicatos & interdictos ad Eccle-

Ecclesiastica recipiant Sacramenta, & ad sepulturam admittant in cunctis Ecclesiis suis præter eorum conscientiam; & instituant, & amoveant Sacerdotes; & fratribus eorum ad elemosynas querendas euntibus est indultum eis, ut in adventu eorum jucundo semel in anno aperiantur Ecclesie: atque in eis Divina celebrentur officia, plures ex eis de una sive de diversis domibus ad interdictum locum sapius accedentes, indulgentia privilegiorum nostrorum in celebrandis officiis, & sepeliendis mortuis abutuntur, & mortuos apud interdictas Ecclesias sepelire præsumunt. Occasione quoque confraternitatum, quas in pluribus locis faciunt, robur & auctoritatem Episcopalem enervant, dum contra eorum sententiam, sub aliquorum privilegiorum obsentu munire cunctos intendunt, qui ad eorum fraternitatem voluerint se conferre.

1294 Contra hos excessus Alexander III. in Concilio Lateranensi statuit sequentia 1. Ne Regulares quicumque Ecclesias, & decimas recipiant à Laicis sine consensu Diocesanorum; 2. Ne excommunicatos, & interdictos admittant ad divina, etiam si ejusmodi Regulares sint exempti. 3. Ne iidem in Ecclesiis ad ipsos non pertinentibus pleno jure, instituant, nec destituant Clericos, inconsultis Episcopis, licet hi teneantur ipsis rationem competentem reddere de temporalibus. 4. Quod Confratres, etiam exemptorum Regularium: seu oblato eorum, qui in totum se non transfulerunt, judicari possint ab Ordinariis, sicut alii Parochiani; ut habetur in cit. c. Cum & plantare, cujus clausula est: quod autem de prædictis Fratribus (nimirum Templariis, & Hospitalariis) dictum est, ab aliis quoque Religiosis, qui presumptione sua Episcoporum percipiunt jura, & contra canonicas eorum sententias, & tenorem privilegiorum nostrorum venire præsumunt, precipimus observari. Si enim contra institutum hoc venerint, & Ecclesia, in quibus ista præsumpserint, subiaceant interdicto: & quod egerint, irritum habeatur.

1295 Circa istam constitutionem not. 1. quod Pontifex expresse loquatur de illis solum Regularibus, qui presumptuose, sicut Fratres Templi, & Hospitalis (nam de his potissimæ querelæ allatæ sunt quoad excessum in usu privilegiorum, ut ex ipso textu patet) jura Episcoporum percipiunt, & contra canonicas eorum sententias, ac te-

norem privilegiorum à Pontificibus concessorum venire præsumunt; igitur non de illis, qui juxta tenorem privilegiorum sibi concessorum procedunt; & validè, ac licitè illis utuntur, quantum est vi hujus decretalis Constitutionis, quæ non agit contra utentes jure sibi specialiter concessio, si usum exercent juxta tenorem privilegii sibi facti.

Cæterum not. 2. quando dicitur 1296 Regulares non posse Ecclesias, vel decimas recipere de manu Laicorum sine consensu Episcopi, id in multiplici sensu posse intelligi. 1. quando illas Laici violentè, ac injustè sine omni titulo detinent; 2. quando quidem injustè, tamen cum aliquo titulo, saltem de facto, habito ab inferioribus Prælatis. 3. quando habent justè in proprietatem, puta Pontificis dispensatione & concessione. In primo casu Regulares non possunt eas recipere à Laicis, nisi restituant his, quibus debentur; nam alia Laicis dispositio nulla competit de Ecclesiis, & rebus earum, ne quidem de consensu Episcopi, ex c. Inter dilectos. 6. §. Cæterum, de fid. instrum. in secundo autem casu, accedente Episcopi consensu possunt; quia sic revertuntur ad usum Ecclesiasticum, licet reddantur alteri Ecclesie, vel loco Religioso, per c. Cum Apostolica, 7. de his, quæ sunt a Prælato; c. fin. 16. q. 1. cum c. 2. de decimis, in 6. id, quod etiam procedit in tertio casu; quia tunc ejusmodi proventus, ac decimæ sunt laicales, de quibus Laici disponere possunt.

Not. 3. ex cit. c. 3. §. Excommunicatos, 1297 quod Regulares, etiam exempti, teneantur vitare excommunicatos ab Episcopis, non toleratos, exemptione in ordine ad hunc effectum illis non patrocinante; cum illa obligatio, vitandi tales, non fundetur in potestate Episcopi, à quo exempti sunt; sed in lege, ut dicemus tit. 39. Et ideo excommunicatio minor, quam incurrunt ex illicita communicatione cum excommunicatis, pariter à jure, non ab Episcopo illis infligitur.

Not. 4. ex hoc, quod Regulares, etiam exempti habeant Jus Patronatus respectu alicujus Ecclesie, sibi non subjectæ pleno jure, nimirum etiam quoad populum, et si eis competat jus præsentandi Clericum ad eam Ecclesiam vacantem, institutionem tamen, ac destitutionem præsentati pertinere ad Ordinarium, in cujus diocesi est

ea Ecclesia, licet ab instituto in illa exigere valeant rationem temporalium, ut constat ex dict. n. 1294. Ubi tamen nota, si Regulares huic contravenirent, etsi eorum Ecclesiarum, in quibus ista præsumpserint, interdicto supponantur, non esse tamen ipso facto, sed per sententiam Judicis, ibi: *subjaceant*, quod imperativi est, ac executionem respicit; Sic Hostiens. & Abb. in cit. c. *Cum & plantare. §. Religiosi.*

Not. 5. quando dicitur, oblatos quarundam Religionum etiam exemptarum, etiam gaudere istarum privilegiis, debere intelligi de his, qui se, & sua in totum transtulerunt in ejusmodi Religionem; secus manere subiectos jurisdictioni Ordinarii, sicut alios eorum Parochianos, ex cit. c. 3. *§. Confratres.*

Not. 6. Regulares, quibus ex privilegio competit, posse mortuos ad sepulturam recipere, excedere recipiendo defunctos in excommunicatione, & in suis coemeteriis, vel Ecclesiis tumultando, c. *ad hac*, 5. h. t. cum grave sit, eis in morte communicare, quos, dum viverent, Ecclesia à suo sinu pro suis excessibus segregavit.

1298 Not. 7. excedere Regulares, si in Oratoriis suis privatis campanas habeant, easque publicè compulserint, ex c. *Parentibus*, 10. h. t. ubi Cælestinus III. Episcopo Abulensi hac super re ad ipsum recurrenti, scripsit: *respondemus autem consultationi tuæ, quod non licet eis hoc agere quin potius per te, per censuram Ecclesiasticam, appellatione remotâ, coercendi sunt, ut ita sint suo jure contenti, quod justitiam non impediatur aliorum.* Ubi nota, quod licet hic textus videatur contrarius alteri, in c. *Nimis*, 16. de excessib. Prælator: ubi inter alias querelas Regularium contra Prælatos Ecclesiasticos, fuit, *quod non permittant eos habere campanam in suis Ecclesiis, vel oratoriis*, ut notavimus in superior: facile tamen ambo conciliantur observando cum Abbate in c. *Nimis*, n. 2. & 5. quod c. *Nimis* loquatur de campanis in Ecclesiis, vel oratoriis publicis, quæ sunt in Regularium Monasteriis, vel Collegiis; & c. *Parentibus*, de campanis, in Ecclesiis, vel Oratoriis eorum privatis, existentibus in privatis eorum Monasteriis.

1299 Not. 8. in c. *Tuarum*. 11. h. t. inter excessus privilegiatorum numerari 1. si falso cruce signatos Laicos illiteratos mittant

ad colligendas elemosynas vi privilegii, quo ad eum finem licet eis mittere Clericos, & Fratres ex ordine suo. 2. si in Ecclesia sibi non plenè subiecta sanguinis effusione pollutâ, & necdum reconciliatâ, etiam contra interdictum Ordinarii divina officia celebrent. 3. Si vi privilegii, *Confratres suspensos restituendi ad divina officia*, ad eadem restituant extraneos, & non Confratres, suspensos ab Episcopis. 4. Quod Laicos quosdam cum Uxoribus in domo propria commorantes (à quibus annuatim aliquid accipiunt) ab Episcoporum potestate eximant. Hos excessus Fratribus Hospitalis S. Joannis Archiepiscopus Lugdunensis objecit, & ad Innocentium III. detulit.

Ad quæ respondens Pontifex statuit. 1. ut his, qui commiserint primum excessum, mittendo pro elemosynis Cruce falso signatos, Ordinarius interdicit officium prædicationis in tota sua provincia; missos autem, si Laici sint, excommunicet; si Clerici, ab officio, & beneficio suspendat, non obstante privilegio, & appellatione. Eos, qui delinquant in secundo, suspendat, & divina celebrare non permittat, dum Ecclesia sit reconciliata. Illos, qui in tertio, pariter suspendat, & restitutos in eandem suspensionem reducat. 4. Demum taliter exemptos, etiam appellatione remotâ, ad parendum compellat; sic Innocentius III. in cit. c. *Tuarum*.

Not. 9. Exemptis non licere in loco non exempto Ecclesias, Oratoria, vel Capellas ædificare, sine Diocesani licentia, ut habetur c. *Auctoritate*, 4. de privileg. in 6. nec in sic constructis, tempore interdicti, exceptis casibus expressis in jure, celebrare, aut facere celebrari divina; secus ab Ordinariis compescendos; item sententias, quas talium Exemptorum Conservatores in Ordinarios prædicta illis inhibentes tulerint, revocari, ac nullas esse, ut dicitur in cit. c. 4. *§. Et si quas.*

Not. 10. Privilegiatis, seu exemptis, nec in locis exemptis licere construere Ecclesias, Oratoria vel Capellas, nisi super hoc habeant speciale privilegium Sedis Apostolicæ; sic Alexander IV. in cit. c. *Auctoritate*, §. *Inhibemus insuper*. Nam in loco etiam exempto Summus Pontifex est Diocesanus, seu Ordinarius, ut notat Gloss. in dict. c. *Auctoritate*, V. *compescantur*; ergo cum generaliter prohibitum sit

ne quis ædificet Ecclesiam, Oratorium, vel Capellam sine licentia Ordinarii, ut dicitur c. *Nemo*, 19. dist. 1. de Consecrat. necessaria illis in eo casu erit licentia Papæ.

Not. 11. Etiam exemptis non licere comparere in iudicio agendo, vel defendendo causas hominum liberorum in propriis eorum causis, hoc est, quarum commodum & incommodum ad hos spectat; quia sic redderent aliis colligantibus causam difficiliorem, in se illam assumendo contra ipsos, ut dicitur dicto c. *Auctoritate*, §. Causas quoque.

Not. 12. in c. *Episcoporum*, 8. h. t. in 6. Clementem IV. Episcoporum, & aliorum Prælatorum querelis frequentibus excitatum, statuisse, ne alieni, seculares aut regulares, quantumcunque exemptionis, seu libertatis Sedis Apostolicæ privilegiis communiti, cujuscunque Ordinis, religionis, status vel conditionis existant, scientes celebrent, vel faciant celebrari divina in civitatibus, castris, villis (nisi quantenus eis à jure conceditur) seu locis aliis *interdictis ab Ordinariis*, sive delegatis iudicibus, vel à jure, aut excommunicatos publicè, vel interdictos ad divina officia, seu Ecclesiastica Sacramenta, vel Ecclesiasticam sepulturam admittant. Qui verò contra præsumpserint (præter alias pœnas à jure statutas) ingressum Ecclesiæ sibi noverint interdictum: donec de transgressione hujusmodi ad arbitrium ejus, cujus sententiam contempserint, satisfecerint competentem.

1302 Ex hoc autem textu nascitur controversia, an hæc constitutio decretalis, ac ejus pœna, solum procedat contra *Exemptos*? an etiam contra *non exemptos*? Barbosa in dict. c. 8. n. 3. ait, sententiam, qua tenet comprehendi Exemptos, & non exemptos, in rigore juris veriore esse, & magis aptari literæ hujus textus, *quantumcunque Exempti*; oppositam autem (quod comprehendat solos exemptos) benigniorem esse, & gravissimorum auctoritate suffulram, in praxi defendi posse. Mihi videtur comprehendi eâ decretali solos non subiectos, consequenter exemptos; videtur posse probari 1. ex textu, ibi: *ne alieni seculares, vel regulares*, quantumcunque exempti, celebrent, &c. ubi nota, *alienos* propriè dici extraneos, ut notat Pereyra in Elucidario n. 1766. ex Spigel. V. cod. subiectus autem, seu dice-

cesanus, respectu sui Episcopi non est extraneus; adeoque nec *Exemptus*; ergo textus loquens de *alienis* intelligi non debet (maximè in dispositione pœnali) de dicecesanis, sed tantum non subditis, ac Exemptis. 2. cum hæc constitutio lata sit ad querelas Episcoporum, ne ipsorum sententiæ contemnantur, in eo censendus est Pontifex, per hoc decretum pœnale melioram constituere voluisse, contra quos Episcoporum querelæ erant, ut à Summo Pontifice coercerentur; Sed pro subditis propriis Episcopi hoc auxilio non egebant; secus pro non subditis, & Exemptis; ergo.

Dices: particula *quantumcunque* ex-1303
emptis non est restrictiva, sed magis ampliativa; ergo cum textus indefinitè loquatur de scienter divina celebrantibus in loco interdicto, ampliativè sumi debet, quando additur ad verbum *celebrantibus* in loco interdicto, ut comprehendat quoscunque taliter celebrantes, etiam si sint exempti quocunque demum exemptionis privilegio; sed sic includit etiam non exemptos; ergo. R. Dato anteced. dist. conseq. ergo ampliativè sumi debet, quando additur celebrantibus in loco interdicto, intra latitudinem termini *celebrantes*, de quibus loquitur textus C. Secus, N. conseq. dist. subsumptam: sed sic comprehendit etiam non exemptos, si sunt alieni C. si non sunt alieni, N. subsumptam; quia textus expressè loquitur de celebrantibus non indefinitè, sed *de alienis celebrantibus* in loco interdicto; inter hos autem sunt privilegiati, & non privilegiati; ergo rectè adhuc, salvatur etiam illius particule ampliatio, si dicatur eam constitutionem cadere *in omnes alienos, etiam eos, qui ceteroquin privilegiati sunt*.

Not. 13. Religiosis sub pœna excom-1304
municationis reservatæ ipso facto incurrendæ interdictum esse, 1. ne Clericis, vel Laicis ministrent Sacramentum extremæ Unctionis, & Eucharistiæ tanquam viatici; 2. ne matrimonia solemnizent, seu solemniter benedicant sine obtenta expressa licentia Presbyteri Parochialis; 3. ne excommunicatos à Canone, vel sententiis per statuta provincialia, aut Synodalia promulgatis à culpa, & pœna absolvant; & sic incursum ab eis excommunicationem, per Ordinarios posse denuntiari, nullo illis quoad hoc suffragante exemptionis,

ptionis, vel alio privilegio; sic etiam statutum est in Clement. *Religiosi*, 1. de privileg.

1305 Circa istam constitutionem advertendum, 1. illam procedere in Religiosis etiam exemptis, ibi: *nullo suffragante exemptionis privilegio*. 2. quando dicitur in textu: *vel Sacramentum Eucharistia ministrare*, intelligi vi verborum, tam sanis, quam moribundis; sed de sanis, imò etiam infirmis usus obtinet contrarium; his enim licitè præbent communionem in suis Ecclesiis, imò etiam, ubi licitè celebrant, dummodo non tanquam viaticum. 3. dictas pœnas non esse sublatas per Tridentinum, quod Sess. 24. c. 1. de Reform. matr. statuit suspensionem in Regulares, qui sine licentia proprii Parochi sponfos solenniter benedicunt. Nam lex etiam pœnalis, priorem non revocat, nisi exprimat; vel ei in totum, vel partem contrarietur. 5. Dictam constitutionem pœnalem in Clement. cit. expressè solum loqui de Religiosis, quo nomine non veniunt Clerici non Regulares. 6. Textum non statuere illas pœnas in prædictos actus exercentes, nisi id faciant *presumptuosè*, ut patet ex textu ibi: *presumpserint*.

1306 Advertendum 7. Regularem non agere contra dictam constitutionem, exercendo illos actus (v. g. assistendo matrimonio, vel moribundo extremam unctionem ministrando) si eos exerceat, *credens Parochiano dicenti, se habere licentiam à suo Pastore, recipiendi ab aliis etiam Regularibus*; quia tunc non agit *presumptuosè*; ita Sanchez l. 3. matr. D. 37. n. 1. & alii qui addit n. 8. sufficere licentiam Parochi, esto nondum sacerdos sit; quia solum exigitur licentia *proprii Sacerdotis*, quo nomine venit *proprius Parochus*, licet Sacerdos non sit, ut notant communiter Doctores apud Barbof. n. 13. in Clement. *Religiosi*; id, quod etiam procedit de licentia Episcopi, vel Vicarii generalis. 10. Dicta constitutioni pœnali non esse locum, in casibus iure, vel speciali privilegio, potestate Regularibus competente ad illos actus, v. g. ut *suas familiaribus* ministrent ea Sacramenta, ut constat ex textu, ibi: *preterquam in casibus à iure expressis, vel privilegiis Sedis Apostolica concessis eisdem*. 11. Nec esse illi locum, si Regularis absolveret excommunicatum ab homine; textus enim ex-

pressè loquitur tantum de excommunicatis à canone, vel statutis provincialibus, aut Synodalibus.

Not. 14. in eadem Clementina, §. 1307 *Quibus*, dictis Regularibus sub præcepto obedientia, & comminatione maledictionis æternæ, inhiberi, 1. *ne Prælati Ecclesiarum detrahant in sermonibus*, hoc est, in prædicationibus, & concionibus suis, & quidem adeo, ut delinquentes per duos menses subjacere debeant illis pœnis, quæ secundum regulam, vel statuta propter gravia delicta, vel culpas eis imponi consueverunt. Sic §. *Quibus*.

Secundò, ne Laicos ab Ecclesiarum suarum accessu, vel frequentia retrahant, intellige modis illicitis; 3. ne indulgentias indiscretas (nimirum, ut notat Glossa hic V. eodem) non concessas, fallas, supposititias, vel legitime revocatas, aut suspensas, promulgent, in quo non est dubium à nonnullis vehementer excedi; 4. ne quando intersunt testamentis conficiendis, testatores retrahant à debitis restitutionibus, à faciendis legatis Ecclesiis matricibus, seu Cathedralibus, & aliis.

Quintò, *ne legata, debita, vel ablata incerta fieri, seu erogari procurent sibi, aut aliis singularibus sui ordinis Fratribus, vel Conventibus, in aliorum præjudicium*, nimirum eorum, quibus debentur, vel quibus legare volebant, vel quibus competit dispositio de incertis malè obtentis, ut notat Glossa ibid. V. *in aliorum*. 6. Ne præsumant quemquam à casibus Sedi Apostolicæ, vel locorum Ordinariis reservatis absolvere. 7. Ne contra personas etiam Ecclesiasticas (præsertim coram delegatis Papæ) suam justitiam prosequentes, eas indebitè vexare, aut ad plura loca (causâ eas conveniendi) trahere præsumant.

Not. 15. de secus agentibus in ead. 1308 Clement. sic loqui Pontificem: Si qui verò præmissa, vel aliquod de præmissis, attentare præsumperint, per duos menses subiaceant pœnis illis, quæ secundum eorum regulam, vel statuta pro gravibus criminibus, seu culpis eis consueverunt imponi; Super quibus absque manifesta necessitate cum eis non valeat dispensari. Cœterum Prælati eorum, nisi de iis, quæ occasione præmissorum excessuum, ad eos quoquo modo pervenerint, Ecclesiis, aut personis Ecclesiasticis damnificatis, vel laicis satisfactionem plenariam exhibuerint

intra

intra mensē, postquam super hoc fuerint requisiti, suspensionis sententiam usque ad satisfactionem debitam eo ipso incurrant, non obstantibus præmissis statutis, aut quibuslibet privilegiis, cujuscunque tenoris existant.

1309 Not. 16. Prædictæ constitutioni ad finem ejusdem Clementinæ in §. sanè, apponi hanc moderationem: sanc Religiosis illis, quibus est ab Apostolica Sede concessum, ut familiaribus suis domesticis aut pauperibus in hospitalibus suis degentibus, Sacramenta possint Ecclesiastica ministrare: nullum ex præmissis volumus quoad hoc præjudicium generari. Quid porro in hoc privilegio veniat nomine familiarium domesticorum, dicemus infra à n. 2351.

ARTICULUS ULTIMUS.

De privilegiis viva vocis oraculo concessis.

1310 Privilegium viva vocis oraculo concessum dicitur, quod Pontifex Romanus concedit vocetenus, & non scripto proprio. Non est dubium plura Regularibus privilegia solo vivæ vocis oraculo esse concessa. Quia tamen postea Gregorius XV. & sub hoc Urbanus VIII. ea revocavit, ille quidem quibusdam exceptis (illis nempe, quæ concessa, ad instantiam Regum, vel manu alicujus Cardinalis firmata sunt) iste verò omnia sine ulla exceptione: à nonnullis disceptatur, an jurisdictione, quæ in iis privilegiis concessa fuerat, etiamnum licitum usum habeat? quibusdam affirmantibus, negantibus aliis; ideo ad calcem hujus tituli breviter subjungemus ea, quæ in utramque partem disputantur. Quæstio igitur præsens est, an non obstantibus dictorum Pontificum constitutionibus, privilegia Regularibus vivæ vocis oraculo concessa, consequenter facultates in illis concessæ maneat revocata?

§. I.

Proponitur sententia affirmans revocationem.

1311 In hac controversia, opinionum sibi oppositarum, Cardenas in Crisi Theolog. ad propositiones damnatas ab Innocentio XI. dissertat. 2. c. 6. §. 2. n. 315. de sententia negantium revocationem sic loquitur: *Numquam potui mihi in animum inducere, eam opinionem esse verè probabilem, sed semper existimavi, eam certò falsam; mihi enim*

evidens est, privilegia Regularibus viva vocis oraculo concessa à Romano Pontifice, ex constitutione Urbani VIII. manere revocata. Sed quia multi Scriptorum præfatam opinionem propugnant, nolo appellare absolute improbabilem, sed solum assero, eam esse tenuiter probabilem, & dubia probabilitatis. Et pro sua opinione citat Cardinalem de Lugo in respons. moralib. l. 4. d. 33. n. 2. Quintanaduennam tom. 1. tr. 9. sing. 3. Baldellum tom. 2. l. 3. d. 34. n. 19. Antonium Escobar Theol. moral. t. 1. l. 6. f. 2. c. 3. problem. 16. n. 144. & c. 16. problem. 3. n. 195. Dianam, & alios. Sed Card. Lugo loc. cit. super hoc nihil habet.

Ratio ipsius est. Quia Urbanus VIII. 1312 expressè revocat omnia privilegia, viva vocis oraculo Regularibus concessa, quæ non reperiuntur expressè, ac singulatim scripta in literis Apostolicis sic, ut ex his de illis constet; sed privilegia viva vocis oraculo Regularibus concessa, quamvis per alias Bullas in genere confirmata, non reperiuntur scripta in literis Apostolicis, ut per ejusmodi literas constet de illis; ergo privilegia vivæ vocis oraculo Regularibus concessa, quamvis per alias Bullas in genere confirmata, sunt revocata. Minor, inquit, & consequentia sunt evidentes. Quòd autem præfati Pontifices, & præcipuè Urbanus expressè intendat revocare privilegia, quæ non constant ex literis Apostolicis, constat ex motu proprio Urbani, illis verbis: *Cum autem experientia rerum magistrà compertum sit, concessiones, & gratias viva vocis oraculo, etiam à S.R.E. Cardinalibus obtentas, & ipsorum manu firmatas, sæpe ab his, in quorum favorem emanarunt, minus canonicè interpretatione exiendi, & perperam in disciplina Ecclesiastica detrimentum executioni demandari; idcirco quantum cum Domino possumus, his & aliis malis occurrere volentes; motu proprio, &c.*

Nam ex his verbis deducitur 1. Pontificem intendere revocationem omnium privilegiorum vivæ vocis oraculo concessorum, ne, dum non constat de terminis formalibus, quibus facta est à Pontifice concessio, illi, in quorum favorem facta est concessio, apponant alios terminos, qui sibi videantur æquivalentes, & sic extendant facultatem ultra mentem Pontificis. Et quidem non est dubium, longè diverso modo fieri interpretationem privilegii, si ap-

si apponantur diversi termini, quamvis, narranti privilegium videantur æquivalentes; nam ipsi termini, qui communiter *æquivalentes*, alii majorem, alii minorem extensionem recipiunt. Ex quo manifestè colligitur intendere Pontificem, quod certum constet de terminis formalibus, quibus Pontifex fecit concessionem, quod non aliter constat, nisi per ipsas literas Apostolicas.

1314 Deducitur, 2. ex ipso Romani Pontificis testimonio, cui refragari nefas est, experientiâ compertum esse, ejusmodi oracula ab aliquibus extendi ultra id, quod creditur fuisse de mente Pontificis, & ultra id, quod permittit canonica interpretatio. Ex quo manifestè infertur, quòd intendit Pontifex, privilegia constare de verbo ad verbum ex literis Apostolicis, ne dum proponuntur, seu referuntur privilegia per alios terminos diversos ab iis, quibus Pontifex ea concessit, facilius trahantur ad diversum sensum.

1315 Deducitur, 3. quamvis confirmata sint in genere per alios Pontifices: & non inveniuntur scripta in literis Apostolicis, sed solum scripta per privatam personam, idem subire periculum, quòd extendantur minus canonicâ interpretatione; & quòd cum detrimento Ecclesiastica disciplina executioni mandentur: Ergo Pontifex expressè vult revocare omnia privilegia, quæ non reperiuntur scripta in literis Apostolicis; neque eximuntur à revocatione, per hoc quòd sint confirmata in genere.

1316 Deducitur, 4. voluisse Pontificem occurrere aliis malis, quæ ex concessione privilegiorum vocerentur facta, & non scripta in literis Apostolicis, oriri possunt, ut dicitur in clausula supra relata: ergo manifestum est, quòd intendit Pontifex, quòd privilegia inveniuntur scripta in literis Pontificis, & ex illis clarè constet, ut prædictis malis occurratur.

1317 Sed quam sunt hæc mala, siue inconvenientia? sanè non est leve inconveniens, quòd in tota Ecclesia deducantur ad praxin privilegia, de quorum concessione non est plena probatio, & vix est semiplema, qualia sunt non pauca ex his oraculis. Nam licet quàm plures sint Scriptores, qui testentur dari ejusmodi privilegia vivæ vobis oraculo concessa, autoritas tamen omnium illorum reducitur ad illum unum, qui vel immediatè accepit ab ore Pontificis,

vel immediatè accepit ab eo, qui obtinuit à Pontifice concessionem. Cui tam tenuem fidem habet Urbanus, ut licet sit S. R. E. Cardinalis ille, qui testatur privilegium, non velit istud esse validum. Et merito: quia dum non plene constat de verbis formalibus Pontificis, potest ille, qui testatur privilegium, addere, aut minuere, aut in alio sensu intelligere. Et quidem quamvis in aliqua causâ deponant viginti testes, si omnes se referant ad dictum unius, non faciunt majorem probationem, quàm ille unus.

§. 2.

Proponitur sententia negans revocationem.

Cardenas in Crisi Theologica, ubi agit de diplomate Innocentii XI. damnante 67. propositiones dissert. 2. n. 314. refert complures ex Scriptoribus, qui negant etiam post dictas eorum Pontificum constitutiones manere revocata Regularium privilegia vivæ vocis oraculo concessa. Quintanaduennas m. supr. cit. pro ead. n. 5. pro eadem sentent. refert Lezanam qq. regul. c. 3. n. 21. & Peyrin. tom. 3. c. 12. const. 18. Notandum tamen non omnium esse doctrinam indefinitam; quidam enim volunt revocata solum ea que ante revocationem non fuerunt bullata, seu in scriptum redacta, & sub hoc à Summis Pontificibus specialiter confirmata; non autem prius bullata: alii aliter restringunt, ut revocatio non cadat super privilegia remuneratoria, vel ex quasi contractu concessa, ut notavimus supr.

Prima probatio desumitur à distinctione privilegii vivæ voce concessi, in id, quod tunc etiam, quando facta est revocatio, adhuc fuit *purè oraculum vivæ vocis*; & illud, quòd tunc, quando facta est revocatio, *non amplius fuit purum oraculum vivæ vocis*, sed exiit naturam vivæ vocis oraculi, & induit naturam privilegii Bullati, sic, ut in tali Bulla habeantur pro expressis, tanquam de verbo ad verbum forent inserta; videtur autem certum, quòd expressa in literis Apostolicis non sint mera vivæ vocis oracula; quo posito: arguunt: Per constitutiones Gregorii XIII. & Urbani VIII. tantum sublata sunt privilegia Regularium puro vivæ vocis oraculo concessa; ergo, quæ tunc non amplius erant pura vivæ vocis oracula, per constitutiones dictorum Pontificum non sunt subla-

sublata; sed multa privilegia, quæ prius vivâ voce Regularibus concessa fuerant, adhuc ante revocationem factam sunt Bullata, consequenter, quando facta est revocatio, non fuerunt pura vivæ vocis oracula; ergo ea per constitutiones dictorum Pontificum non sunt sublata. Subsumpta patet ex facta distinctione privilegii in purum, & non purum vivæ vocis oraculum. Ant. prob. quia cum dicta constitutio expressè solum loquatur de privilegiis vivæ vocis oraculo concessis; & sit odiosa, utpote privans omnes Regulares jure quæsito, ex liberalitate Summorum Pontificum, & tot meritis in Ecclesiam DEI; strictè interpretanda est de privilegiis vivæ vocis oraculo concessis, eo nempe, quod fuit, ac permansit purum oraculum usque ad revocationem.

1320 Ad hoc argumentum respondet Cardenas n. 320. non sufficere, qualitercunque illa esse, vel haberi pro expressis, & ideo illam acceptionem fallacem esse, & laborare in æquivoco; quia Gregorius & Urbanus expressis verbis intendunt, quòd, ut privilegia valeant, constare debeant ex literis Apostolicis, & in illis reperiri expressè, & singillatim scripta: quid ergo prodest, quòd dicant alii Pontifices Prædecessores per clausulam generalem, ea habenda esse pro expressis, si per hanc clausulam non constat de talibus privilegiis; neque ea inveniuntur scripta expressè, & singillatim in ejusmodi literis? Sed ad hoc dicemus infra à n. 1336. Illud hic duntaxat annoto, in Bulla Urbani VIII. quam dabimus n. 1330. non inveniri, quòd expressis verbis exigat, ut privilegia valeant, constare debere ex ipsis literis Apostolicis, ac in illis reperiri expressè, ac singillatim. V. n. 1331. nam valde diversa sunt, aliquid expressis verbis contineri in textu, & aliquid deduci solum, ex verbis expressis in textu.

1321 Alterum negantium argumentum est, quod affert ipse P. Cardenas cit. n. 330. quod sic habet: Omnia privilegia Ordinibus Mendicantibus concessa sunt irrevocabili-ter; ergo privilegia vivæ vocis oraculo concessa eisdem, non revocantur per constitutionem Urbani, aut Gregorii. Antecedens probatur 1. Nam B. Pius V. in quadam Bulla, in qua concessit, & confirmat privilegia pro quibusdam Mendicantibus, decrevit, ea privilegia nullo unquam tempore per Sedem Apostolicam revocari

Tom. V.

posse, & sub aliis revocationibus non comprehendi præfata privilegia. Quod si ea revocari contingat, ea Pontifex denuo concedit; etiam sub data ab ipso Mendicantium Generali eligenda. Et confirmatur. Nam Gregorius XIV. & Paulus V. confirmavit eadem privilegia eodem modo, ac Pius V. Ex hac benigna B. Pii V. concessione, negantes deducunt 1. dicta Regularium Mendicantium privilegia nunquam revocari posse, consequenter ab omnibus revocationibus fieri solitis excepta esse; imò esto fortassis revocarentur, statim iterum à Generali Ordinis, potestate dignitati Generalatus concessa, resuscitari posse.

Respondet Cardenas cit. n. 342. concedendo privilegia vivæ vocis oraculo Mendicantium Ordinibus concessa, non esse revocabilia, potestate ordinariâ, non autem de plenitudine potestatis; quia B. Pius V. non potuit ligare plenam potestatem, quàm à Christo Domino habituri erant ejus Successores. Sed reponunt contrarii, id quidem verum esse; at eodem modo sequi, quòd nec ordinariam eorum potestatem ligare potuerit; adeoque si non plenè cassetur constitutio Pii V. non rectè dici, ea privilegia vi dictæ concessionis à Pio V. esse irrevocabilia tantum de potestate ordinaria. Observari etiam posset, quòd fortasse facultas: à Pio V. Mendicantium Generalibus concessa, ad privilegia, si revocata forent, denuò revalidanda, non sit vivâ voce, sed bullâ, vel Brevi Pontificio concessa, quo casu non caderet sub dictas constitutiones Gregorii XIII. & Urbani VIII. quæ solum loquuntur de concessis vivâ voce.

Tertium negantium argumentum est ex natura privilegii remuneratorii; quia privilegia remuneratoria sunt irrevocabilia; quæ si de plenitudine potestatis revocantur, debet fieri compensatio: sed omnia privilegia Regularium, atque adeo vivæ vocis oracula, sunt remuneratoria; cum constet ex Bullis Apostolicis, concedi ea privilegia propter magna merita; & nulla data est compensatio pro ejusmodi oraculis revocatis: ergo manent non revocata. Ma. constat. 1. Quia talia privilegia transeunt in naturam contractûs; 2. Quia sunt quædam donatio, & directè tendunt ad Dei cultum, ac salutem animarum, ut patet ex ipsis literis concessionum: at contractus etiam inter Principem, & Subditum irrevocabiles sunt;

Pp

& do.

& donatio acceptata à donatario est verus contractus; ergo.

1324 Ad hoc argumentum respondet Cardenas, privilegia remuneratoria esse quidem irrevocabilia *per se*, & quando non apparent noxia utilitati publicæ; non autem *per accidens*, & ex quo apparent noxia utilitati publicæ. Revocationem autem in præsentī casu solum cadere super privilegia vivæ vocis oraculo concessa, ex quo apparebant noxia utilitati publicæ, ut constat ex verbis Bullæ Urbani VIII. referendis infra 1331. adeoque in præsentī casu privilegia illa, per se irrevocabilia, bene potuisse per accidens revocari. Hæc tamen responsio ad summum probat, ea per accidens revocari solum in eo, quo publicæ utilitati noxia sunt, nimirum, quorum extensionem ultra verborum significationem, quam non admittit recta verborum interpretatio in favorabilibus; at cum hoc stat substantia privilegii.

1325 Ad ma. 1. prob. respondet, negando privilegia remuneratoria transire in naturam contractus, quando non sunt circa rem, cuius acquiritur dominium, ut de castro, jure percipiendi vectigalia &c. cum non maneat obligatus Princeps ex justitia commutativa, ex qua obligat contractus. Ad alteram similiter negat, concessionem ejusmodi privilegiorum esse donationem, nisi solum analogicè, aut metaphoricè; & ait, hanc secundam probationem solum habere vim in privilegiis, in quibus conceditur dominium rei, v. g. juris vectigalium &c. Ea enim est propriè donatio, & verus contractus gratuitus, qui revocari non potest, nisi propter publicam necessitatem, facta compensatione, si fieri potest; aut propter alias causas jure permissas absque compensatione. Ad 3. pariter negat; ex illis verbis Pauli V inferri, quod data sint privilegia Mendicantibus ad promovendum cultum divinum; sed ad summum, quod data sint in præmium iis Religiosis, qui se optimè exercuerunt in cultu DEI promovendo.

1326 Denum addit: Sed esto data sint propter cultum DEI promovendum; id quidem intelligi debere, dum ea privilegia iudicio Principis Ecclesiastici nullum afferunt inconveniens, quod noxium sit utilitati publicæ. Nam ubi reperitur ejusmodi inconveniens, non promovetur cultus DEI per ea indulta, quæ cedunt in

damnum spiritualis gubernationis. Cum ergo privilegia vivæ vocis oraculo concessa, sint in damnum spiritualis gubernationis; nam ut testatur Urbanus, ea privilegia, quia non constant ex literis Apostolicis, extenduntur pro libito à privilegiatis, & alia mala inde sequuntur; inde est, quod per ea non ritè promoveatur cultus DEI, & fidei augmentum. Quare minor ejus Syllogismi distinguenda est: omnia privilegia concessa sunt illis ad cultum DEI, & augmentum fidei (dum nullum afferre conspiciuntur incommodum contra spirituales gubernationem) concedo (dum id afferre conspiciuntur) nego; Sic ille.

Verum, cum concedat, privilegia remuneratoria transire in naturam contractus, quando sunt circa rem, cuius acquiritur dominium, ut est castrum, jus percipiendi vectigalia, &c. non est, cur excludat jus exemptionis, in quo quis legitime possidet, aut quasi possidet facultatem exercendi aliquos actus, aut recipiendi aliquid ab aliis, citra onus, quod carentes tali favore subire debent; ergo sicut illa, citra compensationem auferri non possunt à Successore concedentis etiam exigente utilitate publicâ, ut concedit Cardenas cit. n. 365. & 367. sic idem dicendum erit de illis: at hoc in dicta revocatione non est factum; ergo.

Deinde immeritò videtur merè liberalis concessio jurium eorum, quorum quis non habet dominium, quale datur circa rem corporalem v. g. castrum, excludi à donatione propriè dicta; cum illi revera competat definitio donationis strictè talis, ut constat ex lib. 3. tit. 24. de Donationibus. Nam, cum concedat, ut diximus, liberalem concessionem juris percipiendi vectigalia, esse donationem non revocabilem, non factâ compensatione; non est, unde id negetur liberali concessioni juris incorporalium. In utroque enim casu is, cui tale jus auferretur, perdit aliquid de jure suo.

Denique licet verum sit, privilegia remuneratoria Mendicantibus data esse in præmium iis, qui se optimè exercuerunt in cultu DEI promovendo; hæc tamen ratio non est unica, ut vult Cardenas; nam præter eum finem, qui fuit compensare labores præteritos tanquam justo eorum præmio, propter merita jam posita, intentio concedentium etiam erat, eosdem excitare ad continuandum Zelum in promovendo.

movendo DEI cultu, & lucranda salute animarum, quod importat remunerationem meriti in spe, seu ponendi; quod sonat etiam dare, ut facias. Quod autem dicit, dato, quod essent concessa propter cultum DEI promovendum; non propterea fieri irrevocabilia per accidens, quando iudicio Principis fiunt noxia utilitati publicæ, salvatur r. responsione datâ n. 1324. Deinde si fiat compensatio, quod in præfenti factum non est; nec enim ex qualicumque bono publico, infringi potest jus acquisitum ex contractu oneroso, præsertim, si malum, cuius cautela quaeritur, sit è paucorum duntaxat abusu.

§. 3.

Respondetur ad fundamenta Sententia affirmantis revocationem.

1330 **A**ntequam hoc præstemus, cum P. Cardenas potissimum se fundet in Bulla Urbani VIII. (quæ incipit: *Aliàs felicis*, & inter Constitutiones hujus Pontificis in Bullario est 121. edita anno 1631. 20. dec.) illam in formalibus referre visum est, & sic habet §. 1. *Aliàs felicis recordationis Gregorius Papa XV. prædecessor noster, ut subnascentibus jugiter variis difficultatibus, & abusibus ex privilegiis à Sede Apostolica viva vocis oraculo saepenumero concessis obviam iret, Constitutionem edidit tenoris subsequenti, videlicet: Gregorius Papa XV. Ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex in specula militantis Ecclesie. &c.*

1331 Subiungit §. 2. *Cum autem experientia rerum magistrâ compertum sit, concessiones, & gratias viva vocis oraculo, etiam S. R. E. Cardinalibus obtentas, & ipsorum manus firmatas sepe ab his, in quorum favorem emanarunt, minus canonica interpretatione extendi, & perperam in disciplina Ecclesiastica detrimentum executioni demandari: idcirco, quantum cum Domino possumus his, & aliis malis occurrere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolica potestatis plenitudine, & de consilio nonnullorum Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, quibus negotium hujusmodi maturè discutendum commisimus, omnia, & singula privilegia, facultates, licentias, & quascunque per Summos Pontifices prædecessores nostros, ac per Nos viva vocis oraculo, & S. R. E. prædicta Cardinalium quorumcunque manu firmata, quibuscunque Generalibus, Provincialibus, ca-*

Tom. V.

terisque Superioribus, & personis cujusvis Ordinis, Congregationis, Instituti, & Societatis, sive secularibus, sive regularibus, vel etiam ipsis Ordinibus, Congregationibus, Institutis, & Societatibus, etiam Societati JESU aut ejus Clericis, seu Presbyteris, aliisque personis prædictis quacunque de causa, etiam de necessitate exprimenda, occasione, prætextu, vel colore, etiam intuitu, contemplatione, seu ad instantiam Imperatoris, Regum, & Principum quorumcunque, aut alias quomodolibet concessa, illorum tenores præsentibus pro expressis habentes, tenore præsentium revocamus, cassamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, ac de cætero revocata, cassa, sublata, abrogata, & annullata, viribusque & effectu vacua esse, & fore, nullique prorsus deinceps suffragari posse, nec debere declaramus.

In §. 3. Præterea, inquit, ut præsentibus 1332 litera omnibus & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, quanto citius innovescant, omnibus & singulis Generalibus & aliis quocunque nomine nuncupatis Superioribus quorumcunque Ordinum, Congregationum, Societatum, etiam Societatis JESU, & Institutorum, sub excommunicationis ac privationis officiorum & dignitatum, nec non vocis activa & passiva pænis ipso facto incurrendis præcipimus, & mandamus, ut infra tres menses proximos à die publicationis præsentium computandos, omnes, & singulos Provinciales eorundem suorum Ordinum, Congregationum, Societatum, etiam Societatis JESU, & Institutorum, de eisdem præsentibus literis certiores faciant, earundemque præsentium exemplaria illis transmittant, qui quidem Provinciales sub eisdem pænis teneantur singulis Superioribus Monasteriorum, Conventuum, Collegiorum, Domorum & locorum regularium præcipere, ut easdem præsentibus subditis suis, ut moris est publicent.

Et §. 4. Decernentes, præsentibus literas 1333 etiam ex eo quod, quicumque in præmissis interesse habentes, vel habere prætendentes ad hoc vocati, & auditi non fuerint, de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, seu alio quopiam defectu notari, impugnari, invalidari, redargui, in jus, vel controversiam vocari, aut ad viam, & terminos juris reduci, sive adversus illas quodcunque juris, gratia, vel facti remedium impetrari nullatenus posse, sed illas semper validas, firmas & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri,

pp 2

& ob.

& obtinere. §. autem §. Sicque per quoscunque iudices ordinarios & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari & definiti debere, ac irritum & inane, si quid secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

1334 Denique §. 6. addit clausulam derogatoriam, ibi: *Non obstantibus præsertim literis huiusmodi, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, & quatenus opus sit, etiam regulam nostram de non tollendo jure quasi, privilegii quoque indultis, & literis Apostolicis, eisdem Cardinalibus, ac Ordinibus, Congregationibus, Institutis & Societatibus, eorumque Superioribus, quocunque nomine nuncupatis sub quibuscunque verborum formis & tenoribus, ac quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis ac irritantibus, & alijs detrectis in genere, vel in specie, ac alijs in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium tenores presentibus pro plenè, & sufficienter expressis habentes, specialiter, & expressè derogamus, ceterisque contrariis quibuscunque.*

1335 Ex hac constitutione infert Cardenas cit. n. 372. constare, Pontificem Romanum habere Potestatem revocandi, & de facto revocasse ea omnia, quæ non sunt expressè scripta in literis Apostolicis, neque ex illis constat, ea esse concessa; idque propter inconvenientiam, quorum experientiam testatur Pontifex. Quæ ratio facit certitudinem moralem, atque adeo de tali revocatione nullum esse potest dubium; ex quo tandem fit juxta hujus Auctoris sententiam, opinionem affirmantium universaliter revocationem privilegiorum solius vivæ vocis, quæ in literis Apostolicis non sic expressa sunt, ut ex iis ipsa cognosci possint, esse moraliter evidentem; consequenter oppositam non esse verè probabilem; etsi dicat n. 315. quia multi scriptores illam propugnant, se nol-

le absolutè appellare *improbabilem*; & solum asserere, esse *tenuiter probabilem*, seu dubiæ probabilitatis. At quoniam complures (ut dictum est) tradunt opinionem negantium non esse *dubiè*, sed *verè probabilem*; in præsentem solum animus est inspicere, num hanc dubiam probabilitatem probationibus suis Cardenas evincat? Quare:

Ad ejus fundamentum in n. 1312. 1316 contraria sententia R. & I. N. majorem sub illis terminis propositam, quod Urbanus VIII. *expressis verbis* in sua constitutione revocet omnia privilegia vivæ vocis oraculo Regularibus concessa, *qua non reperiuntur expressè ac singillatim scripta in literis Apostolicis, ut ex his de illis constet.* Nam hæc modificatio (*expressè, singillatim scripta, ut ex ipsis literis Apostolicis constet de illis*) non habetur expressè in Bulla Urbani, ut patet legenti ejus §. 2. supr. in n. 1331. cujus ratio est ex n. 1320. Neque hoc probat deductio I. in n. 1313. quam ex relatis inibi verbis facit Cardenas: Nam aliud est, privilegium corrumpi appositis alijs terminis, qui videantur æquivalentes, & secundum illos facere interpretationem ultra id, quod permittit canonica interpretatio; aliud, privilegium sub terminis formalibus vivæ voce concessum, nihilominus interpretari ultra id, quod canonica interpretatio permittit; at primum, prout exponit Cardenas, non continetur in illis verbis; ergo nec deductio. Deinde, interpretatio ultra id, quod Canonica interpretatio permittit, multò frequentius contingit in privilegijs etiam expressis de verbo ad verbum, quin tamen de illis loquatur Pontifex non obstante identitate, vel majoritate rationis; ergo volens tollere tales interpretationes non canonicas, non intendit tollere vivæ vocis oracula semel bullata, & in Bulla pro expressis, acsi de verbo ad verbum inserta essent, habita; Sed tantum ea oracula, quæ talia non sunt. Ideo:

R. 2. cum dist. ma. Urbanus VIII. ex. 1337 *expressè revocat omnia privilegia mero & puro vivæ vocis oraculo Regularibus concessa, quæ non reperiuntur expressè ac singillatim scripta sic in literis Apostolicis, ut ex his de illis constet, transeat ma: omnia privilegia vivæ vocis oraculo Regularibus concessa, prius, quàm fieret revocatio, bullata, sic, ut in bulla haberentur pro expressis, acsi de verbo ad verbum inserta essent.*

ta essent, N. ma. Hinc transmissa minore, N. consēq. hæc enim est indefinita, respectu omnium vivæ vocis oraculorum; & major permittitur solum non quoad omnia indefinitè, sed solum quoad oracula, quæ merè ac purè talia sunt. Ratio autem constat ex dictis n. 1319.

1338 Ad 1. probat. majoris in n. 1313. respondent, illam deductionem non esse æquipollentem verbis contentis in §. 2. Bullæ, ut diximus n. 1321. Nam in dicto §. 2. quem refero n. 1331. nullatenus *expressis verbis* exigunt, quod Cardenas citatis locis relatus ait; nempe, non sufficere, quòd desierint ante revocationem esse vera vivæ vocis oracula, & sint bullata, sic, ut pro expressis habeantur, & haberi debeant; sed *insuper requiri, ut in ipsis bullis specificè exprimantur; ut legi, & sciri possint, quæ, & qualia sint?* si enim hoc requisitum rectè deducitur ex §. 2. Bullæ, quia per experientiam compertum est, cæteròquin *feri eorum interpretationes non canonicas*, idem etiam de illis privilegiis dicendum erit, quæ prius vocetenus tantum concessa, & postea etiam in Bullis formaliter expressa, sæpius à nonnullis accipiuntur interpretatione, quæ non sit canonica, ut eadem & majori experientiâ compertum est; sed verba dicti §. 2. nullatenus ex ea ratione extendunt se ad hæc privilegia in sensu, quo ea accipit Cardenas; ergo nec ad illa. Satis igitur factum erit dictis constitutionibus, eas accipiendo de privilegiis, quæ tunc erant vera oracula, ac eorum extensione, vel interpretatione non canonica, si quæ fiat, etiam postquam bullata fuerunt; ita illi.

1339 Ad 2. deductionem in n. 1314. R. omnino concedi; vivæ vocis oracula per nonnullos extendi ultra mentem concedentis, & interpretationem canonicam (hoc enim etiam fit, & factum est, etiam postquam in Bullis nominatim expressa sunt, ut constat etiam ex ipsis Authoribus, imò Rotæ decisionibus, & declarat. Cardinal. sibi quandoque contrariis) sed negari, ex hoc exigi *eam expressiōnem*, quam vult Cardenas, ut diximus numero præcedente. Idem contra eundem instatur in eo, quod adducit n. 1315. & seq. Non enim negatur, ex prava interpretatione privilegiorum, quæ viva voce concessa sub suis terminis formalibus non constant jam, vel tunc, quando revocatio facta est, nasci periculum inter-

pretationis non canonica; hoc autem periculum etiam subeunt, quando sub suis terminis formalibus expressa sunt; id, quod constat ex tanta varietate opinionum non modò privilegiorum in scriptis concessorum (ut testatur Gregorius XIII. in sua constitut. *Ascendente Domino, §. quia tamen non desuit temeraria quorundam audacia*) sed aliarum quoque constitutionum Apostolicarum (ut liquet ex Commentariis scribentium in sacros canones) quin propterea dicantur revocata intuitu talis periculi, & usus ex interpretatione non canonica; ergo. Hinc ad id, quod contra primum argumentum negantium revocationem adducit Cardenas supra relatus n. 1320. negant Patroni opinionis negativa à Gregorio & Urbano *expressis verbis* intendi, quòd, ut privilegia valeant, constare debeant ex literis Apostolicis *expressè, & singillatim*; Videantur verba formalia Bullæ in n. 1331. His in utramque partem consideratis, etsi omnino sentiam, opinionem, quam propugnat Cardenas, esse valde probabilem; non tamen obrinere tantam vim, quâ contrariam negantium opinionem ostendat certò falsam, vel solum tenuiter probabilem; id, quod collatis utrinque rationibus deduci poterit; præsertim, si consideretur tot annorum usus contrarius apud multos; & publicationis in sententia plurium requisitæ defectus earum constitutionum.

Præter hæc, quæ de privilegiis præ- 1340
missimus, not. 1. quando alicui, vel privato, vel etiam communitati (qualiter fit in jubilæis) conceditur privilegium eligendi sibi Confessarium *ex approbatis ab Ordinario*, moveri posse quæstionem, an Confessarius electus debeat esse approbatus ab Ordinario illius diocesis, in qua actualiter moratur Confessarius? Affirmativam tanquam sibi certam, tenet Cardenas in Crisi ad propositiones ab Innocentio XI. damnatas dissertat. 2. c. 6. a. 7. q. 3. §. 2. n. 271. idque post Bullam Clementis X. quæ expedita fuit undecimo Calendas Julii, 1670. ubi, ut refert Cardenas cit. n. 274. Clemens hac generali, & perpetuò valiturâ constitutione (quæ sunt verba Bullæ) decernit, & declarat, Religiosos ab Episcopo ad Confessiones secularium in sua diocesi audiendas approbatos, non posse in alia diocesi eas absque Episcopi diocesani approbatione audire; quibus

subjungit clausulam derogantem omnibus privilegiis, quæ huic generali constitutioni possunt ob stare, & omnibus modis & clausulis, quæ excogitari possunt, evanescere facit omnes modos, quibus solent Jurisprudentes constitutiones Pontificias interpretari.

1341 Not. 2. Clementem in Constitutione, incipiente: *Superna magni Patrisfamilias*, de qua loquitur Cardenas, postquam §. 2. dixisset *varias dubitationes, & controversias perpetuò valiturà constitutione se decernere, ac declarare*, subungere in §. *Adhac*, 4. ac primò statuere & declarare, *Religiosos ab Episcopo ad confessiones secularium in sua diœcesi audiendas approbatos, non posse in alia diœcesi eas absque Episcopi diœcesani approbatione audire, quamvis penitentes subditi sint ejus Episcopi, à quo ipsi Religiosi jam fuerant approbati*. Secundo, generaliter approbatos ab Episcopo ad personarum secularium confessiones audiendas, nequaquam censeri approbatos ad audiendas confessiones Monialium sibi subjectarum, sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione: atque approbatos pro audiendis confessionibus Monialium unius Monasterii, minimè posse audire confessiones Monialium alterius Monasterii. Tertio, Confessarios extraordinarios semel deputatos, atque approbatos ab Episcopo ad Monialium confessiones pro una vice audiendas, haud posse expletà deputatione in vim approbationis hujusmodi illarum confessiones audire, sed toties ab Episcopo esse approbandos, quoties easus deputationis contigerit.

1342 Quarto in Monasteriis, ac etiam Collegiis, ubi juxta Regularia instituta vivitur, posse tam Prælatos Regulares, quàm Confessores Regularium eorundem Monasteriorum, seu Collegiorum audire confessiones illorum secularium, qui inibi sunt verè de Familia, & continui Commensales; non autem illorum, qui tantum ipsis deserviunt, illos autem Religiosos, qui ad confessiones audiendas idonei generaliter reperti fuerint, ab Episcopis generaliter quoque, & indistinctè absque alia limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis personarum in diœcesi propria admittendos: quoad ceteros verò, qui non adeo idonei reperiuntur, si petierint se admitti, arbitrio Ordinariorum relinqui, ipsos cum limitata facultate, prout eisdem Ordinariis magis expedire videbitur, probare & admittere; semel autem simpliciter approbatos posse in diœcesi Episcopi approbantis quovis anni tempore, etiam Paschali, &

quorumcunque etiam infirmorum confessiones audire absque ulla Parochorum, vel ipsius Episcopi licentia; De qua tamen confessione teneri dictos Religiosos eorundem infirmorum Parochum illicò certiore reddere. Et hoc posse illis ab Episcopo sub pœna suspensionis à facultate audiendi confessiones præcipi: sufficere tamen, ut certioratio hujusmodi fiat saltem per scripturam apud ipsum infirmum relinquendam.

Quintò in §. *Et eos*, 5. Eos, qui dictis 1341 Religiosis simpliciter approbatis Paschali tempore confessi fuerint, constitutioni, quæ incipit: *Omnis utriusque sexus*, quoad confessionem duntaxat, satisfecisse censendos. Sextò, Regulares ad ejusmodi confessiones audiendas prævio examine simpliciter, & absque ulla temporis præfinitione ab ipsomet Episcopo: secus autem ab ejus Vicario, aut ab Antecessoribus Episcopis approbatos, non posse ab eodem, qui sic approbavit, iterum examinari, aut ab eisdem confessionibus audiendis suspendi; seu licentias illi concessas revocari, nisi novà superveniente causâ, quæ ipsas confessiones concernat. De qua tamen haud necessarium esse, ut in actis constet; nec eam teneri Episcopum, ipsis Regularibus significare, sed Sedi Apostolicæ duntaxat, ubi eam sibi aperiri postulaverit.

Septimò in §. *Porro*, 6. si Regulares 1342 cum scandalo, aut aliâ inhonestè vivant, vel aliquid delictum committant, per quod rationabili Episcopi judicio videantur à concessionibus suspendendi, in quo ipsius Episcopi conscientiam onerata esse volumus, cum præcipua, ministri Sacramenti Penitentia qualitas sit vitæ integritas, ac morum honestas; utique eam causam ad confessionis ministerium pertinere, ac proinde nihil ob stare, quo minus ob eam possit Episcopus regulares à semet ipso approbandos suspendere, aut repellere à confessionibus. Octavò confessiones audiendi facultatem omnibus simul unius conventus regularibus confessoribus adimi ab Episcopo, inconsultâ Sede Apostolicâ, nullatenus posse.

Nonò ex facultatibus per Mare Magnum, aliave privilegia regularibus cujuscunque ordinis, instituti, aut Societatis, etiam Jesu concessis factam eis non esse potestatem absolvendæ in casibus ab Episcopo sibi reservatis; & per confirmationes dictorum privilegiorum, quas regulares à Sede Apostolica post sacrum Concilium Tridentinum obtinuerunt, nequaquam revixisse privilegia prius ab eodem Concilio, aut deinde

deinde Apostolicis etiam decretis sublata, atque extincta, si quæ habebant, absolvendi à casibus Episcopo reservatis.

1346 Decimò in §. *Et habentes*. 7. *Habentes facultatem absolvendi ab omnibus casibus Sedis Apostolicæ reservatis, non ideo à casibus Episcopo reservatis posse absolvere.* Undecimò, *Regularem Confessorem posse in eadem diœcesi, in qua est approbatus, confluentes ex alia diœcesi à peccatis in ipsa reservatis, non autem in illa, ubi idem confessor est approbatus, absolvere, nisi eosdem penitentes novèrit in fraudem reservationis ad alienam diœcesin pro absolutione obtinenda migrasse.* Duodecimò, vigore supradictorum privilegiorum nequaquam licere regularibus etiam satisfacta parte absolvere penitentes à censuris quoad externum & judiciale forum, & absolutos ab eis in foro penitentiali, utique non censi absolutos in exteriori iudicio & contentioso.

1347 Decimo tertio, Censuris Ecclesiasticis irretitos & denuntiaros ab Episcopis cogi posse gerere se pro talibus, etiam si à regularibus fuerint absoluti. Quoties autem exhibitis aliquibus regularium Apostolicis privilegiis coram Episcopo, ab eo indicetur igitur non suffragari casui, de quo agitur, si dictorum privilegiorum verba obscura sint, & antiqua, non esse ad Metropolitanum provocandum, sed cum ejus sit interpretari, cujus est condere: dictorum privilegiorum interpretationem Sedis Apostolicæ iudicio, prout aliàs constitutione Prædecessoris nostri felicis recordationis Clementis IV. statutum fuit, esse requirendum.

1348 Not. 3. Circa dictam constitutionem Clementis, juxta diversorum Doctorum expositiones ex fundatis principiis juri conformibus, fieri posse verè probabilem interpretationem canonicam. Unde quod Cardenas relatus n. 1340. in fine assertit dicens, per clausulas dictæ constitutioni appositæ evanescere omnes modos, quibus Jurisprudentes solent constitutiones Pontificias interpretari, non habet locum, ubi talis interpretatio est interpretatio verè canonica, & juxta sacros canones etiam in legum Ecclesiasticarum expositione observandos facta: certum autem est, ut constitutiones Apostolicæ vim obtineant obligandi in actu secundo, à multis Doctoribus, etiam stando in principiis juris Ecclesiastici, exigì publicationem earum in pro-

vinciis; ab aliis autem (quos lib. 1. tit. 2. de Constitut. secuti sumus) saltem authenticam publicationem Romæ cum latitudine temporis, intra quod ea publicatio moraliter diffundi possit ad alia quoque loca, seu provincias, & diœceses, ita, ut in tali communitate moralem certitudinem, aut culpabilem ignorantiam causare possit, & si hæc non sint, vim illis proximam obligandi in actu secundo negari, ut diximus cit. loc. libr. 1. Accedit, quod Constitutiones Apostolicæ, licet vim obligandi obtinuissent positis omnibus ad hoc requisitis; usu tamen contrario, & defuetudine perfectâ vel ex toto, vel in parte (secundum quod defuetudo inducta est) possint abrogari, ut diximus cit. l. 1. tit. 2. Quare, si alicubi contraria consuetudo legitime inducta foret, vel deficeret debita ejus publicatio ad inducendam vim obligandi necessaria, non foret locus opinioni relatæ ex mente Patris de Cardenas.

Coeterum, quidquid sit de his Doctorum interpretationibus, mihi videtur dicendum, quando in dicta constitutione dicitur, Confessarios ab Episcopo ad confessiones secularium in sua diœcesi audendas approbatos, non posse in alia diœcesi eas absque Episcopi diœcesani approbatione audire, non aliud intendi quàm approbationem pro una diœcesi datam ab illius Ordinario, non sufficere pro quavis alia; Sed in qualibet requiri approbationem Ordinarii illius loci, in quo fit confessio. Cum enim approbatio, præter iudicium idoneitatis de persona, cui animarum cura committitur, importet etiam voluntatem & consensum Ordinarii, quo tali approbando subjicit, pro foro Sacramenti penitentia, oves sibi concreditas; hic autem consensus extendere non possit sese ad oves alienas, & alteri diœcesano subjectas; rectè sequitur, approbatum in una diœcesi pro illis secularibus, qui de tali diœcesi sunt, ex vi hujus approbationis non posse in alia diœcesi audire confessiones secularium, absque Episcopi diœcesani approbatione; quia ex vi illius nec expressè, nec tacitè, seu implicite habet authenticum testimonium de idoneitate, ad oves alterius diœcesis, seu personas seculares audiendas.

Hæc expositio videtur valde congrua intentioni, ac menti dictæ constitutionis, in qua Clemens §. 2. præmittit, se illa, quæ per subsequentes §. §. statuit, & decla-

declarat, statuere, & declarare, ut magis magisque dissensionum tollantur semina, & imposterum in agro Dominico pax floreat; cum enim dissensiones istae inter Ordinarios, & Regulares natae sint non tantum solam Regularium quorundam quarundam facultatum extensione (quia non deerant, qui vellent, *semel simpliciter approbatum ab uno Episcopo in sua dioecesi, esse hoc ipso approbatum pro qualibet*, vel semel approbatum pro confessionibus Monialium, eo ipso censi approbatum semper, & deinceps) sed etiam Ordinariorum aliquorum rigore nimio, vel facili suspensione ab audiendarum confessionum munere, etiam ex causis *non pertinentibus ad ministerium confessionis*, merito repugnantibus aliis: hac autem expositione quoad punctum approbationis, tollatur ea dissensionum radix contra Regulares in querelam ab Ordinariis deducta, plus in eo puncto, quam dictum sit, ab ea constitutione postulari non videtur.

1351 Not. 4. *Aliud esse*, quod quis ab Episcopo approbetur, seu publico iudicio declaratur simpliciter idoneus ad audiendas secularium confessiones; *aliud*, quod ei subiciantur omnes Christi fideles undecunque accedentes ad eos a peccatis absolvendos; hoc secundum iure suo nullus Episcopus dare potest Regularibus; potest tamen Summus Pontifex; & Episcopus solum quoad oves suae pastoralis curae commissas; illi enim omnes fideles; isti autem soli eius dioecesani commissi sunt. Ex quo sequitur, *aliam esse approbationem*, qua approbandus accipit testimonium ab Ordinario *de sua idoneitate ad ministerium Sacramenti poenitentiae*; *aliam*, qua ipsi Ordinarius ad idem ministerium subicit oves suas. Ex hac observatione plures casus resolvendi possunt, qui caeteroquin, stando in nudis diversarum constitutionum verbis, dubitabiles esse possunt, & hoc loco praetermittuntur.

1352 Not. 5. Quod occasio & causa dissensionum inter Episcopos & Regulares cum primis fuerit controversia circa confessiones audiendas, *sine approbatione Episcopi*

dioecesis, in qua commorantur, tradi ab ipso Patre de Cardenas cit. n. 283. 287. cum ergo, ubi Regulares non habent approbationem ab Ordinario loci *quoad subjectionem suorum in ordine ad exercendam circa illos jurisdictionem Sacramentalem in foro poenitentiae*, nec implicite habeant testimonium de sua idoneitate ad audiendas illorum confessiones; consequenter necessarium esse dicamus, etiam hanc approbationem accipiendam ab Episcopo, atque adeo, Regulares ab uno Episcopo pro sua dioecesi approbatos, non eo ipso posse confessiones secularium audire illorum, qui sunt alterius dioecesis, vel in ea dioecesi, etiam alios, sufficienter consulitur intentioni, quae erat rescindere dictas dissensiones, praesertim ex eo natas, quod quidam Regularium titulo exemptionis noluerint, se subicere approbationi in aliis dioecesibus accipiendae ab Episcopis locorum, modo semel in una dioecesi approbati sint ab ejus Ordinario. Nam hoc omnino negandum est, ubi vigorem habet Constitutio Clementis; & subditi alterius dioecesis ab Ordinariis talium locorum illis subiecti non fuerunt; nec ipsi de iis approbati.

Not. 6. Nomine Ordinarii locorum, ¹³⁵³ etiam, & singulariter intelligi Summum Pontificem; hic enim respectu omnium fidelium verissime est Ordinarius, & Summus Pastor. Quare, qui approbationem sumptam pro utroque, vel alterutro actu, quem importat approbatio, pro cura animarum, haberet a Summo Pontifice, citra id, quod eam reciperet ab inferiore, ministerium Sacramenti poenitentiae juxta facultatem sibi concessam exerceret. De aliis porro in dicta Clementina contentis plura diximus lib. 1. tit. 2. & l. 3. cum ageremus de Regularibus, tit. 31. Ut igitur paucis complectar, quae diximus a n. 1348. adusque, omnino tenendum, in audiente confessiones Secularium, nunc necessariam esse approbationem ordinarii loci, in quo fit confessio, etiam in Confessore Regulari.

